

2 Cronicas

¹ Napatibker ti panagturay ni Solomon a putot a lalaki ni David, ken adda kenkuana ni Yahweh a Diosna ket pinabilegna isuna iti kasta unay.

² Nakisarita ni Solomon iti entero nga Israel, kadagiti pangulo dagiti rinibu ken ginasut a soldado, kadagiti ukom, ken iti tunggal prinsipe iti entero nga Israel, kadagiti ulo dagiti balay dagiti amma.

³ Isu a napan ni Solomon ken ti amin a taripnong a kaduana iti pagdaydayawan nga adda idia y Gabaon ta adda sadiay ti tolda a pakiumanan iti Dios, nga inaramid ti adipen ni Yahweh a ni Moises, idia y let-ang.

⁴ Ngem ti lakasa ti Dios nga adda idia y Kiriath Jearim ket impan ni David iti lugar nga insagana para iti daytoy, ta nangibangon isuna iti maysa a tolda para iti daytoy idia y Jerusalem.

⁵ Kasta met, ti bronse nga altar nga inaramid ni Bezalel a lalaki a putot ni Uri a lalaki a putot ni Hur, ket adda iti sangoanan ti tabernakulo ni Yahweh; napan sadiay ni Solomon ken ti taripnong.

⁶ Simmang-at ni Solomon iti ayan ti bronse nga altar iti sangoanan ni Yahweh, nga adda iti tolda a pakiumanan, ket nangidatag iti sangaribu a daton a maipuur iti rabaw daytoy.

⁷ Nagparang ti Dios kenni Solomon iti dayta a rabii ket kinunana kenkuana, “Agkiddawka! Ania ti rumbeng nga itedko kenka?”

⁸ Kinuna ni Solomon iti Dios, “Impakitam ti naindaklan a kinapudnom iti tulagmo kenni David nga amak, ket pinagbalinnak nga ari a kasukatna.

⁹ Ita, O Yahweh a Dios, tungpalem koma dagiti karim iti amak a ni David, ta pinagbalinnak nga ari dagiti tattao a kas iti tapok iti daga ti kaaduda.

¹⁰ Ita, ikkannak koma iti kinasirib ken pan-nakaammo, tapno maidauloak dagitoy a tattao, ta siasino ti makabael a mangukom kadagiti tattaom a nakaad-adu unay?”

¹¹ Kinuna ti Dios kenni Solomon, “Gapu ta dayta ti adda iti pusom, ken saanka a dimmawat iti kinabaknang, sanikua, wenno dayaw, wenno ti biag dagiti manggurgura kenka, wenno atiddog a panagbiagmo—ngem gapu ta nagkiddawka iti kinasirib ken pannakaammo, tapno maiturayam dagiti tattaok, a nangisaadak kenka a kas ari—

¹² Maiteden kenka ti kinasirib ken pannakaammo; ikkanka pay iti kinabaknang, sanikua, ken dayaw, a nalablabes ngem iti adda iti siasinoman kadagiti ari sakbay kenka, ken nalablabes ngem kadagiti ari a sumarunonto kenka.”

¹³ Isu a napan ni Solomon iti Jerusalem manipud iti pagdaydayawan nga adda idiay Gabaon, manipud iti sangoanan ti tolda a pak-iumanan; inturayanna ti Israel.

¹⁴ Inummong ni Solomon dagiti karuahe ken kumakabalio: ket addaan isuna iti 1, 400 a karuahe ken 12, 000 a kumakabalio nga inkabilna kadagiti siudad a pakaikabkabilan dagiti karuahe, ken iti ayanna, ti ari ti Jerusalem.

¹⁵ Pinagbalin ti ari dagiti pirak ken balitok a gagangay laeng idia y Jerusalem a kas iti bato, ken pinagbalinna dagiti kayo a sedro a gagangay laeng a kas kadagiti kayo ti sikamoro nga adda kadagiti nababa a daga.

¹⁶ Maipanggep iti panagangkat kadagiti kabalio manipud iti Egipto ken Kue para kenni Solomon, gatgatangen dagitoy dagiti agtagtagilakona manipud iti Kue iti nangina a gatad.

¹⁷ Innem a gasut a siklo a pirak ti panagatangda iti maysa a karuahe manipud iti Egipto, ken 150 a siklo met ti panagatangda iti maysa a kabalio. Inlakoda met dagitoy kadagiti ari ti Heteo ken kadagiti Arameo.

2

¹ Ita, imbilin ni Solomon ti panangipatakder iti maysa a balay nga agpaay iti nagan ni Yahweh ken ti panangipatakder iti maysa a palasio nga agpaay iti pagarianna.

² Nangdutok ni Solomon iti pitopulo a ribu a lallaki a para bagkat, ken walopulo a ribu a lallaki a para puted iti kayo kadagiti bantay, ken 3, 600 a lallaki a mangimaton kadakuada.

³ Nangipatulod ni Solomon iti maysa a mensahe kenni Hiram nga ari ti Tiro, a kunana, "Kas iti inaramidmo iti Amak a ni David, ti panangipatpatulodmo kenkuana kadagiti kayo a sedro a mausar iti panangipatakderna iti maysa a balay a pagnaedanna, kasta met ti aramidem kaniak.

⁴ Ngamin, mangipatakderak iti maysa a balay nga agpaay iti nagan ni Yahweh a Diosko, tapno

ipaayko kenkuana, a pagipuoran iti insenso nga addaan kadagiti bangbanglo, iti sangoananna, para iti kanayon a sagut a tinapay, ken agpaay a pagipuoran kadagiti daton iti binigat ken sardam, iti Aldaw a Panaginana, kadagiti baro a bulan, ken kadagiti naituding a fiesta a maipaay kenni Yahweh a Diosmi. Agnanayon daytoy a linteg ti Israel.

⁵ Ti balay nga ipatakderko ket dakkello unay, ta natantan-ok ti Diosmi ngem kadagiti amin a didiosen.

⁶ Ngem siasino ti makabael a mangipatakder iti maysa a balay para iti Dios, agsipud ta uray ti entero a sangalubongan ken uray ti langit a mismo ket saan dagitoy a malaon isuna? Siasinoak koma a mangipatakder iti maysa a balay a maipaay kenkuana, malaksid iti panangipuorko kadagiti daton iti sangoananna?

⁷ Isu a mangipatulodka iti nalaing a tao nga agrabaho maipanggep iti balitok, pirak, bronse, landok, ken iti maris-ube, nalabbaga ken asul a de lana, maysa a tao nga ammona ti agaramid kadagiti amin a kita ti nakitikitan a kayo. Kaduananto dagiti nalaing a lallaki a kaduak iti Juda ken Jerusalem, nga impaay ni David nga amak.

⁸ Patulodannak pay kadagiti kayo a sedro, saleng ken algum manipud iti Libanon; ta ammok nga ammo dagiti adipenmo ti agpukan iti kayo idia Libanon. Adtoy, makikaduanto dagiti adipenko kadagiti adipenmo,

⁹ tapno makaisaganada iti adu a troso para kaniak; ta dakkel ken napintas unay ti balay nga ipatakderko.

¹⁰ Kitaem, itedkonto kadagiti adipenmo, a lallaki nga agpukan kadagiti kayo, ti duapuloribu a kor a namasa nga arina, duapulo a ribu a kor a sebada, duapulo a ribu a bat nga arak, ken duapulo a ribu a bat a lana.”

¹¹ Ket ni Hiram nga ari ti Tiro, simmungbat babaen iti surat, nga impatulodna kenni Solomon: “Gapu ta ay-ayaten ni Yahweh dagiti tattaona, insaadnaka nga arida.”

¹² Ket kinunana pay ni Hiram, “Madaydayaw ni Yahweh, a Dios ti Israel, a nangaramid iti langit ken iti daga, a nangipaay kenni David nga ari iti maysa a masirib a putot a lalaki, nga addaan iti sagut iti kinasaririt ken pannakaawat, a mangipatakderto iti maysa a balay nga agpaay kenni Yahweh, ken maysa a balay nga agpaay iti pagarianna.

¹³ Ita, imbaonkon ti maysa a nalaing a tao, a nasagutan iti pannakaawat, ni Hiramabi,

¹⁴ nga anak a lalaki ti maysa a babai kadagiti putot a babbai ni Dan. Ti amana ket maysa a lalaki a nagtaud iti Tiro. Nalaing isuna nga agrabaho maipanggep iti balitok, pirak, bronse, landok, bato ken iti troso, ken iti maris-ube, asul ken nalabaga a de lana, ken iti kasayaatan a lino. Nalaing pay isuna iti panagaramid iti aniaman a kita ti panagkitikit ken iti panangaramid iti aniaman a disenio. Maaddaan koma isuna iti saad kadagiti nalaing a trabahadormo, ken kadagiti kakadua daydi apok, a ni David, nga amam.

¹⁵ Ita ngarud, dagiti trigo ken sebada, ti lana ken arak, nga imbaga ti apok, ipatulodna koman

dagitoy kadakami nga adipenna.

¹⁶ Agpukankaminto kadagiti kayo manipud iti Libanon, a kas kaadu ti kasapulam. Iyegminto dagitoy kenka a kas balsa a maipaanud iti baybay agingga iti Joppe, ket isang-atmonto iti Jerusalem.”

¹⁷ Binilang ni Solomon dagiti amin a ganggan-naet nga adda iti daga ti Israel, a kas iti wagas a panangbilang kadakuada ni David, nga amana. Ket 153, 600 amin ti bilangda.

¹⁸ Nangdutok isuna iti pitopulo a ribu kadakuada a kas paraibunag, walopulo a ribu kadakuada a para pukan iti kaykayo kadagiti banbantay, ken 3, 600 a mangimaton kadagiti tattao nga agtrabaho.

3

¹ Kalpasanna, rinugian ni Solomon nga ipatakder ti balay ni Yahweh idia Jerusalem iti Bantay Moria, a nagparangan ni Yahweh kenni David nga amana. Insaganana ti disso a pinanggep ni David para iti daytoy, iti pagir-irikan ni Ornan a Jebuseo.

² Nangrugi ti panangipatakderna iti maikadua nga aldaw iti maikadua a bulan, iti maikapat a tawen ti panagturayna.

³ Ita, dagitoy dagiti rukod ti pundasion nga inkabil ni Solomon para iti balay ti Dios. Iti panangusar ti daan nga estilo ti kubit, innem a pulo a kubit ti kaatiddogna ken duapulo a kubit ti kaakabana.

⁴ Ti kaatiddog ti balkon iti sango ti balay ket duapulo a kubit, maiyannurot iti kaakaba ti

pasdek. Duapulo a kubit met ti kangatona, ken kinalupkohan ni Solomon ti uneg daytoy iti puro a balitok.

⁵ Inaramidna ti bubida ti kadakkelan a siled babaen iti saleng a kinalupkopanna iti kasayaatan a balitok, a kinitikitanna kadagiti sinan kayo ti palma ken kadagiti sinan kawar.

⁶ Inarkosanna ti balay kadagiti napapateg a bato; ti balitok ket balitok a naggapu iti Parvaim.

⁷ Kinalupkopanna pay iti balitok dagiti aoanan, dagiti hamba, dagiti diding ken dagiti ruangan; ken inkitikitna dagiti imahen dagiti kerubim kadagiti didingna.

⁸ Impatakterna ti kasasantoan a disso. Maiyannurot ti kaatiddogna iti kaakaba ti balay, duapulo a kubit, ken ti kaakabana ket duapulo a kubit met laeng. Kinalupkopanna daytoy iti kasayaatan a balitok nga aggatad iti innem a gasut a talento.

⁹ Limapulo a siklo a balitok ti kadagsen dagiti lansa. Kinalupkopanna iti balitok dagiti akin-ngato a siled.

¹⁰ Nangaramid isuna iti dua a sinan-kerubim a para iti kasasantoan a disso; kinalupkohan dagitoy dagiti kumukorte iti balitok.

¹¹ Duapulo a kubit ti kaatiddog dagiti amin a payak dagiti kerubim; lima a kubit ti kaatiddog ti payak ti maysa a kerubim, a dumanon iti diding ti siled; kasta met a lima a kubit ti maysa pay a payak, a dumanon ti payak iti maysa pay a kerubim.

¹² Lima a kubit met ti payak ti maysa pay a kerubim, a dumanon iti diding ti siled; lima

a kubit met ti maysa pay a payak daytoy, a sumagsagsagid iti payak ti umuna a kerubim.

¹³ Nakaukrad dagiti payak dagiti kerubim nga agdagup a duapulo a kubit. Nakatakder dagiti kerubim a nakasango dagiti rupada iti kadakkelan a siled.

¹⁴ Inaramidna dagiti kurtina nga asul, maris ube ken nalabaga a de lana ken kasayaatan a lino, ken imburdana dagiti sinan-kerubim iti daytoy.

¹⁵ Nangaramid pay ni Solomon iti dua nga adigi, tallopulo ket lima a kubit ti kangato dagitoy, para iti sangoanan ti balay; lima a kubit ti kangato ti paratok nga adda kadagiti tuktok dagitoy.

¹⁶ Nangaramid isuna kadagiti kawar a para kadagiti adigi ket inkabilna dagitoy kadagiti tuktok dagiti adigi; nangaramid pay isuna iti sangagasut a sinan-granada ket inkapetna dagitoy kadagiti kawar. *

¹⁷ Impatakterna dagiti adigi iti sangoanan ti templo, maysa iti makannawan nga ima, ken ti sabali iti makannigid; pinanagananna iti Jakin ti adigi iti makannawan, ken Boas ti adigi iti makannigid.

4

¹ Malaksid iti daytoy, nangaramid isuna iti maysa nga altar a bronse; duapulo a kubit ti kaatiddogna, ken duapulo a kubit ti kaakabana. Sangapulo a kubit ti kangatona.

² Inaramidna pay ti nagbukel a dakkell unay a tangke a landok, sangapulo a kubit ti ngarabna.

Lima a kubit ti kangatona, ken tallopulo a kubit ti aglawlawna.

³ Iti sirok ti ngarab iti aglawlaw ti nagbukel a tangke ket adda naipalikmot a sinan-toro, sangapulo ti tunggal kubit, naipampaminsan a nasukog daytoy idi sinukogda ti mismo a tangke.

⁴ Naiparabaw ti tangke kadagiti sangapulo ket dua a sinan-toro a baka. Tallo ti nakasango iti amianan, tallo ti nakasango iti laud, tallo ti nakasango iti abagatan, ken tallo ti nakasango iti daya. Naiparabaw ti tangke iti bukot dagitoy, ken agturong iti uneg dagiti amin nga ubetda.

⁵ Maysa a dakulap ti kapuskol ti tangke, ken nagukrad ti ngarabna a kasla ngarab ti kopa, kas iti sabong ti lirio. Talloribu a bat a danum ti malaonna.

⁶ Nangaramid pay isuna iti sangapulo a plang-gana a pagbuggoan kadagiti banbanag; inkabilna ti lima iti makannawan, ken inkabilna ti lima iti makannigid; pangibuggoan dagitoy kadagiti banbanag a mausar iti panagpuor ti daton. Ngem ti tangke ti pagbuggoan dagiti papadi.

⁷ Inaramidna dagiti sangapulo a kandelero a balitok, a maiyannurot iti desenio dagitoy; inkabilna dagitoy iti templo, lima iti makannawan ken lima iti makannigid.

⁸ Nangaramid isuna iti sangapulo a lamisaan ken inkabilna dagitoy iti templo, lima iti makan-nawan a paset ken lima iti makannigid. Nangaramid isuna iti sangagasut a palanggana a balitok.

⁹ Inaramidna pay ti paraangan dagiti padi

ken ti dakkel a paraangan, ken dagiti ridaw ti paraangan; kinalupkopanna iti bronse dagiti ridaw dagitoy.

¹⁰ Inkabilna ti tangke iti kannawan a paset ti balay, iti daya, a nakasango iti abagatan.

¹¹ Inaramid ni Hiram dagiti banga, dagiti pala, dagiti pangwarsi a malukong. Lineppas ngarud ni Hiram ti trabahona iti balay ti Dios nga inaramidna para kenni Ari Solomon:

¹² dagiti dua nga adigi, ken dagiti sinan malukong nga adda iti tuktok dagiti dua nga adigi, ken dagiti dua a paris nga arkos a mangkalub iti dua a sinan-malukong nga adda iti tuktok dagiti adigi.

¹³ Inaramidna dagiti uppat a gasut a sinan-granada para kadagiti dua a paris nga arkos: dua nga intar iti sinan-granada iti tunggal paris ti arkos a mangkalub iti dua a sinan-malukong nga adda iti tuktok dagiti adigi.

¹⁴ Inaramidna pay dagiti pagbatayan ken dagiti palanggana nga agturong iti pagbatayan;

¹⁵ maysa a sinan-baybay ken sangapulo ket dua a sinan-baka iti sirok daytoy,

¹⁶ kasta met dagiti banga, pala, tenedor ti karne, ken dagiti dadduma a naipaaramid— inaramid ni Hiramabi dagitoy nga agpaay kenni Solomon, para iti balay ni Yahweh, iti napasileng a bronse.

¹⁷ Pinanday dagitoy ti ari idia tanap ti Jordan, iti daga a pila iti nagbaetan ti Succot ken Zaretan.

¹⁸ Inaramid ngarud ni Solomon amin dagitoy nga alikamen a nawadwad unay; ti kinapudnona, saanen a naammoan ti kadagsen ti bronse.

¹⁹ Inaramid ni Solomon dagiti amin nga alikamen iti balay ti Dios, kasta met ti altar a balitok, ken dagiti lamisaan a pakaidasaran a kanayon ti tinapay a maidatag;

²⁰ dagiti kandelero agraman dagiti pagsilawan dagitoy, a nairanta a sindian sakbay iti akin-uneg a siled—naaramid dagitoy iti puro a balitok;

²¹ ken dagiti sabong, dagiti pagsilawan, ken dagiti salungkay, iti balitok, puro a balitok.

²² Kasta met dagiti pagarsangan, dagiti palang-gana, dagiti kutsara, ken dagiti pagpuoran iti insenso ket puro a balitok amin. Maipapan iti pagserkan nga agturong iti balay, kadagiti akin-uneg a ridaw nga agturong iti kasasantoan a disso ken dagiti ridaw ti balay, ti templo, ket naaramid iti balitok.

5

¹ Isu a nalpas dagiti amin a trabaho nga inaramid ni Solomon para iti balay ni Yahweh. Impan ni Solomon dagiti amin a banbanag nga indaton ni David, nga amana, karaman dagiti pirak, dagiti balitok ken dagiti amin nga alikamen, kadagiti pagiduldulinan iti balay ti Dios.

² Kalpasanna, inummong ni Solomon dagiti panglakayen ti Israel, amin a papangulo dagiti tribu, ken dagiti mangidadaulo kadagiti pamilia dagiti tattao ti Israel idiay Jerusalem, tapno alaenda ti lakasa ti tulag ni Yahweh manipud iti siudad ni David, a maaw-awagan a Sion.

³ Naguummong dagiti amin a lallaki ti Israel iti sangoanan ti ari kabayatan iti piesta, iti maikapito a bulan.

⁴ Immay dagiti amin a panglakayen ti Israel, ket binagkat dagiti Levita ti lakasa ti tulag.

⁵ Inawitda ti lakasa, ti tolda a pakiumanan, ken dagiti amin a nasantoan nga alikamen nga adda iti uneg ti tolda. Dagiti papadi iti tribu ni Levi ti nangawit kadagitoy a banbanag.

⁶ Naguummong da Ari Solomon ken ti sibubukel a taripnong ti Israel iti sangoanan ti lakasa, nangidatonda iti adu a karnero ken toro a saan a mabilang.

⁷ Inyuneg dagiti papadi ti lakasa ti tulag ni Yahweh iti disso a pakaikabilanna, iti akin-uneg a siled ti balay, iti kasasantoan a disso, iti sirok dagiti payak ti kerubim.

⁸ Ta nakaukrad dagiti payak ti kerubim iti ngatoen ti lakasa ti tulag, ket linlinongan dagitoy ti lakasa ken dagiti assiwna a pangawitan iti daytoy.

⁹ Atiddog unay dagiti assiw ti lakasa isu a makita ti murdong dagitoy iti nasantoan a disso iti sangoanan ti akin-uneg a siled, ngem saan a makita dagitoy iti ruar. Adda dagitoy sadiay agingga iti daytoy nga aldaw.

¹⁰ Awan ti sabali a linaon ti lakasa malaksid iti dua a tapi ti bato nga inkabil ni Moises idi addada iti Horeb, idi nakitulag ni Yahweh kadagiti tattao ti Israel, idi rimmuarda iti Egipto.

¹¹ Dimteng ti tiempo a rimmuar dagiti papadi iti nasantoan a disso. Amin dagiti papadi nga adda sadiay ket inkonsagrarda dagiti bagbagida nga agpaay kenni Yahweh; nabunggoy bung-goyda babaen iti pannakabingayda.

¹² Kasta met dagiti Levita a kumakanta,

aminda, karaman ni Asaf, Heman, Jedutun ken dagiti putotda a lallaki ken dagiti kakabsatda a lallaki, a nakakawes iti kasayaatan a lino, ken agtuktukar iti piangpiang, arpa, ken lira, nagtakderda iti akindaya a murdong ti altar. Kaduada ti 120 a papadi nga agpuypuyot kadagiti trumpeta.

¹³ Kalpasanna, nagkanta dagiti kumakanta a dinanggayan dagiti tumutukar kadagiti trumpeta, nagsangsangkamaysada iti panagdaydayaw ken panagyamanda kenni Yahweh. Impigsada dagiti bosesda a dinanggayan dagiti trumpeta ken dagiti piangpiang ken dadduma nga alikamen a pangtukar, ket nagdaydayawda kenni Yahweh. Inkantada, “Gapu ta naimbag isuna, gapu ta agnanayon ti kinapudnona iti tulagna.” Kalpasanna, napno iti ulep ti balay, ti balay ni Yahweh.

¹⁴ Saan a makatrabaho dagiti papadi tapno agserbi gapu iti ulep, ta pinunno ti dayag ni Yahweh ti balayna.

6

¹ Kalpasanna, kinuna ni Solomon, “Kinuna ni Yahweh nga agnaed isuna iti napuskol a kasipngetan,

² ngem impatakderanka iti maysa a nadaeg a pagtaengam, maysa a disso a pagnaedam iti agnanayon.”

³ Kalpasanna, timallikud ti ari ket binendisionanna amin a taripnong ti Israel, bayat nga agtaktakder amin a taripnong ti Israel.

⁴ Kinunana, “Madaydayaw koma ni Yahweh a Dios ti Israel, a nagsao kenni David nga amak, ken nangtungpal iti daytoy babaen kadagiti bukodna nga ima, a kinunana,

⁵ 'Sipud pay iti aldaw nga inruarko dagiti tattaok iti daga ti Egipto, awan ti pinilik a siudad manipud kadagiti amin a tribu ti Israel a pangipatakderan iti maysa a balay, tapno adda sadiay ti naganko. Awan met ti siasinoman a pinilik nga agbalin a prinsiphe dagiti tattaok nga Israel.

⁶ Nupay kasta, pinilik ti Jerusalem tapno adda sadiay ti naganko, ken pinilik ni David a mangituray kadagiti tattaok nga Israel.'

⁷ Ita adda iti puso ni David nga amak, ti mangipatakder iti maysa a balay para iti nagan ni Yahweh a Dios ti Israel.

⁸ Ngem kuna ni Yahweh kenni David nga amak, 'Iti dayta nga adda iti pusom a mangipatakder iti maysa a balay para iti naganko, nasayaat ti inaramidmo nga adda iti pusom.

⁹ Nupay kasta, saanmo a rumbeng nga ipatakder ti balay; ngem ketdi, ti putotmo a lalaki, nga agtaudto kadagita lumom, ti mangipatakderito iti balay para iti naganko.'

¹⁰ Tinungpal ni Yahweh ti sao a kinunana, ta timmakderak a kasukat ni David nga amak, ket nagtugawak iti trono ti Israel, a kas inkari ni Yahweh. Impatakderko ti balay para iti nagan ni Yahweh a Dios ti Israel.

¹¹ Inkabilko ti lakasa ti tulag sadiay, nga ayan ti katulagan ni Yahweh, nga inaramidna kadagiti tattao ti Israel.”

¹² Timmakder ni Solomon iti sangoanan ti altar ni Yahweh iti imatang ti amin a taripnong ti Israel, ket intag-ayna dagiti imana.

¹³ Ta nangaramid isuna iti plataporma a bronse, lima a kubit ti kaatiddogna, lima a kubit ti kalawa ken tallo a kubit ti kangatona. Ingkabilna daytoy iti tengnga ti paraangan. Nagtakder iti rabaw daytoy ken nagparintumeng iti sangoanan ti amin a taripnong ti Israel ket intag-ayna dagiti imana.

¹⁴ Kinunana, “O Yahweh a Dios ti Israel, awan ti Dios a kas kenka kadagiti langit wenno ditoy rabaw ti daga, a mangsalsalimetmet kadagiti tulag ken kinapudno iti tulag kadagiti adipenmo nga agtultulnog iti amin a pusoda;

¹⁵ sika a nangtungpal iti inkarim iti adipenmo a ni David, nga amak. Wen, nagsaoka kadagiti ngiwatmo ket tinungpalmo daytoy babaen iti imam, a kas iti daytoy nga aldaw.

¹⁶ Ket ita O Yahweh, a Dios ti Israel, tungpalem ti inkarim iti adipenmo a ni David nga amak, idi kinunana, 'Agtultuloy nga adda maysa a tao iti imatangko ti agtugaw iti trono ti Israel, no laketdi ta agtulnog a sipapasnek dagiti kaputotam kadagiti lintegko, a kas iti panagtulnogmo iti sangoanak.'

¹⁷ Ita ngarud, O Dios ti Israel, ikararagko a matungpal koma ti inkarim iti adipenmo a ni David.

¹⁸ Ngem pudno kadi a makipagnaedto ti Dios kadagiti tattao ditoy daga? Kitaem, ti entero a sangalubongan ken ti langit a mismo ket saandaka a malaon—ad-adda a basbassit daytoy

a templo nga impatakderko!

¹⁹ Ngem pangaasim ta patgam koma daytoy a kararag ken dawat ti adipenmo, O Yahweh a Diosko; denggem ti asug ken kararag nga ikarkararag dagiti adipenmo iti sangoanam.

²⁰ Silulukat koma dagiti matam iti daytoy a templo iti aldaw ken rabii, iti lugar a kinunam nga adda koma sadiay ti naganmo tapno denggem dagiti kararag ti adipenmo nga agkararagto iti daytoy a disso.

²¹ Isu a denggem koma dagiti kiddaw ti adipenmo ken dagiti tattaom nga Israel inton agkararagkami a nakasango iti daytoy a disso. Wen, denggem manipud iti disso a pagnanaedam, manipud kadagiti langit; ket inton denggem, mamakawanka.

²² No makabasol ti maysa a tao a maibusor iti kaarrubana ket masapul nga agsapata, ket no umay isuna ken agsapata iti sangoanan ti altarmo iti daytoy a balay,

²³ denggem ngarud manipud kadagiti langit ket agtignay ken ukomem dagiti adipenmo, supapakam ti nadangkes, tapno agballatek kenkuana ti aramidna. Ket ipakaammom a nalinteg ti awan basolna, tapno maikkan isuna iti gunggona gapu iti kinalintegna.

²⁴ No dagiti tattaom nga Israel ket pinarmek ti kabusor gapu ta nagbasolda kenka, no agsublida kenka, raemenda ti naganmo, agkararag ken agkiddawda iti pammakawan iti sangoanam iti daytoy a templo—

²⁵ ket denggem koma manipud kadagiti langit ken pakawanem ti basol dagiti tattaom nga Is-

rael; isublim ida iti daga nga intedmo kadakuada ken kadagiti kapuonanda.

²⁶ No agrikep dagiti tangatang ket awan ti tudo gapu ta nagbasol dagiti tattao kenka—no agkararagda a nakasango iti daytoy a disso, raemenda ti naganmo, ket isardengda dagiti basolda inton parigatem ida—

²⁷ ket denggem koma dita langit ken pakawanem ti basol dagiti adipenmo ken dagiti tattao nga Israel, inton idalanmo ida iti nasayaat a dalan a rumbeng a pagnaanda. Pagtudoem iti dagam, nga intedmo kadagiti tattao, a kas tawidda.

²⁸ No kas pangarigan adda bisin iti dayta a daga, wenno kas pangarigan ta adda sakit, kebbet wenno buot, dagiti dudon wenno igges; wenno kas pangarigan ta rauten dagiti kabusor dagiti ruangan iti dagada, wenno adda didigra wenno sakit—

²⁹ ket kas pangarigan ta agkarkararag ken dumawdawat ti maysa a tao wenno dagiti amin a tattao nga Israel—a bigbigen ti tunggal maysa ti didigra ken ladingit iti bukodna a puso bayat iti panangitag-ayna kadagiti imana a nakasango iti templo.

³⁰ Ket denggem koma manipud langit, ti lugar a pagnanaedam; pakawanem ken gunggonaam ti tunggal tao segun kadagiti amin a wagasna; ammom ti pusona, gapu ta Sika ken Sika laeng ti makaammo kadagiti puso dagiti tattao.

³¹ Aramidem daytoy tapno agbutengda kenka, tapno agtulnogda kadagiti wagasmo iti amin nga aldaw iti panagbiagda iti rabaw ti daga nga

intedmo kadagiti kapuonanmi.

³² Maysa pay, maipapan kadagiti ganggannaet a saan a maibilang kadagiti tattaom nga Israel: no aggapu isuna iti adayo a pagilian gapu iti naindaklan a naganmo, ti nabileg nga imam, ken ti nakangato a takkiagmo; inton umayda ket agkararagda a nakasango iti daytoy a balay—

³³ denggem koma ngarud manipud kadagiti langit, a lugar a pagnanaedam, ket aramidem ti aniaman a kidkiddawen kenka ti ganggannaet, tapno maammoan dagiti amin a bunggoy dagiti tattao iti rabaw ti daga ti naganmo, tapno agbutengda kenka, a kas kadagiti tattaom nga Israel, ken tapno maammoanda daytoy a balay nga impatakderko a naawagan babaen iti naganmo.

³⁴ No kas pangarigan ta mapan makigubat dagiti tattaom kadagiti kabusorda, babaen iti aniaman a wagas a panangibaonmo kadakuada, ket kas pangarigan ta agkararagda kenka a nakasango iti daytoy a siudad a pinilim, ken nakasango iti balay a binangonko para iti naganmo.

³⁵ Ket denggem koma manipud kadagiti langit dagiti kararagda, dagiti kiddawda, ket pagballigiem ida kadagiti dawatda.

³⁶ No kas pangarigan ta agbasolda kenka—agsipud ta awan ti tao a saan nga agbasol—ken no kas pangarigan ta makaungetka kadakuada ket iyawatmo ida kadagiti kabusorda, tapno iyadayo ida dagiti kabusorda ken italawda ida a kas balud iti dagada, iti adayo man wenno iti asideg.

³⁷ Ket no kas pangarigan ta maamirisda nga

addada iti daga a nakaitalawanda, ket kas pangarigan ta agbabawida ken dumawatda iti pabor manipud kenka iti daga a nakaibaludanda. No kas pangarigan ta ibagada, 'Nagaramidkami kadagiti dinadakes ken nagbasolkami. Dakes ti inar-aramidmi.'

³⁸ No kas pangarigan ta agsublida kenka iti amin a pusoda ken iti amin a kararuada iti daga a nakaibaludanda, a nangipananda kadakuada a kas balud, ken no kas pangarigan ta agkararagda a nakasango iti dagada nga intedmo kadagiti kapuonanda, ken sumangoda iti dayta a siudad a pinilim, ken sumangoda iti balay nga impatakderko para iti naganmo.

³⁹ Ket denggem koma manipud kadagiti langit, a lugar a pagnanaedam, dagiti kararag ken dagiti kiddawda, ken pagballigiem ida. Pakawanem dagiti tattaom, a nagbasol kenka.

⁴⁰ Ita, O Diosko, ipakpakaasik kenka, imulagatmo koma dagiti matam, ket denggen koma dagiti lapayagmo dagiti maikararag iti daytoy a disso.

⁴¹ Tumakderka ngarud ita, O Yahweh a Dios, iti pagin-inanaam a disso, sika ken ti lakasa ti pannakabalinmo. O Yahweh a Dios, makawesan koma iti pannakaisalakan dagiti papadim, ken agrag-o koma dagiti sasantom iti kinaimbagmo.

⁴² O Yahweh a Dios, saanmo kadi a laksiden dagiti pinulotam. Laglagipem ti kinapudnom iti tulagmo kenni David nga adipenmo.”

7

¹ Ita, idi nalpas ti panagkararag ni Solomon,

adda apuy a bimmaba manipud langit ket inkisap daytoy dagiti daton a maipuor ken dagiti sakripisio, ket pinunno ti dayag ni Yahweh ti balay.

² Saan a makastrek dagiti padi iti balay ni Yahweh, gapu ta napno iti dayagna ti balayna.

³ Kimmita dagiti amin a tattao ti Israel idi bimmaba ti apuy ken idi adda iti ngatoen ti balay ti dayag ni Yahweh. Nagpaklebda iti pagpayatan a bato, ket nagdaydayaw ken nagyamanda kenni Yahweh. Kinunada, “Ta naimbag isuna, ta agnanayon ti kinapudnona iti tulagna.”

⁴ Nangidaton ngarud ni Solomon ken dagiti amin a tattao.

⁵ Nangidaton ni Solomon iti duapulo ket dua a ribu a toro ken 120, 000 a karnero ken kalding. Indaton ngarud ti ari ken dagiti amin a tattao ti balay ti Dios.

⁶ Nagtakder dagiti padi, nakatakder ti tunggal maysa iti naituding a pagyananna; kasta met dagiti Levita nga addaan kadagiti alikamen a pangtukar kenni Yahweh, nga inaramid ni David nga ari tapno mausar iti panagyaman kenni Yahweh babaen iti kanta a, “Ta agnanayon ti kinapudnona iti tulagna.” Pinuyotan dagiti amin a padi dagiti trumpeta iti sangoananda; ket nagtakder dagiti amin nga Israelita.

⁷ Inkonsagrar ni Solomon ti akintengnga ti paraangan iti sangoanan ti balay ni Yahweh. Indatonna sadiay ti daton a maipuor ken ti taba a daton para iti pannakikadua, gapu ta saan a malaon ti inaramidna a bronse nga altar dagiti sagut a maipuor, dagiti daton a bukbukel, ken ti

taba.

⁸ Pito ngarud nga aldaw a rinambakan ni Solomon ken dagiti amin nga Israelita a kaduana a dakkell unay a taripnong ti piesta iti dayta a tiempo, manipud iti Lebo Hamat agingga iti waig ti Egipto.

⁹ Iti maika-walo nga aldaw ket naggimongda, ta pito nga aldaw a nagrarambakda iti pan-nakaikonsagrar ti altar, ket pito nga aldawda met a nagrarambak iti piesta.

¹⁰ Iti maika-duapulo ket tallo nga aldaw iti maika-pito a bulan, pinagawid ni Solomon dagiti tattao kadagiti babbalayda a naragsak ken napnoan rag-o dagiti pusoda gapu iti kinaimbag nga impakita ni Yahweh kenni David, kenni Solomon, ken iti Israel a tattaona.

¹¹ Kastoy a nalpas ni Solomon ti balay ni Yahweh ken ti bukodna a balay. Amin a banag a tarigagay ni Solomon a maaramid iti balay ni Yahweh ken iti bukodna a balay, sibaballigi a naipatungpalna.

¹² Nagparang ni Yahweh kenni Solomon iti rabii ket kinunana kenkuana, "Nangngegko dagiti kararagmo, ket pinilik daytoy a lugar para kaniak a kas balay a pagidatonan.

¹³ No kas pangarigan ta irikepko dagiti langit tapno awan tudo, wenno no bilinek dagiti dudon a mangibus kadagiti apit ken mula, wenno mangiyegak iti sakit kadagiti tattao,

¹⁴ ket no dagiti tattaok, a naayaban babaen ti naganko, ket agpakumbabanto, agkararag, ken sapulendak, ket tallikudanda dagiti dakes a wagasda, dumngegako manipud langit, pakawanek

dagiti basolda, ket parang-ayak manen ti dagada.

¹⁵ Ita, silulukat dagiti matak ken sidadaan dagiti lapayagko a dumngeg kadagiti kararagda iti daytoy a disso.

¹⁶ Gapu ta pinilik ken kinonsagrarko daytoy a balay, tapno adda ditoy ti naganko iti agnanayon; ken adda a kanayon dagiti matak ken pusok ditoy iti amin a tiempo.

¹⁷ Maipapan kenka, no agtulnogka kaniak a kas iti panagtulnog ni David nga amam, no pagtulnogam ti amin nga imbilinko kenka ken no tungpalem dagiti alagaden ken paglintegak,

¹⁸ ngarud, isaadkonto ti tronom iti pagariam a kas iti imbagak iti tulagko kenni David nga amam, idi imbagak, 'Addanto latta kaputotam nga agturay iti Israel.'

¹⁹ Ngem no tumallikodkayo, ket saanyo a tungpalen dagiti alagadek ken dagiti bilinko nga imbagak kadakayo, ket no agdayawkayo kadagiti didiosen ken agrukbabkayo kadagitoy,

²⁰ parutenkayto ngarud iti dagak nga intedko kadakayo; ken laksidekto daytoy a balay a kinonsagrarko para iti naganko—, ken pagbalinekto daytoy a pagaangawan ken pagkakatawaan dagiti amin a tattao.

²¹ Ket uray no nadaeg ita daytoy a templo, makigtot ken agsakuntipto dagiti amin a lumabas iti daytoy. Damagendanto, 'Apay nga inaramid ni Yahweh ti kastoy iti daytoy a daga ken iti daytoy a balay?'

²² Isungbatto ti dadduma, 'Gapu ta tinalliku-danda ni Yahweh a Diosda, a nangiruar kadagiti kapuonanda iti daga ti Egipto, ket simmurotda

kadagiti didiosen ket nagrukob ken nagday-dayawda kadagitoy. Dayta ti makagapu nga indissuor ni Yahweh amin dagitoy a didigra kadakuada.”

8

¹ Ket napasamak a kalpasan iti duapulo a tawen a panangibangon ni Solomon iti balay ni Yahweh ken iti bukodna a balay,

² tinarimaan ni Solomon dagiti ili nga inted ni Hiram kenkuana, ket pinagnaedna dagiti tattao ti Israel sadiay.

³ Rinaut ni Solomon ti Hamatsoba ket narmekna daytoy.

⁴ Binangonna ti Tadmor idiaiy let-ang ken dagiti amin a siudad a pagiduldulinan kadagiti abasto, a binangonna idiaiy Hamat.

⁵ Binangonna pay ti Akin-ngato ken Akinbaba a Bet-horon, a siudad a nasarikedkedan kadagiti pader, ruangan ken kadagiti balunet.

⁶ Binangonna ti Baalat ken dagiti amin a siudad a pagiduldulinan kadagiti abasto a kukuana, ken dagiti amin a siudad a para kadagiti karuahena, ken dagiti siudad para kadagiti kumakabaliona, ken aniaman a tarigagayanna a bangonen para iti pakaragsakanna idiaiy Jerusalem, idiaiy Lebanon, ken kadagiti amin a daga nga adda iti babaen ti turayna.

⁷ No maipapan kadagiti amin a tattao a nabati kadagiti Heteo, Amorreo, Perezeo, Heveo ken Jebuseo a saan a karaman iti Israel,

⁸ dagiti kaputotanda a nabati iti daga kalpasan iti ipapatayda, a saan a pinapatay dagiti tattao ti

Israel— pinagbalin ida ni Solomon a tagabu, ket tagabu pay laeng agingga iti daytoy nga aldaw.

⁹ Nupay kasta, awan ti pinagbalin ni Solomon a tagabu kadagiti tattao ti Israel. Ngem ketdi, nagbalinda a soldadona, panguloenna, ofisialna ken panguloen dagiti agsakay kadagiti karuahena ken kadagiti kumakabaliona.

¹⁰ Dagitoy pay dagiti panguloen nga ofisial a mangidadaulo kadagiti mangimatmaton a kukua ni Ari Solomon, 250 kadakuada ti mangimatmaton kadagiti tattao nga agrabtrabaho.

¹¹ Innala ni Solomon ti putot ni Faraon a babai iti ciudad ni David sana impan iti balay nga impatakterna para kenkuana; ta kinunana, “Rumbeng a saan nga agnaed ti asawak iti balay ni David nga ari ti Israel, gapu ta nasantoan ti sadinoman nga ayan ti lakasa ni Yahweh.”

¹² Kalpasanna, nangidaton ni Solomon kadagiti daton a maipuor nga agpaay kenni Yahweh iti rabaw ti altarna a binangonna iti sango ti balkonahe.

¹³ Nangidaton isuna kadagiti sagut a naiked-deng a maaramid iti inaldaw; indatonna dagitoy, a kas panangsurot kadagiti annuroten a masarakan iti bilin ni Moises, iti Aldaw a Panaginana, dagiti baro a bulan, ken kadagiti naiked-deng a fiesta, mamitlo a daras iti tunggal tawen: ti Fiesta ti Tinapay nga Awan Lebadurana, Fiesta dagiti Lawas, ken ti Fiesta dagiti Abong-abong.

¹⁴ Kas panangsurot kadagiti alagaden ni David nga amana, dinutokan ni Solomon dagiti bung-goy dagiti padi kas mayannurot kadagiti trabahoda, ken dagiti Levita kadagiti akemda, tapno

dayawen ti Dios ken tapno agserbi iti sangoanan dagiti padi, a kas inaldaw a naituding a trabaho. Dinutokanna pay dagiti agbanbantay kadagiti ruangan segun iti pannakabunggoy-bunggoyda iti tunggal ruangan, ta imbilin met laeng daytoy ni David a tao ti Dios.

¹⁵ Saan a simmiasi dagitoy a tattao kadagiti bilin ti ari kadagiti padi ken kadagiti Levita maipapan iti aniaman a banag, wenna maipapan kadagiti kamalig.

¹⁶ Ita, nalpasen dagiti amin a trabaho ni Solomon, manipud iti aldaw a pannakaipasdek ti balay ni Yahweh, agingga iti pannakalpas daytoy. Iti kastoy a wagas a nalpas ken nausar ti balay ni Yahweh.

¹⁷ Kalpasanna, napan ni Solomon idiaiy Eziongeber ken Elat, iti igid ti baybay iti daga ti Edom.

¹⁸ Nangipatulod ni Hiram kenkuana kadagiti barko babaen iti panangidaulo dagiti ofisial a makaammo iti baybay; napanda idiaiy Ofir a kaduada dagiti adipen ni Solomon. Manipud sadia, nangiyawidda iti 450 a talento ti balitok para kenni Ari Solomon.

9

¹ Idi nadamag ti reyna iti Seba ti kinalatak ni Solomon, napan isuna idiaiy Jerusalem tapno suotenna isuna babaen kadagiti naririgat a saludsod. Napan isuna a nangikuyog iti adu nga adipen, agraman kadagiti kamelio a nakargaan kadagiti rekrekado, adu a balitok, ken adu a napapateg a bato. Idi dimteng isuna iti ayan ni

Solomon, imbagana kenkuana dagiti amin nga adda iti pusona.

² Sinungbatan ni Solomon dagiti amin a salud-sodna; awan ti narigat unay kenni Solomon; awan ti saludsod a saanna a nasungbatan.

³ Idi nakita ti reyna ti Seba ti kinasirib ni Solomon ken ti palasio a binangonna,

⁴ ti makan iti lamisaanna, ti pagnanaedan dagiti adipenna, ti trabaho dagiti adipenna ken ti pagan-anayda, kasta met dagiti para-idasarna iti arak ken dagiti pagan-anayda, ken ti wagas iti panangidatonna iti daton a maipoor iti balay ni Yahweh, nasdaaw iti kasta unay isuna.

⁵ Kinunana iti ari, “Pudno, ti nadamagko iti bukodko a daga maipapan kadagiti sasaom ken iti kinasiribmo.

⁶ Saanko a pinati dagiti nadamagko agingga a dimtengak ditoy, ket ita, nakitak daytoy. Awan pay kagudua ti naibaga kaniak maipapan iti kinasirib ken kinabaknangmo! Nalatlatakka nga adayu ngem iti mangmanggegko.

⁷ Anian a nagasat dagiti tattaom, ken anian a nagasat dagiti adipenmo a kankanayon a nakatakder iti sangoanam, gapu ta mangmanggegda ti kinasiribmo.

⁸ Madaydayaw koma ni Yahweh a Diosmo, a naay-ayo kenka, a nangisaad kenka iti tronona, tapno agbalin nga ari para kenni Yahweh a Diosmo. Gapu ta ay-ayaten ti Diosmo ti Israel, tapno mataginayonda, pinagbalinnaka nga arida, tapno ipatungpalmo ti hustisia ken kinalinteg!”

⁹ Inikkanna ti ari iti 120 a talento a balitok ken

kadagiti nakaad-adu a rekrekado ken kadagiti napapateg a bato. Awan ti naited kenni Ari Solomon a kas iti kaadu dagitoy a rekrekado nga inted ti reyna ti Seba kenkuana.

¹⁰ Nangiyeg pay dagiti adipen ni Hiram ken dagiti adipen ni Solomon a nangiyeg iti balitok manipud iti Ofir kadagiti algum a kayo ken kadagiti napapateg a bato.

¹¹ Babaen kadagiti algum a kayo, nangaramid ti ari kadagiti agdan ti balay ni Yahweh ken ti balayna, kasta met kadagiti arpa ken lira nga agpaay kadagiti tumutukar. Awan pay ti kastoy a kayo a nakita iti daga ti Juda.

¹² Inted ni Ari Solomon iti reyna ti Seba ti amin a kinayatna, aniaman a kiniddawna, a kas nayon ti maisukat iti inyegna iti ari. Nagawid ngarud isuna iti bukodna a daga, isuna ken dagiti adipenna.

¹³ Ita, 666 a talento ti kadagsen ti balitok a dimteng kenni Solomon iti maysa a tawen,

¹⁴ malaksid kadagiti balitok nga inyeg dagiti agtagtagilako ken dagiti komersiante. Nangiyeg pay dagiti amin nga ari ti Arabia ken dagiti gobernador iti pagilian kenni Solomon iti balitok ken pirak.

¹⁵ Nagaramid ni Solomon iti dua gasut a dadakkel a kalasag manipud iti napitpit a balitok. Innem a gasut a siklo a balitok ti naikabil iti tunggal maysa.

¹⁶ Nagaramid pay isuna iti tallo gasut a kalasag manipud iti napitpit a balitok. Tallo a minas iti balitok ti naikabil iti tunggal kalasag; inkabil ti ari dagitoy iti uneg ti Palasio iti Kabakiran ti

Lebanon.

¹⁷ Kalpasanna, nangaramid ti ari iti dakkel a trono a marfil sana kinalupkohan daytoy iti puro a balitok.

¹⁸ Adda innem a pangal a mapan iti trono, ken nagbukel ti tuktok ti trono. Adda dagiti pagsadagan ti ima iti tunggal sikigan ti tugaw, ken dua a sinan-leon a nakatakder iti abay dagiti pagsadagan ti ima.

¹⁹ Sangapulo ket dua a sinan-leon ti nakatakder iti innem a pangal, maysa iti tunggal sikigan ti innem a pangal. Awan ti trono a kasla iti daytoy iti uray sadinoman a pagarian.

²⁰ Balitok amin a kopa ni Ari Solomon, ken puro a balitok dagiti amin a kopa iti Balay iti Kabakiran ti Lebanon. Awan ti naaramid manipud iti pirak gapu ta saan a maibilang a napateg ti pirak kadagiti aldaw ni Solomon.

²¹ Addaan ti ari kadagiti bunggoy dagiti barko nga aglaylayag iti taaw, a makikuykuyog iti bunggoy ti barko ni Hiram. Tunggal tallo a tawen, agisangpet dagiti bunggoy dagiti barko iti balitok, pirak, ken marfil, kasta met kadagiti bakes ken burangen.

²² Isu nga inartapan ni Ari Solomon dagiti amin nga ari iti lubong iti kinabaknang ken kinasirib.

²³ Sapsapulen dagiti amin nga ari iti daga ti presensia ni Solomon tapno dumngesda iti kinasiribna, nga inkabil ti Dios iti pusona.

²⁴ Tinawen nga adda ited a sagut dagiti mangsarungkar kenkuana, dagiti pagkargaan a naaramid manipud iti pirak ken balitok, dagiti pagan-anay, armas, ken dagiti rekrekado, kasta

met dagiti kabalio ken mulo.

²⁵ Addaan ni Ari Solomon iti uppat a ribu a siled para kadagiti kabalio ken karuahe, ken sangapulo ket dua a ribu a lallaki nga agkabkabalio, nga impuestona kadagiti siudad ti karuahe ken agraman iti ayanna idiaiy Jerusalem.

²⁶ Inturayanna amin nga ari manipud iti Karayan Eufrates agingga iti daga dagiti Filisteo, ken agingga iti beddeng ti Egipto.

²⁷ Addaan ti ari iti pirak idiaiy Jerusalem, a kas iti kaadu dagiti bato iti daga. Pinagbalinna dagiti kayo a sedro a kas kawadwad dagiti kayo a sikamoro nga adda kadagiti kapatadan.

²⁸ Nangiyegda kadagiti kabalio kenni Solomon manipud iti Egipto ken kadagiti amin a daga.

²⁹ No maipapan met kadagiti dadduma a banbanag maipanggep kenni Solomon, manipud panangrugina agingga iti kamaudiananna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Pakasaritaan ni Profeta Natan, iti Padto ni Ahija a taga-Silo, ken kadagiti Sirmata ni Iddo a Profeta maipanggep kenni Jeroboam a putot a lalaki ni Nebat?

³⁰ Nagturay ni Solomon idiaiy Jerusalem iti entero nga Israel iti uppat a pulo a tawen.

³¹ Pimmusay isuna ket intabon dagiti tattao iti siudad ni David nga amana; ni Rehoboam a putotna a lalaki ti simmukat kenkuana nga ari.

10

¹ Napan ni Rehoboam idiaiy Sikem, gapu ta napan dagiti adu a tattao ti Israel idiaiy Sikem tapno isaadda isuna nga ari.

² Ket napasamak a nadamag daytoy ni Jeroboam nga anak ni Nebat (ta adda isuna idiay Egipto, a nagtarayanna manipud kenni Ari Solomon; ngem nagsubli ni Jeroboam manipud iti Egipto).

³ Isu a nangibaonda iti mapan mangayab kenkuana, ket immay ni Jeroboam ken dagiti amin a tattao ti Israel; kinasaritada ni Rehoboam ket kinunada,

⁴ “Pinadagsen ti amam ti sangolmi. Ita ngarud, palakaem ti narigat nga impatrabaho ti amam, ken palag-anem ti nadagsen a sangol nga impabaklayna kadakami, ket agserbikam-into kenka.”

⁵ Kinuna ni Rehoboam kadakuada, “Umaykayo manen kaniak kalpasan iti tallo nga aldaw.” Isu a pimmanaw dagiti tattao.

⁶ Nakiuman ni Ari Rehoboam kadagiti lallakay a nagservi idi a kas mammagbaga ken ni Solomon nga amana idi sibibiag pay laeng isuna; kinunana, “Ania ti maibalakadyo kaniak nga isungbatko kadagitoy a tattao?”

⁷ Kinasaoda isuna ket kinunada, “No naimbagka kadagitoy a tattao ken ay-ayoem ida, ken agsaoka kadagiti nasasayaat kadakuada, ket adipenmonto ida a kanayon.”

⁸ Ngem saan nga inkaskaso ni Rehoboam ti pammagbaga dagiti lallakay kenkuana, ket nakiuman isuna kadagiti agtutubo a lallaki a kasadaranna a dimmakel, a mammagbaga itan kenkuana.

⁹ Kinunana kadakuada, “Ania ti maibalakadyo kaniak, tapno masungbatantayo dagiti tattao a

nangibaga kaniak a kinunada, 'Palag-anem ti sangol nga impabaklay ti amam kadakami?'"

¹⁰ Nakisarita kenni Rehoboam dagiti agtutubo a lallaki a kasadaranna a dimmakkel a kunada, "Kasaritam dagiti tattao a nangibaga kenka a pinadagsen ni Solomon nga amam dagiti sangolda ket masapul a palag-anem dagitoy. Rumbeng nga ibagam kadakuada, 'Napuspuskol ti kikitko ngem iti siket ti amak.

¹¹ Isu nga ita, uray no pinabaklaynakayo ti amak iti nadagsen a sangol, padagsenekto pay ti sangolyo. Dinusanakayo ti amak babaen kadagiti baut, ngem dusaenkayo babaen kadagiti kasla kadagiti manggagama."

¹² Napan ngarud ni Jeroboam ken dagiti adu a tattao kenni Rehoboam iti maikatlo nga aldaw, a kas imbilin ti ari idi kinunana, "Agsublikayo kaniak inton maikatlo nga aldaw."

¹³ Nagubsang ti panangsungbat ti ari kadakuada; saan nga inkaskaso ni Ari Rehoboam ti balakad dagiti lallakay.

¹⁴ Nagsao isuna kadakuada a kas iti balakad dagiti agtutubo a lallaki; kinunana, "Padagsenekto pay dagiti sangolyo; nayonakto pay dagitoy. Dinusanakayo ti amak babaen kadagiti baut, ngem dusaenkayonto babaen kadagiti kasla kadagiti manggagama."

¹⁵ Saan ngarud nga impangag ti ari dagiti tattao; ta pagayatan ti Dios a kastoy ti mapasamak, tapno maipatungpal ni Yahweh ti saona nga insaona babaen kenni Ahija a Silonita kenni Jeroboam a putot ni Nebat.

¹⁶ Idi nabigbig dagiti tattao ti Israel a saan

ida nga impangag ti ari, simmungbat dagiti tattao kenkuana ket kinunada, “Ania ti bingaymi kenni David? Awan tawidmi iti anak ni Jesse! Rumbeng nga agsubli ti tunggal maysa kadakayo iti toldana, Israel. Ita, kitaem ti bukodmo a balay, David.” Nagsubli ngarud dagiti tattao ti Israel kadagiti toldada.

¹⁷ Ngem no maipapan kadagiti tattao ti Israel nga agnanaed kadagiti siudad ti Juda, inturayan ida ni Rehoboam.

¹⁸ Kalpasanna, imbaon ni Ari Rehoboam ni Adoniram, a mangidadaulo kadagiti inkapilitan nga agtrabaho, ngem binato isuna dagiti tattao ti Israel agingga a natay. Dagus a naglibas ni Ari Rehoboam babaen iti karuahena ket napan idia Jerusalem.

¹⁹ Isu a nagrebelde dagiti tattao ti Israel a maibusor iti balay ni David agingga iti daytoy nga aldaw.

11

¹ Idi nakasangpet ni Rehoboam idia Jerusalem, inummongna ti balay ni Juda ken Benjamin, 180, 000 a napili a lallaki a soldado, a makigubat iti Israel, tapno maisubli manen ti pagarian kenni Rehoboam.

² Ngem immay ti sao ni Yahweh kenni Semaias, a tao ti Dios, a kunana,

³ “Agsaoka kenni Rehoboam, a putot a lalaki ni Solomon, nga ari ti Juda, ken kadagiti amin a tattao ti Israel idia Juda ken Benjamin; a kunam,

⁴ ‘Kastoy ti kuna ni Yahweh: Rumbeng a saanyo a rauten wenno gubaten dagiti kakab-

satyo. Rumbeng nga agsubli ti tunggal lalaki iti balayna, ta pagayatak ti napasamak.” Im-pangagda ngarud dagiti sasao ni Yahweh ket imbabawida ti panangrautda kenni Jeroboam.

⁵ Nagnaed ni Rehoboam idia y Jerusalem ket nangibangon kadagiti siudad idia y Juda a pangsalaknib.

⁶ Binangonna ti Betlehem, Etam, Tekoa,

⁷ Bet-zur, Soco, Adullam,

⁸ Gat, Maresa, Zif,

⁹ Adoraim, Lakis, Azeka,

¹⁰ Zora, Aijalon ken Hebron. Dagitoy dagiti nasarikedkedan a siudad idia y Juda ken Benjamin.

¹¹ Pinalagdana dagiti sarikedked ket nangisaad isuna kadagiti mangidaulo kadagitoy, nga adaan kadagiti abasto a taraon, lana, ken arak.

¹² Nangikabil isuna kadagiti kalasag ken gayang iti tunggal siudad ken pinatibkerna dagiti siudad. Kukuana ti Juda ken Benjamin.

¹³ Napan kenkuana dagiti padi ken Levita nga adda iti entero nga Israel manipud kadagiti beddengda.

¹⁴ Ta pinanawan dagiti Levita dagiti pagpastoranda ken sanikuada tapno mapanda idia y Juda ken Jerusalem; ta pinagtalaw ida ni Jeroboam ken dagiti putotna a lallaki, tapno saandan a maaramid dagiti pagrebbenganda a kas padi ni Yahweh.

¹⁵ Nangdutok ni Jeroboam kadagiti bukodna a padi nga agserbi kadagiti disso a pagdaydayawan ken kadagiti didiosen a sinan-urbon a baka ken sinan-kalding nga inaramidna.

¹⁶ Simmurot kadakuada dagiti tattao a nagtaud iti amin a tribu ti Israel, dagiti nangipapuso a mangsapul kenni Yahweh a Dios ti Israel; napanda idiay Jerusalem tapno mangidatagda kenni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda.

¹⁷ Isu a pinatibkerda ti pagarian ti Juda, ken pinabilegda ni Rehoboam a putot ni Solomon, bayat iti tallo a tawen—ta nagbiagda iti wagas da David ken Solomon iti tallo a tawen.

¹⁸ Inasawa ni Rehoboam ni Mahalat nga anak a babai da Abigail ken Jerimot a putot a lalaki ni David, ni Abigail ti putot a babai ni Eliab, a putot a lalaki ni Jesse.

¹⁹ Nangipasngay ni Mahalat iti annak a lallaki: Da Jeus, Semarias ken Zaham.

²⁰ Kalpasan ni Mahalat, inasawa ni Rehoboam ni Maaca a putot a babai ni Absalom; impasngayna da Abias, Attai, Ziza ken Selomit.

²¹ Ad-adda nga inayat ni Rehoboam ni Maaca a putot a babai ni Absalom ngem kadagiti dadduma nga assawana ken kadagiti kamalalana (nangasawa isuna iti sangapulo ket walo ken innem a pulo ti kamalalana, ken duapulo ket walo ti putotna a lallaki ken innem a pulo a babbai).

²² Dinutokan ni Rehoboam ni Abias nga anak ni Maaca a kas panguloen, a mangidaulo kadagiti kakabsatna; gandatna nga isuna ti isaadna nga ari.

²³ Nagturay a sisisirib ni Rehoboam; inwarasna dagiti amin a putotna a lallaki iti entero a daga ti Juda ken Benjamin iti tunggal nasarikedkedan a siudad. Inikkanna pay ida iti nabuslon a taraon

ken imbirokanna ida iti adu nga assawa.

12

¹ Ket napasamak nga idi natalgeden ti panag-turay ni Rehoboam ken nabiligen isuna, tinal-likudanna agraman dagiti amin nga Israelita a kaduana ti linteg ni Yahweh.

² Ket napasamak nga iti maikalima a tawen ni Ari Rehoboam, rinaut ni Sisak nga ari ti Egipto ti Jerusalem, gapu ta saan a napudno dagiti tattao kenni Yahweh.

³ Inkuyogna ti sangaribu ket dua a gasut a karuahe ken innem a pulo a ribu a kumakabalio. Saan a mabilang dagiti kakuyogna a soldado manipud iti Egipto: Dagiti taga-Libia, taga-Suk ken taga-Etiopia.

⁴ Sinakupna dagiti nasarikedkedan a siudad a sakup ti Juda ket napan isuna idiay Jerusalem.

⁵ Ita, napan ni profeta Semaias kenni Rehoboam ken kadagiti panguloen ti Juda a naguummong idiay Jerusalem gapu kenni Sisak. Kinuna ni Semaias kadakuada, "Kastoy ti kuna ni Yahweh: 'Tinallikudandak, isu nga inyawatkayo met kenni Sisak.'"

⁶ Ket nagpakumbaba dagiti prinsipe ti Israel ken ti ari ket kinunada, "Nalinteg ni Yahweh."

⁷ Idi nakita ni Yahweh a nagpakumbabada, immay ti sao ni Yahweh kenni Semaias; kinunana, "Nagpakumbabada. Saanko ida a dadaelen; ispalekto ida manipud iti naan-anay a pannakadadael, ken saanto a maibukbok ti pungtotko iti Jerusalem babaen iti ima ni Sisak.

8 Nupay kasta, agbalindanto nga adipenna, tapno maawatanda ti nagdumaan ti panagserbi kaniak ken ti panagserbi kadagiti mangiturturay kadagiti dadduma a pagilian.”

9 Rinaut ngarud ni Sisak nga ari ti Egipto ti Jerusalem ket innalana dagiti gameng iti balay ni Yahweh ken dagiti gameng iti balay ti ari. Innalana amin; innalana pay dagiti kalasag a balitok nga inaramid ni Solomon.

10 Nangaramid ni Ari Rehoboam kadagiti kalasag a bronse a kasukat dagitoy ket intalekna dagitoy kadagiti ima dagiti panguloen dagiti guardia, a mangbanbantay kadagiti ruangan ti balay ti ari.

11 Ket napasamak a tunggal sumrek ti ari iti balay ni Yahweh, awiten dagiti guardia dagitoy a kalasag; ket isublidanto met laeng dagitoy iti siled dagiti guardia.

12 Idi nagpakumbaba ni Rehoboam, bimmaaw ti pungtot ni Yahweh kenkuana, isu a saanna isuna a namimpinsan a dinadael; maysa pay, adda pay laeng masarakan a kinaimbag idiaiy Juda.

13 Pinabileg ngarud ni Ari Rehoboam ti ki-naarina idiaiy Jerusalem, ket nagturay isuna. Agtawen iti uppap a pulo ket maysa ni Rehoboam idi nangrugi isuna nga agturay, ket nagturay isuna iti sangapulo ket pito a tawen idiaiy Jerusalem, a siudad a pinili ni Yahweh manipud kadagiti amin a tribu ti Israel tapno kanayon a maidayaw isuna sadiaiy. Naama ti nagan ti inana, a taga-Ammon.

14 Dakes ti inaramidna, gapu ta saanna nga

impapuso a sapulen ni Yahweh.

¹⁵ No maipanggep kadagiti dadduma a ban-banag maipapan kenni Rehoboam, manipud iti rugi agingga iti maudi, saan kadi a naisurat dagitoy kadagiti surat ni profeta Semaias ken ni Iddo a Mammadto, nga addaan met iti listaan iti kaputotan ni Rehoboam ken iti kankanayon a panagginnubat da ken ni Jeroboam?

¹⁶ Pimmusay ni Rehoboam ket naitabon iti siudad ni David; ni Abias a putotna a lalaki ti simmukat kenkuana nga ari.

13

¹ Iti maikasangapulo ket walo a tawen a panagturay ni Ari Jeroboam, nangrugi a nagturay ni Abias iti entero a Juda.

² Nagturay isuna iti tallo a tawen idiay Jerusalem; Maaca ti nagan ti inana a putot ni Uriel a taga-Gabaa. Rimsua ti panaggubat da Abias ken Jeroboam.

³ Napan nakigubat ni Abias a kaduana dagiti napipigsa ken natutered a soldado, 400, 000 a napili a lalaki. Nagsagana ni Jeroboam a makigubat kenkuana a kaduana ti 800, 000 a napili a lalaki, a napipigsa ken natutered a soldado.

⁴ Nagtakder ni Abias iti tapaw ti Bantay Zemaraim, nga adda iti katurturodan a pagilian ti Efraim, ket kinunana, “Dumngegkayo kaniak, Jeroboam ken amin a tattao ti Israel!

⁵ Saanyo kadi nga ammo nga inted ni Yahweh a Dios ti Israel kenni David ken kadagiti putotna

a lallaki ti panangituray iti Israel iti agnanayon babaen iti katulagan?

⁶ Ngem ni Jeroboam a putot a lalaki ni Nebat, nga adipen ni Solomon a putot ni David ket bimmusor iti amona.

⁷ Nakitipon kenkuana dagiti awan serserbina ken agkakadakes a lallaki. Bimmusorda kenni Rehoboam a putot ni Solomon, idi agtutubo pay laeng ni Rehoboam ken awan pay kapadasanna ken saanna a masuppiat ida.

⁸ Ita, kunam a kabaalam a suppiaten ti bileg ti panangituray ni Yahweh iti ima dagiti kaputotan ni David. Dakkelkayo nga armada ken adda kadakayo dagiti sinan-baka a balitok nga inaramid ni Jeroboam nga agpaay a diosyo.

⁹ Saan kadi a pinagtalawyo dagiti padi ni Yahweh, a kaputotan ni Aaron, ken dagiti Levita? Saan kadi a nangdutokkayo kadagiti bukodyo a padi a kas iti ar-aramiden dagiti tattao kadagiti sabali a daga? Siasinoman ti umay a mangikon-sagrar iti bagina babaen iti maysa nga urbon a baka ken pito a kalakian a karnero ket mabalinnan nga agbalin a padi dagiti didiosen.

¹⁰ Ngem maipapan kadakami, ni Yahweh ti Diosmi, ket saanmi isuna a tinallikudan. Ad-daankami kadagiti padi nga agserserbi kenni Yahweh, dagiti kaputotan ni Aaron ken dagiti Levita nga adda kadagiti trabahoda.

¹¹ Binigat ken rinabii nga agpuorda kadagiti daton a maipuur ken nabanglo nga insenso nga agpaay kenni Yahweh. Idatagda pay dagiti tinapay a datonda iti nadalus a lamisaan; ay-aywananda pay dagiti kandelero a balitok agra-

man dagiti pagsilawan dagitoy, ta pasgedanda dagitoy iti tunggal rabii. Tungtungpalenmi dagiti bilin ni Yahweh a Diosmi, ngem tinallikudanyo isuna.

¹² Kitaenyo, adda ti Dios kadakami a kas pangulomi, ken adda dagiti padina a nakaigem kadagiti trumpeta a paunienda a kas mangipakaammo iti pananggubatmi kadakayo. Tattao ti Israel, saanyo a gubaten ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanyo, ta saankayo nga agballigi.”

¹³ Ngem nangisagana ni Jeroboam iti mangraut iti armada ti Juda iti likudanda, adda ti armadana iti sangoanan ti Juda, ket adda iti likudanda dagiti agsaneb.

¹⁴ Idi timmalliaw dagiti soldado ti Juda, addan dagiti kabusorda iti sangoanan ken likudanda. Immawagda kenni Yahweh, ket pinaguni dagiti padi dagiti trumpeta.

¹⁵ Kalpasanna, nagpukkaw dagiti lallaki ti Juda, kabayatan iti panagpukkawda, dinangran ti Dios ni Jeroboam ken ti sibubukel nga armada ti Israel iti imatang ni Abias ken ti Juda.

¹⁶ Intarayan dagiti tattao ti Israel ti Juda, ket inyawat ida ti Dios iti ima ti Juda.

¹⁷ Pinapatay ida ni Abias ken ti armadana ket adu ti napapatayda; 500, 000 a napili a lallaki ti Israel ti natay.

¹⁸ Iti kastoy a wagas, naparmek dagiti tattao ti Israel iti dayta a tiempo; nangabak dagiti tattao ti Juda gapu ta nagtalekda kenni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda.

¹⁹ Kinamat ni Abias ni Jeroboam; sinakupna dagiti siudad ni Jeroboam: ti Betel agraman

dagiti barrio daytoy, ti Jesana agraman dagiti barrio daytoy, ken ti Efron agraman dagiti barrio daytoy.

²⁰ Saanen a napasubli ni Jeroboam ti bileгна kabayatan dagiti aldaw ni Abias; dinangran isuna ni Yahweh ket natay.

²¹ Ngem bimmileg ni Abias; nangasawa isuna iti sangapulo ket uppat ken naaddaan iti putot a duapulo ket dua a lallaki ken sangapulo ket innem a babbai.

²² Naisurat dagiti dadduma nga aramid ni Abias, ti kagagaladna, ken dagiti sasaona iti pakasaritaan ni profeta Iddo.

14

¹ Pimmusay ni Abias ket intabonda isuna iti ciudad ni David. Ni Asa a putotna ti simmukat kenkuana nga ari. Kadagiti aldawna, adda talna iti daga iti las-ud ti sangapulo a tawen.

² Inaramid ni Asa ti nasayaat ken nalinteg iti imatang ni Yahweh a Diosna,

³ ta inikkatna dagiti altar dagiti didiosen ken dagiti pagdaydayawan; rinebbana dagiti nasagradoan nga adigi a bato ken tinumbana dagiti tekken ni Asera.

⁴ Binilinna ti Juda a sapulenda ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda, ken tungpalenda ti linteg ken dagiti bilinna.

⁵ Inikkatna pay dagiti pagdaydayawan ken dagiti altar a pagpupuoran iti insenso kadagiti amin a ciudad ti Juda. Natalna ti pagarian ti Juda iti babaen ti turayna.

⁶ Nangibangon isuna kadagiti nasarikedkedan a ciudad idiyay Juda, ta adda talna iti daga, ken awan ti gubat kadagidiay nga aldaw, gapu ta inikkan isuna ni Yahweh iti talna.

⁷ Ta kinuna ni Asa iti Juda, “Bangonentayo dagitoy a ciudad ken paderantayo ti aglawlaw dagitoy, agaramidtayo kadagiti torre, kadagiti ruangan ken kadagiti balunet; kukuatayo pay laeng ti daga gapu ta sinapultayo ni Yahweh a Diostayo. Sinapultayo isuna, ket inikkannatayo iti talna iti aglawlaw.” Isu a nangbangonda ket nagballigida.

⁸ Addaan ni Asa iti armada a nakaawit kadagiti kalasag ken gayang; addaan isuna iti 300, 000 a lallaki manipud iti Juda ken 280, 000 a lallaki manipud iti Benjamin a nakaawit kadagiti kalasag ken kadagiti pana. Amin dagitoy ket mamaingel ken natutured a lallaki.

⁹ Rinaut ida ni Zera a taga-Etiopia a kaduana ti armadana a buklen ti maysa a milyon a soldado ken tallo gasut a karuahe; dimteng isuna idiyay Maresa.

¹⁰ Ket napan sinabat ni Asa isuna, sada nagpuesto iti tanap ti Zefata idiyay Maresa.

¹¹ Immawag ni Asa kenni Yahweh a Diosna, a kunana, “O Yahweh, awanen sabali no di sika laeng ti makatulong iti awan pigsana inton adu ti sarangetenna. Tulongannakami O Yahweh a Diosmi, ta agtalekkami kenka, ket iti naganmo, sarangetenmi daytoy nga adu unay a soldado. O Yahweh, sika ti Diosmi; saanmo nga ipalubos a parmekennaka ti tao.”

¹² Isu a dinangran ni Yahweh dagiti taga-

Etiopia iti sangoanan ni Asa ken ti Juda; naglibas dagiti taga-Etiopia.

¹³ Kinamat ida ni Asa ken dagiti soldado a kaduana agingga idia Gerar. Isu nga adu unay a taga-Etiopia ti napasag ket saandan a makabangon, ta naan-anay a nadadaelda iti sangoanan ni Yahweh ken iti armadana. Nakaad-adu unay ti sinamsam ti armada ni Asa.

¹⁴ Dinadael ti armada dagiti amin a barrio iti aglawlaw ti Gerar, ta immay kadagiti agnanaed sadiay ti panagbuteng kenni Yahweh. Sinamsaman ti armada dagiti amin a barrio, ket adu unay ti masamsam kadagitoy.

¹⁵ Dinadael met ti armada dagiti tolda a pagnanaedan dagiti agipaspastor; innalada dagiti adu a karnero, kasta met dagiti kamelio, sada nagsubli idia Jerusalem.

15

¹ Immay ti espiritu ti Dios kenni Azarias a putot ni Obed.

² Napanna sinabat ni Asa ket kinunana kenkuana, “Dumngegka kaniak Asa, ken dagiti amin a tattao ti Juda ken Benjamin: Adda kadakayo ni Yahweh, kabayatan iti kaaddayo kenkuana. No sapulenyoy isuna, masarakanyonto isuna; ngem no tallikudanyoy isuna, baybay-annakayonto.

³ Ita, nabayag a tiempo nga awan iti Israel ti pudno a Dios, ken awan padi a mangisuro, ken awan linteg.

⁴ Ngem iti tiempo ti pannakaparigatda, nag-sublida kenni Yahweh a Dios ti Israel, sinapulda isuna, ket nasarakanda.

⁵ Kadagidiay a tiempo, awan talna iti tao nga agdaliasat iti sadinoman; ngem ketdi, adda nakaro a pannakariribuk kadagiti amin nga agnanaed kadagiti daga.

⁶ Narumekrumekda, nasion maibusor iti nasion, ken siudad maibusor iti siudad, ta riniribuk ida ti Dios babaen kadagiti amin a kita ti panagsagaba.

⁷ Ngem bumilegkayo koma, ket saanyo nga ipalubos a kumapsut dagiti imayo, ta magunggonanto ti trabahoyo.”

⁸ Idi nangngeg ni Asa dagitoy a sasao, a padto ni profeta Obed, timmured isuna ket inikkatna dagiti makarimon a banbanag iti amin a daga ti Juda ken Benjamin ken kadagiti siudad a sinakupna iti katurturodan a pagilian ti Efraim; ken tinarimaanna ti altar ni Yahweh nga adda iti sangoanan ti balkon ti balay ni Yahweh.

⁹ Inummongna dagiti amin a tattao iti Juda ken Benjamin, ken dagiti makipagnanaed kadakuada-dagiti tattao a nagtaud iti Efraim, Manases ken Simeon. Ta aduda a naggapu iti Israel a napan kenkuana, idi nakitada nga adda kenkuana ni Yahweh a Diosna.

¹⁰ Isu a naguummongda idiaay Jerusalem iti maikatlo a bulan, iti maika-sangapulo ket lima a tawen a panagturay ni Asa.

¹¹ Iti dayta nga aldaw, indatonda kenni Yahweh ti dadduma a sinamsamda nga awitda; pito gasut a bulog a baka ken pito ribu a karnero ken

kalding.

¹² Nagaramidda iti katulagan a sapulenda ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda, iti amin a pusoda ken iti amin a kararuada.

¹³ Immanamongda a siasinoman a saan a mangsapul kenni Yahweh a Dios ti Israel ket rumbeng a mapapatay, ubing man wenno nataengan, lalaki man wenno babai.

¹⁴ Nagsapatada kenni Yahweh iti napigsa a timek, babaen iti panagpukpukkawda, ken babaen kadagiti trumpeta ken tangguyob.

¹⁵ Nagrag-o dagiti amin a tattao ti Juda gapu iti sapata, ta nagsapatada iti amin a pusoda, ken sinapulda ni Yahweh iti amin a tarigagayda; ket nasarakanda isuna. Inikkan ida ni Yahweh iti talna iti aglawlawda.

¹⁶ Inikkatna pay ni Maaca, nga apongna a babai manipud iti kinareynana, gapu ta nagaramid isuna iti makarimon nga imahen ni Asera. Tinumba ni Asa ti makarimon nga imahen, binurakna sana pinuoran daytoy idiaiy waig ti Kidron.

¹⁷ Ngem saan a naikkat dagiti pagdaydayawan idiaiy Israel. Nupay kasta, naan-anay a napudno ti puso ni Asa kadagiti amin nga aldawna.

¹⁸ Impanna iti balay ti Dios dagiti alikamen ti amana ken dagiti bukodna nga alikamen a kukua ni Yahweh: dagiti pirak ken balitok.

¹⁹ Awanen ti gubat agingga iti maika-35 a tawen a panagturay ni Asa.

16

¹ Iti maika-36 a tawen a panagturay ni Asa,

rinaut ni Baasa nga ari ti Israel ti Juda, ket rinugianna a sinarikedkedan ti Rama tapno saanna a palubosan ti siasinoman a pumanaw wenno sumrek iti daga ni Asa, nga ari ti Juda.

² Ket inruar ni Asa dagiti pirak ken balitok manipud kadagiti pagiduldulinan iti balay ni Yahweh ken iti balay ti ari, ket impatulodna dagitoy kenni Ben Hadad nga ari ti Aram, nga agnanaed idiaiy Damasco. Kinunana,

³ “Adda koma katulagan iti nagbaetanta, a kas iti katulagan iti nagbaetan ti amak ken ti amam. Kitaem, nangipatulodak kenka iti pirak ken balitok. Waswasem ti nagtulaganyo kenni Baasa, nga ari ti Israel, tapno saannakon a rauten.”

⁴ Dimngeg ni Ben Hadad kenni Ari Asa ket imbaonna dagiti armadana a mangraut kadagiti siudad ti Israel. Rinautda ti Ijon, Dan, Abelmaim, ken dagiti amin a pagiduldulinan iti siudad ti Neftali.

⁵ Ket napasamak nga idi nangngeg ni Baasa daytoy, insardengna ti panangsarikedkedna iti Rama ket saannan nga intuloy ti trabaho.

⁶ Ket intugot ni Asa nga ari ti entero a Juda. Binunagda dagiti bato ken tarikayo idiaiy Rama nga us-usaren ni Baasa iti pannakasarikedked ti siudad. Ket inusar ni Ari Asa dagitoy a pinangsarikedked iti Geba ken Mizpa.

⁷ Iti dayta a tiempo napan ni Hanani a profeta kenni Asa, nga ari ti Juda, ket kinunana kenkuana, “Gapu ta nagtalekka iti ari ti Aram, ket saanka a nagtalek kenni Yahweh a Diosmo, nakalibas ti armada ti ari ti Aram kadagiti imam.

⁸ Saan kadi a dakkal nga armada dagiti taga-Etiopia ken dagiti taga-Libya, ken addaanda iti nakaad-adu a karwahe ken nakakabalio a mannakigubat? Ngem, gapu ta nagtalekka kenni Yahweh, pinagballiginaka kadakuada.

⁹ Ta sikikita dagiti mata ni Yahweh iti sadinoman, iti entero a daga, tapno maipakitana a napigsa isuna para kadagiti sipupuso a sumursurot kenkuana. Ngem nagtignayka a simamaag maipapan iti daytoy a banag. Manipud ita, kanayonto ti pannakigubatmo.”

¹⁰ Ket nakapungtot ni Asa iti profeta; impaibaludna, ta nakapungtot isuna kenkuana maipanggep iti daytoy a banag. Iti dayta met laeng a tiempo, pinarigat ni Asa dagiti dadduma a tattao.

¹¹ Adtoy, dagiti aramid ni Asa, manipud iti umuna a gingga iti maudi, naisurat dagitoy iti Libro dagiti Ar-ari ti Juda ken Israel.

¹² Iti maika-39 a tawen ti panagturayna, adda sakit a kimpet iti sakana; nakaru unay ti sakitna; Uray no kasta, saan latta isuna a dimmawat iti tulong kenni Yahweh no di ket kadagiti mangngagas laeng.

¹³ Pimmusay ni Asa; natay isuna idi maika-41 a tawen ti panagturayna.

¹⁴ Intabonda isuna iti bukodna a tanem, a kinalina para kenkuana iti siudad ni David. Impaidada isuna iti pagiddaan dagiti natay a napno kadagiti pabanglo ken nadumaduma a rekado nga insagana dagiti nalalaing nga agar-aramid iti pabanglo. Ket nagpasgedda iti dakkal nga apuy a kas panangipakitada iti

panangraemda kenkuana.

17

¹ Ni Jehosafat a putotna ti naisaad nga ari a kasukatna ket pinapigsana ti armadana a sumaranget iti Israel.

² Nangipuesto isuna kadagiti soldado kadagiti amin a nasarikedkedan a siudad ti Juda, ken nangipasdek kadagiti kampo ti soldado iti daga ti Juda ken kadagiti siudad ti Efraim, a sinakup ni Asa nga amana.

³ Adda ni Yahweh kenni Jehosafat gapu ta nagbiag isuna a sililinteg a kas iti inaramid ni David nga amana kadagiti umuna a tawen ti panagturayna, ken saan isuna a nagdaydayaw kadagiti Baal.

⁴ Ngem ketdi, nagtalek isuna iti Dios ti amana, ken tinungpalna dagiti bilbilinna, saanna a sinurot dagiti wagas dagiti tattao ti Israel.

⁵ Isu a pinatalged ni Yahweh ti panangituray ni Jehosafat iti pagarian ti Juda; nangiyeg dagiti amin a taga-Juda iti sagudta kenni Jehosafat. Addaan isuna iti aglaplapanan a kinabaknang ken dayaw.

⁶ Naipamaysa ti pusona kadagiti wagas ni Yahweh. Inikkatna met dagiti pagdawdayawan ken dagiti tekken ni Asera iti Juda.

⁷ Iti maika-3 a tawen iti panangiturayna, imbaonna dagiti opisialna a da Benhail, Obadias, Zacarias, Netanel, ken Micaias, a mangisuroda kadagiti siudad ti Juda.

⁸ Kadduada dagiti Levita; a da Semaias, Netanias, Zebadias, Asael, Semiramot, Jehonatan,

Adoniha, Tobijas ken Tobadonijas; ket kaduada dagiti papadi a da Elesama ken Jehoram.

⁹ Nangisuroda idia y Juda, intugotda ti Libro ti Linteg ni Yahweh. Napanda kadagiti amin a siudad ti Juda ket nangisuroda kadagiti tattao.

¹⁰ Ti panagbuteng kenni Yahweh ket nagdis-suor kadagiti amin a pagarian kadagiti daga iti aglawlaw ti Juda, isu a saanda a ginubgubat ni Jehosafat.

¹¹ Nangiyeg dagiti sumagmamano a Filisteo kadagiti sagutda kenni Jehosafat, ken pirak a kas buisda. Nangiyeg met kenkuana dagiti taga-Arab kadagiti arban, 7, 700 a kalakian a karnero, ken 7, 700 a kalding.

¹² Bimmileg iti kasta unay ni Jehosafat. Nangipatakder isuna kadagiti sarikedked ken kadagiti siudad a pangidulinan iti abasto idia y Juda.

¹³ Addaan isuna kadagiti nakaad-adu nga abasto kadagiti siudad ti Juda, ken kadagiti soldado-mamaingel, natutured a lallaki-idia y Jerusalem.

¹⁴ Daytoy ti listaanda, agsasaruno babaen iti nagan dagiti balay ti ammada: Manipud iti Juda, dagiti mangidadaulo kadagiti sangaribu; ni Adna a mangidadaulo, ket kaduana dagiti 300, 000 a mannakigubat a lallaki,

¹⁵ ti sumaruno kenkuana ket ni Jehohanan a mangidadaulo, kaduana dagiti 280, 000 a lallaki;

¹⁶ ti sumaruno kenkuana ket ni Amasias a putot a lalaki ni Zikri, a nagdisinudo nga agserbi kenni Yahweh; kaduana dagiti 200, 000 a mannakigubat a lallaki.

¹⁷ Manipud iti Benjamin: ni Eliada a maysa a

maingel ken natured a lalaki, ket kaduana dagiti 200, 000 a nakaarmas kadagiti bai ken kalasag;

¹⁸ ti sumaruno kenkuana ket ni Jehozabad, ket kaduana dagiti 180, 000 a nakasagana makigubat.

¹⁹ Dagitoy dagiti agserserbi iti ari, malaksid kadagiti impuesto ti ari kadagiti nasarikedkedan a ciudad iti entero a Juda.

18

¹ Ita, bimmaknang ken mararaem iti kasta unay ni Jehosafat; nakigayyem isuna kenni Ahab babaen iti panangipaasawana iti maysa kadagiti pamiliana iti putot a babai ni Ahab.

² Kalpasan iti sumagmamano a tawen, simmalog isuna iti ayan ni Ahab idiaiy Samaria. Nangparti ni Ahab iti adu a karnero ken baka para kenkuana ken kadagiti tattao a kaduana. Inalukoy met isuna ni Ahab a makikadua kenkuana a mangraut iti Ramot Galaad.

³ Kinuna ni Ahab nga ari ti Israel kenni Jehosafat nga ari ti Juda, "Sumurotki kadi kaniak idiaiy Ramot Galaad?" Insungbat ni Jehosafat iti ari ti Israel, "Kaslaak kenka, ken dagiti tattao ket kasla kadagiti tattao; kaduaandakayonto a makigubat."

⁴ Kinuna ni Jehosafat iti ari ti Israel, "Pangaasim ta ammoem pay nga umuna ti ibaga ni Yahweh para iti sungbatmo."

⁵ Ket inummong ti ari ti Israel dagiti profetana, 400 a lallaki, ket kinunana kadakuada, "Mapanmi kadi rauten ti Ramot Galaad wenno

saan? Kinunada, “Rautenyo, ta pagballigiento ti Dios ti ari.”

⁶ Ngem kinuna ni Jehosafat, “Awan kadin ditoy ti sabali pay a profeta ni Yahweh a mabalintayo a pagkiddawan iti balakad?”

⁷ Kinuna ti ari ti Israel kenni Jehosafat, “Adda pay maysa a tao a mabalintayo a pagdawatan iti balakad manipud kenni Yahweh, ni Micaias a putot ni Imla, ngem kagurgurak isuna ta saan a pulos a mangipadto iti aniaman a nasayaat a banag maipanggep kaniak, ngem ketdi pasig a kinarigat laeng.” Ngem kinuna ni Jehosafat, “Saan koma nga ibaga ti ari dayta.”

⁸ Ket nangayab ti ari ti Israel iti opisial ket binilinna, “Iyegyo itan ni Micaias a putot ni Imla.”

⁹ Ita, nakatugaw ni Ahab nga ari ti Israel ken ni Jehosafat nga ari ti Juda kadagiti tronoda, nakakawesda kadagiti pagan-anayda a kas ari, iti nawaya a lugar iti pagserkan ti ruangan ti Samaria, ket agipadpadto dagiti amin a profeta, iti sangoananda.

¹⁰ Nangaramid ni Zedekias a putot ni Ke-naana iti sinan-sara a landok ket kinunana, “Kastoy ti imbaga ni Yahweh: ‘Babaen kadagitoy maparmekyonto dagiti taga-Aram agingga a maibusda.’”

¹¹ Ket kasta met laeng ti impadto dagiti amin a profeta, a kunada, “Rautenyo ti Ramot Galaad ket agballigikayo, ta inyawat daytoy ni Yahweh iti ima ti ari.”

¹² Nakisao kenni Micaias ti mensahero a napan nangayab kenkuana, a kunana, “Ita dumngegka,

pasig a nasayaat a banbanag dagiti sasao nga imbaga dagiti profeta ti ari. Pangngaasim ta ibagam koma ti kas iti imbaga ti maysa kadakuada ket nasayaat a banbanag ti ibagam.”

¹³ Insungbat ni Micaias, “Iti nagan ni Yahweh nga adda iti agnanayon, no ania ti ibaga ni Yahweh kaniak ti sawek.”

¹⁴ Idi napan isuna iti ayan ti ari, kinuna ti ari kenkuana, “Micaias, mapanmi kadi rauten ti Ramot Galaad, wenno saan?” Insungbat ni Micaias, “Rautem ket agballigika! Ta dakkello daytoy a balligi.”

¹⁵ Ket kinuna ti ari kenkuana, “Namin-ano a daras nga imbagak kenka nga isapatam a ti laeng kinapudno ti ibagam kaniak iti nagan ni Yahweh?”

¹⁶ Isu a kinuna ni Micaias, “Nakitak ti entero nga Israel a nawarawara kadagiti banbantay, kasda la karnero nga awan mangipaspastor, ket kinuna ni Yahweh, ‘Awan mangipaspastor kadagitoy. Agsubli koma ti tunggal maysa iti balayna nga addaan kappia.’”

¹⁷ Isu a kinuna ti ari ti Israel kenni Jehosafat, “Saan kadi nga imbagak kenka a saan isuna nga agipadto iti nasayaat maipanggep kaniak, ngem pasig a didigra laeng?”

¹⁸ Ket kinuna ni Micaias, “Masapul ngarud a denggenyo amin ti sao ni Yahweh: Nakitak ni Yahweh a nakatugaw iti tronona, ken amin dagiti buybuyot ti langit ket agtaktakder iti makannawanna ken iti makannigidna.

¹⁹ Kinuna ni Yahweh, ‘Siasino ti mangallilaw kenni Ahab, nga ari ti Israel tapno sumang-at

idiay Ramot Galaad ket maparmek sadiay?' Ket nagduduma ti insungbat ti tunggal maysa.

²⁰ Ket adda maysa nga espiritu a nagpasango, nagtakder iti sangoanan ni Yahweh, ket kinunana, 'Siak ti mangallilaw kenkuana.' Kinuna ni Yahweh kenkuana, 'Kasano?'

²¹ Insungbat ti espiritu, 'Mapanak ket pagulbodek dagiti amin a profetana.' Insungbat ni Yahweh, 'Allilawem isuna, ket agballigikanto. Mapanka ket aramiden ti imbagam.'

²² 'Ita kitaem, pagul-ulboden ni Yahweh dagiti amin a profetam, ket inkeddeng ni Yahweh ti pannakadidigram."

²³ Kalpasanna, immasideg ni Zedekaias a putot ni Kenaana, tinungpana ni Micaias, ket kinunana, "Kasano koma a rimmuar kaniak ti Espiritu ni Yahweh tapno makitungtong kenka?"

²⁴ Kinuna ni Micaias, "Kitaem, maammoamto dayta iti aldaw nga agtarayka a mapan aglem-meng iti akin uneg a siled."

²⁵ Kinuna ti ari ti Israel kadagiti dadduma nga adipenna, "Dakayo a tattao tiliwenyo ni Micaias ket ipanyo kenni Amon, a gobernador ti ciudad, ken ni Joas, nga anakko.

²⁶ Ibagayo kenkuana, 'Kuna ti ari, Ibaludyo daytoy a tao ket bassit laeng a tinapay ti ipakanyo ken bassit laeng a danum, agingga a makasang-petak a sikakaradkad." '

²⁷ Ket kinuna ni Micaias, "No makasublika a sikakaradkad, saan ngarud a nagsao ni Yahweh kaniak." Ket kinunana pay, "Denggenyo daytoy, dakayo amin a tattao."

²⁸ Simmang-at ngarud da Ahab nga ari ti Israel,

ken ni Jehosafat nga ari ti Juda idiaiy Ramot Galaad.

²⁹ Kinuna ti ari ti Israel kenni Jehosafat, “Manglimlimoak ket mapanak iti paggugubatan, ngem ikawesmo dagiti pagan-anaymo a kas ari.” Nanglimlimo ngarud ti ari ti Israel ket napan iti paggugubatan.

³⁰ Ita, binilin ti ari ti Aram dagiti kapitan ti karwahena, a kunana, “Saanyo a darupen ti siasinoman kadagiti soldado. Ngem ketdi, ti laeng ari ti Israel ti darupenyo.”

³¹ Ket napasamak nga idi nakita dagiti kapitan ni Jehosafat kinunada, “Dayta ti ari ti Israel.” Nagbaw-ingda a mangdarup kenkuana, ngem nagriaw ni Jehosafat, ket tinulongan isuna ni Yahweh. Pinagsardeng ida ti Dios iti panangdarupda kenkuana.

³² Ket napasamak nga idi nakita dagiti mangidadaulo kadagiti karwahe a saan nga isu ti ari ti Israel, insardengda ti panangkamatda kenkuana.

³³ Ngem adda maysa a lalaki a nangibiat iti panana a saanna a kitkitaen ti mapanana ket natamaan ti ari ti Israel iti nagsaipan ti kabalna. Ket kinuna ni Ahab iti mangiturturong iti karwahena, “Agsublita ket ipanawnak ditoy paggugubatan, ta nasugatanak iti nakaro. ”

³⁴ Kimmarkaro ti gubat iti dayta nga aldaw, ket sisasadag ti ari ti Israel iti karwahena a nakasango kadagiti taga-Aram agingga iti rumabii. Idi dandanin a lumnek ti init, natay isuna.

19

¹ Nakasubli a sikakaradkad ni Jehosafat nga ari

ti Juda iti balayna idiy Jerusalem.

² Kalpasanna, rimmuar a mangsabat kenkuana ni Jehu a propeta a putot ni Hanani ket kinunana kenni Ari Jehosafat, “Rumbeng kadi a tulongam dagiti nadangkes? Rumbeng kadi nga ayatem dagiti manggurgura kenni Yahweh? Gapu iti daytoy nga inaramidmo, kapungtotnaka ni Yahweh.

³ Nupay kasta, adda naimbag nga inaramidmo. Inikkatmo dagiti tekken ni Asera iti daga, ken impamaysam ti pusom iti Dios.”

⁴ Nagnaed ni Jehosafat idiy Jerusalem; ket nagdaliasat manen isuna a napan kadagiti tattao, manipud Beerseba agingga iti katurturodan ti Efraim ket pinagsublina ida kenni Yahweh, a Dios dagiti ammada.

⁵ Nangisaad isuna kadagiti ukom iti amin a nasarikedkedan a siudad ti Juda, iti tunggal siudad ti Juda.

⁶ Kinunana kadagiti ukom, “Panunotenyo ti rumbeng nga aramidenyo, gapu ta saankayo a manguk-ukom para iti tao, ngem para kenni Yahweh; adda isuna kadakayo iti pananguk-ukomyo.

⁷ Ket ita, umay koma kadakayo ti panagbuteng kenni Yahweh. Agannadkayo no mangukomkayo, ta awan basol kenni Yahweh a Diostayo, wenno awan ti aniaman a panangidumduma wenno pasuksok kenkuana.”

⁸ Maysa pay, nangdutok met ni Jehosafat kadagiti sumagmamano a Levita ken papadi idiy Jerusalem ken kadagiti sumagmamano a panguloen kadagiti pamilia dagiti Israelita, a mangukom para kenni Yahweh, ken mangrisut

kadagiti pagririan. Agnanaedda idia'y Jerusalem.

⁹ Binilinna ida, a kunana, "Aramidenyo dagiti pagrebbenganyo a sibubuteng kenni Yahweh, sipupudno, ken iti isu-aminyo, kastoy ti aramidenyonto:

¹⁰ No adda idatagda kadakayo a riri manipud kadagiti kakabsatyong nga agnanaed kadagiti siudad, pampapatay man wenno maipapan kadagiti linteg, bilbilin, alagaden ken paglintergan, nasken a ballaaganyo ida tapno saanda nga agbasol kenni Yahweh, ken tapno saan nga agdissuor ti pungtotna kadakayo ken kadagiti kakabsatyong. No agtinaykayo iti kastoy a wagas, saankayo nga agbasol.

¹¹ Adtoy, ni Amarias, a panguloen a padi, ket isu ti mangimaton kadakayo maipanggep iti amin a banbanag maipapan kenni Yahweh. Ni Zebadiah a putot ni Ismael, a mangidadaulo iti balay ti Juda, ket isu ti mangimaton kadagiti amin a pakaseknan ti ari. Kasta met, a dagiti Levita dagiti opisial nga agserbi kadakayo. Agtinaykayo a situtered, ket sapay koma ta adda ni Yahweh kadagiti naimbag."

20

¹ Kalpasan daytoy, immay a makigubat kenni Jehosafat dagiti tattao ti Moab ken Ammon agraman dagiti kakaduada a Meunita.

² Ket adda sumagmamano a nangipadamag kenni Jehosafat, a kunada, "Adda dakkel a bungoy nga um-umay manipud iti ballasiw ti Natay a Baybay, manipud Aram tapno umaydaka rauten.

Adtoy, addadan idiyay Hazazontamar” (dayta ket, Engedi).

³ Nagbuteng ni Jehosafat ket sipapasnek a binirokna ni Yahweh. Imbilinna ti panagayunar iti entero a Juda.

⁴ Naguummong ti Juda tapno dawatenda ti pammagbaga ni Yahweh; immayda manipud kadagiti amin a siudad ti Juda tapno dawatenda ti pammagbaga ni Yahweh.

⁵ Timmakder ni Jehosafat iti taripnong ti Juda ken Jerusalem, iti balay ni Yahweh, iti sangoanan ti baro a paraangan.

⁶ Kinunana, “O Yahweh a Dios dagiti kapuananmi, saan kadi a sika ti Dios ti langit? Ken saan kadi a sika ti mangiturturay kadagiti amin a pagarian kadagiti nasion? Adda kadagita imam ti bileg ken pannakabalin, isu nga awan ti siasinoman a makabael a bumusor kenka.

⁷ O Diosmi, saan kadi a pinapanawmo dagiti agnanaed iti daytoy a daga iti sangoanan dagiti tattaom nga Israel, ket intedmo daytoy kadagiti kaputotan ni Abraham iti agnanayon?

⁸ Nagnaedda iti daytoy ket nangipatakderda iti nasantoan a lugar para iti naganmo, a kunada,

⁹ 'No adda didigra nga umay kadakami-ti gubat, wenno sakit, wenno bisin-tumakderkami iti sangoanan daytoy a balay, ken iti sangoanam (ta ti naganmo ket adda iti daytoy a balay), ket umasogkami kenka iti panagrigatmi, ket denggennakami ket isalakannakami.'

¹⁰ Kitaem ita, adda ditoy dagiti tattao ti Ammon, Moab, ken Bantay Seir, a saanmo nga impalubos a sakupen ti Israel, idi rimmuarda iti

daga ti Egipto; ngem ketdi, naglikaw ti Israel ket saanda ida a dinadael.

¹¹ Kitaem no kasano ti panangsupapakda kadakami; um-umayda a mangpapanaw kadakami iti dagam nga intedmo kadakami a tawidenmi.

¹² O Diosmi, saanmo kadi nga ukomen ida? Ta awan bilegmi a mangsaranget iti daytoy a nakadakkkel nga armada nga um-umay a mangraut kadakami.” Saanmi nga ammo ti aramidenmi, ngem dumawdawat kami iti tulongmo.”

¹³ Nagtakder ti amin a Juda iti sangoanan ni Yahweh, a kadduada dagiti ubbingda, assawada, ken annakda.

¹⁴ Ket iti tengnga ti taripnong, immay ti Espiritu ni Yahweh kenni Jahaziel a putot a lalaki ni Zacarias a putot a lalaki ni Benaias a putot a lalaki ni Jeiel a putot a lalaki ni Matanaias a Levita, maysa kadagiti putot a lalaki ni Asap.

¹⁵ Kinuna ni Jahaziel, “Dumnggekayo, amin a Juda ken dakayo nga agnanaed iti Jerusalem, ken Ari a Jehosafat: “Kastoy ti kuna ni Yahweh kadakayo: 'Saankayo nga agbuteng; saankayo a maupay gapu iti daytoy a dakkkel nga armada. Ta ti gubat ket saan a para kadakayo, ngem iti Dios.

¹⁶ Sumalogkayo a mangsaranget kadakuada inton bigat. Kitaenyo, sumangsang-atda idiay bessang ti Ziz. Masarakanyo ida iti pungto ti tanap, sakbay iti let-ang ti Jeruel.

¹⁷ Saanen a masapul a makirangetkayo iti daytoy a gubat. Agtalinaedkayo iti puestoyo, aguraykayo, ket kitaenyo ti panangispal ni Yah-

weh kadakayo, Juda ken Jerusalem. Saankayo nga agbuteng wenno maupay. Inkay makigubat kadakuada inton bigat, ta adda ni Yahweh kadakayo.”

¹⁸ Nagrukob ni Jehosafat iti daga. Nagrukob iti sangoanan ni Yahweh ti amin a Juda ken dagiti agnanaed iti Jerusalem, ket nagdaydayawda kenkuana.

¹⁹ Timmakder dagiti Levita a kaputotan dagiti Koatitas ken Koreitas ket nagdaydayawda kenni Yahweh a Dios ti Israel iti nakapigpigma a timek.

²⁰ Bimmangonda a nasapa iti kabigatanna ket napanda iti let-ang ti Tekoa. Bayat a rumrummuarda, timmakder ni Jehosafat ket kinunana, “Dumnggekayo kaniak, Juda, ken dakayo nga agnanaed iti Jerusalem! Agtalekkayo kenni Yahweh a Diosyo, ket saranayennakayonto. Agtalekkayo kadagiti profetana, ket agballigikayonto.”

²¹ Idi nakiuman isuna kadagiti tattao, dinutokanna dagiti agkanta kadagiti panangidaydayaw kenni Yahweh gapu iti nasantoan a dayagna, bayat a magmagnada iti sangoanan ti armada, kankantaenda, “Agyamankami kenni Yahweh; ta agnanayon ti kinapudnona iti tulagna.”

²² Idi rugianda ti agkanta ken agdayaw, pinagririnnanget ni Yahweh dagiti tattao ti Ammon, Moab ken Bantay Seir, nga um-umay a mangraut iti Juda. Naparmekda.

²³ Ta dagiti tattao ti Ammon ken Moab ket nakiranget kadagiti agnanaed iti Bantay Seir, tapno naan-anay a mapapatay ken madadaelda

ida. Idi naparmekda dagiti tattao ti Bantay Seir, isudan ti nagrarangget.

²⁴ Idi nakadanon ti Juda iti lugar a matannawaganda ti let-ang, nakitada dagiti armada. Adtoy, nataydan, napasagda iti daga; awan iti nakalaset.

²⁵ Idi napan ni Jehosafat ken dagiti tattao tapno agsamsamda, nakasarakda kadagiti nakaad-adu a kinabaknang ken napapateg nga alahas, a sinamsamda para kadagiti bagbagida, ad-adu dagitoy ngem iti kabaelanda nga awiten. Tallo nga aldaw a binunagda dagiti samsam, nakaad-adu unay dagitoy.

²⁶ Iti maika-uppat nga aldaw, naguummongda iti tanap ti Beraca. Indaydayawda sadiay ni Yahweh, isu a ti nagan dayta a lugar ket ti “tanap ti Beraca” agingga kadagitoy nga aldaw.

²⁷ Kalpasanna ket indauloan ida ni Jehosafat nga agsubli idiaay Jerusalem nga addaan rag-o; ta pinagrag-o ida ni Yahweh kadagiti kabusorda.

²⁸ Simmangpetda idiaay Jerusalem ket napanda iti balay ni Yahweh a nabuyogan iti uni dagiti lira, arpa ken trumpeta.

²⁹ Nagbuteng iti Dios dagiti amin a pagarian kadagiti nasion idi nadamagda a nakiranget ni Yahweh kadagiti kabusor ti Israel.

³⁰ Natalna ngarud ti pagarian ni Jehosafat, ta inikkan ti Diosna isuna iti kappia iti aglawlawna.

³¹ Nagturay ni Jehosafat iti entero a Juda: agtawen isuna iti 35 idi nangrugi nga agturay, ket nagturay isuna idiaay Jerusalem iti 25 a tawen. Azuba ti nagan ti inana, a putot a babai ni Silhi.

³² Sinurotna dagiti wagas ni Asa nga amana;

saanna a tinallikudan dagitoy; inaramidna ti ummo iti imatang ni Yahweh.

³³ Nupay kasta, saan pay a naikkat dagiti lugar a pagdaydayawan, saan pay met a pimmasnek dagiti tattao iti panagdaydayawda iti Dios dagiti kapuonanda.

³⁴ Dagiti dadduma a banbanag maipanggep kenni Jehosafat, manipud iti rugi agingga iti maudi, ket naisurat iti pakasaritaan ni Jehu a putot a lalaki ni Hanani, a nailanad iti Libro dagiti Ar-ari ti Israel.

³⁵ Kalpasan daytoy, nakitulag ni Jehosafat nga ari ti Juda kenni Ahazias nga ari ti Israel, nga adu a kinadakes ti inaramidna.

³⁶ Nakitulag isuna kenkuana nga agaramidda kadagiti barko nga aglayag iti taaw. Inaramidda dagiti barko idiaiy Eziongeber.

³⁷ Ket nangipadto ni Eliezer a putot a lalaki ni Dodavahu a taga-Maresias, iti maibusor kenni Jehosafat; kinunana, “Gapu ta nakitulagka kenni Ahazias, dinadael ni Yahweh dagiti inaramidyo.” Nadadael dagiti barko tapno saanda a maka-paglayag.

21

¹ Pimmusay ni Jehosafat ket naitabon isuna iti siudad ni David; ni Jehoram a putotna a lalaki ti naisaad nga ari a kasukatna.

² Adda lallaki a kakabsat ni Jehoram a putot a lalaki ni Jehosafat: da Azarias, Jehiel, Zacarias, Azarias, Michael, ken ni Sefatias. Amin dagitoy ket putot a lallaki ni Jehosafat nga ari ti Israel.

³ Inikkan ida ti amada iti adu a sagsagut a pirak, balitok, ken dadduma pay a napapateg a banbanag, ken kasta met kadagiti nasariked-kedan a ciudad idia y Juda; nupay kasta, intedna ti trono kenni Jehoram, gapu ta isuna ti inauna a putotna a lalaki.

⁴ Ita, idi naan-anayen ti panagturay ni Jehoram iti pagarian ti amana ken natalgeden ti panakaisaadna nga ari, pinapatayna dagiti amin a kakabsatna a lallaki babaen iti kampilan, ken kasta met dagiti dadduma a mangidadaulo iti Israel.

⁵ Tallo-pulo ket dua ti tawen ni Jehoram idi nangrugi isuna a nagturay, ket nagturay isuna iti walo a tawen idia y Jerusalem.

⁶ Sinurotna dagiti wagas dagiti ari ti Israel, a kasla iti inar-aramid ti balay ni Ahab; ta inasawana ti putot a babai ni Ahab; ket inaramidna dagiti dakes iti imatang ni Yahweh.

⁷ Nupay kasta, saan a kinayat ni Yahweh a dadaelen ti balay ni David, gapu iti tulagda kenni David; inkarina a dagiti kaputotan ni David ti kanayon nga agturay iti Juda.

⁸ Kadagiti aldaw ni Jehoram, immalsa ti Edom a maibusor iti panagturay ti Juda, ket nangisaadda iti ari a mangituray kadakuada.

⁹ Ket bimmallasiw ni Jehoram iti beddeng ket napan idia y Edom a kadduana dagiti mangidadaulo ken amin a karwahena. Nagriing isuna iti rabii ket rinautna dagiti taga-Edom, a nanglawlaw kenkuana ken kadagiti mangidadaulo kadagiti karwahe.

¹⁰ Immalsa ngarud ti Edom a maibusor iti

panagturay ti Juda agingga kadagitoy nga aldaw. Immalsa met ti Libna iti dayta met laeng a tiempo a maibusor iti panangiturayna, gapu ta tinallikudan ni Jehoram ni Yahweh, a Dios dagiti kapuonanna.

¹¹ Malaksid kadagitoy, nangipatakder pay ni Jehoram kadagiti pagdaydayawan kadagiti bantay ti Juda; insungsongna dagiti agnanaed iti Jerusalem a tallikudanda ni Yahweh ket agserbida kadagiti didiosen, a kas iti panagserbi dagiti balangkantis kadagiti lallaki a saanda nga asawa. Iti kastoy a wagas, insungsongna ti Juda a saanen a sumurot kenni Yahweh.

¹² Maysa a surat manipud kenni profeta Elias ti nakadanon kenni Jehoram. Kastoy ti kunana, “Kastoy ti kuna ni Yahweh, a Dios ni David, a kapuonam: Gapu ta saanmo a sinurot dagiti wagas ni Jehosafat nga amam, wenno dagiti wagas ni Asa nga ari ti Juda,

¹³ ngem ketdi dagiti wagas dagiti ari ti Israel ti sinurotmo, ken insungsongmo ti Juda ken dagiti agnanaed iti Jerusalem a tallikudanda ni Yahweh ket agserbida kadagiti didiosen, a kas iti panagserbi dagiti balangkantis kadagiti lallaki a saanda nga asawa, a kas iti inaramid ti balay ni Ahab-ken gapu ta pinapataymo met dagiti kakabsatmo a lallaki iti pamilia ti amam babaen iti kampilan, lallaki a nasaysayaat ngem sika-

¹⁴ kitaem, saplitento ni Yahweh iti nakaro a didigra dagiti tattaom, annakmo, assawam, ken dagiti amin a kinabaknangmo.

¹⁵ Sika a mismo ket agsakitto iti nakaro gapu ta kaptento iti sakit dagiti bagismo, agingga

a rummuar dagiti bagismo gapu iti sakit, iti inaldaw.”

¹⁶ Pinagpungtot iti kasta unay ni Yahweh a maibusor kenni Jehoram dagiti Filisteo ken dagiti taga-Arab nga asideg kadagiti taga-Etiopia.

¹⁷ Rinautda ti Juda, sinakupda daytoy, ket sinamsamda dagiti amin a kinabaknang a nasarakanda iti balay ti ari. Impanawda pay dagiti annakna a lallaki ken dagiti assawana. Awan nabati kenkuana a putotna a lalaki malaksid kenni Jehoiahas, a buridek a putotna a lalaki.

¹⁸ Kalpasan amin dagitoy, pinagsakit ni Yahweh dagiti bagisna iti sakit a saan a maagasan.

¹⁹ Napasamak daytoy iti umno a tiempo, kalpasan iti dua a tawen, rimmuar dagiti bagisna gapu iti sakitna, ket natay isuna gapu iti nakaro a sakit. Saan a nangpasged iti apuy dagiti tattaona a kas panangipakita iti panagraemda kenkuana a kas iti inaramidda kadagiti kapuonananna.

²⁰ Nangrugi isuna a nagturay idi 32 ti tawenna; nagturay isuna idia Jerusalem iti 8 a tawen, ket natay a saan a nadung-awan. Intabonda isuna iti ciudad ni David, ngem saan nga iti tanem dagiti ari.

22

¹ Insaad dagiti agnanaed iti Jerusalem ni Ahazias a kaubingan a putot a lalaki ni Jehoram nga ari a kas kasukatna; ta dagiti lallaki nga immay a rimmaut iti kampo agraman dagiti taga-Arab a kakaduada ket pinapatayda dagiti amin nga inauna a putotna a lallaki. Isu a ni Ahazias

a putot ni Jehoram nga ari ti Juda ti naisaad a kas ari.

² Uppat a pulo ket dua ti tawen ni Ahazias idi nangrugi isuna nga agturay; nagturay isuna idia Jerusalem iti maysa a tawen. Atalia ti nagan ti inana a putot a babai ni Omri.

³ Sinurotna met dagiti wagas ti balay ni Ahab ta ti inana ti mammagbaga kenkuana nga agaramid kadagiti dakes a banbanag.

⁴ Inaramid ni Ahazias ti dakes iti imatang ni Yahweh, a kas iti ar-aramiden ti balay ni Ahab, ta kalpasan ti ipapatay ti amana ket isuda dagiti mammagbaga kenkuana nga isu ti nakaigapuan ti pannakadadaelna.

⁵ Sinurotna met dagiti balakadda; nakikadua kenni Joram a putot a lalaki ni Ahab nga ari ti Israel tapno makiranget kenni Hazael nga ari ti Aram idia Ramot Galaad. Sinugatan dagiti taga-Aram ni Joram.

⁶ Nagsubli ni Joram idia Jezreel tapno agpaimbag kadagiti sugatna, idi nakiranget isuna kenni Hazael nga ari ti Aram idia Rama. Isu a simmalog ni Ahazias a putot a lalaki ni Jehoram, nga ari ti Juda idia Jezreel tapno sarungkaranna ni Joram a putot a lalaki ni Ahab, gapu ta nasugatan ni Joram.

⁷ Ita, ti pannakadadael ni Ahazias ket inyeg ti Dios babaen iti panangsarungkar ni Ahazias kenni Joram. Idi nakasangpet isuna, nakikadua kenni Joram a mangdarup kenni Jehu a putot a lalaki ni Nimsi a pinili ni Yahweh a mangdadael iti balay ni Ahab.

⁸ Napasamak nga, idi ipatpatungpal ni Jehu ti

panangpapatayna kadagiti amin a kaputotan ni Ahab a kas iti imbilin ti Dios, nasarakanna dagiti mangidadaulo iti Juda ken dagiti putot a lallaki ti kabsat a lalaki ni Ahazias nga agserserbi kenni Ahazias. Pinapatay ida ni Jehu.

⁹ Binirok ni Jehu ni Ahazias, natiliwda isuna nga aglelemmeng idia Samaria, impanda isuna kenni Jehu, ket pinapatayda isuna. Ket intabonda isuna, ta kunada, “Putot isuna a lalaki ni Jehosafat, a nangipamaysa iti pusona kenni Yahweh.” Isu nga awanen iti pannakabalin ti balay ni Ahazias a mangituray iti pagarian.

¹⁰ Ita, idi nakita ni Atalia nga ina ni Ahazias a natayen ti anakna, timmakder isuna ket pinatayna dagiti amin nga annak ti ari iti balay ti Juda.

¹¹ Ngem innala ni Jehosaba, a putot a babai ti ari, ni Joas, a putot a lalaki ni Ahazias, ket inyadayona isuna kadagiti annak ti ari a dandani mapapatay. Inkabilna isuna iti maysa a siled agraman ti mangay-aywan kenkuana. Isu nga inlemmeng isuna ni Jehoseba a putot a babai ni Ari Jehoram, nga asawa ni Jehoyada a padi (ta kabsat isuna a babai ni Ahazias) tapno saan a papatayen ni Atalia.

¹² Kaduada isuna nga aglelemmeng iti balay ti Dios iti innem a tawen, bayat iti panagturay ni Atalia iti daga.

23

¹ Iti maika-pito a tawen, nagtignay a sibibileg ni Jehoyada. Nakitulag isuna kadagiti mangidadaulo iti ginasut a soldado, ni Azarias a putot

a lalaki ni Jeroham, ni Ishmael a putot a lalaki ni Jehohanan, ni Azarias a putot a lalaki ni Obed, ni Maaseias a putot a lalaki ni Adaias, ken ni Elisafat a putot a lalaki ni Zikri—nakitulag isuna kadakuada.

² Napanda iti entero a Juda ket inummongda dagiti Levita kadagiti amin a ciudad ti Juda, kasta met dagiti papanguloen dagiti balay ti Israel, ket napanda iti Jerusalem.

³ Nakitinnulag iti ari dagiti amin a naguummong idiaiy balay ti Dios. Kinuna ni Jehoyada kadakuada, “Kitaenyo, agturayto ti anak ti ari, a kas iti kinuna ni Yahweh maipanggep kadagiti kaputotan ni David.

⁴ Kastoy ti rumbeng nga aramidenyo: ti apagkatlo kadakayo a papadi ken Levita nga umumay nga agserbi iti Aldaw a Panaginana, ket agbantayto kadagiti ruangan.

⁵ Ti maysa pay nga apagkatlo ket agbantayto iti balay ti ari; ken ti maysa pay nga apagkatlo ket agbantayto iti Ruangan ti Fondasion. Maummongto dagiti amin a tattao iti paraangan ti balay ni Yahweh.

⁶ Saanyo a palubosan ti siasinoman a sumrek iti balay ni Yahweh, malaksid kadagiti papadi ken Levita nga agserserbi; rumbeng nga umunegda ta nakonsagrarda para iti daya a trabaho. Nasken a tungpalenda dagiti amin a bilin ni Yahweh.

⁷ Nasken a palawlawan dagiti Levita ti ari. Siaasutto ti tunggal maysa kadakuada kadagiti igamda. Siasinoman a sumrek iti balay, mapapatay isuna. Saanyo a sinsinaan ti ari inton

umuneg ken rumuar.”

⁸ Isu a tinungpal dagiti Levita ken ti entero a Juda dagiti amin nga imbilin ni Jehoyada a padi. Indauloan ti tunggal mangidadaulo dagiti tattaoda, dagiti malpas ti panagserbida iti Aldaw a Panaginana ken dagiti sumukat kadakuada nga agserbi iti dayta nga aldaw; ta saan ida a pinalubosan ni Jehoyada a padi nga agawid kalpasan iti trabahoda iti dayta nga aldaw.

⁹ Kalpasanna, inyegan ni Jehoyada a padi dagiti mangidadaulo kadagiti pana, bassit ken dakkal a kalasag nga adda iti balay ti Dios a kukua ni Ari a David.

¹⁰ Impuesto ni Jehoyada manipud iti makanawan a paset ti templo agingga iti makannigid a paset ti templo, iti abay ti altar ken iti abay ti templo, iti aglawlaw ti ari, dagiti amin a soldado. Iggem ti tunggal maysa kadakuada ti igamda.

¹¹ Kalpasanna, inruarda ni Joas a putot a lalaki ti ari, inkabilda ti korona iti ulona, ket inikkanda iti nalukot a pagbasaan a nakaisuratan dagit linteg maipapan iti panagari. Ket insaadda isuna nga ari, ket pinulotan isuna ni Jehoyada ken dagiti annakna a lalaki. Ket kinunada, “Agbiag iti napaut ti ari.”

¹² Idi nangngeg ni Atalia ti ariwawa dagiti tattao nga agtataray ken mangidaydayaw iti ari, napan isuna iti balay ni Yahweh nga ayan dagiti tattao.

¹³ Ket kimmita, ket, nakitana ti ari a sitatakder iti abay ti adigi iti pagserkan, ket adda iti abay ti ari dagiti mangidadaulo ken dagiti tumatangyob. Siraragsak dagiti amin a tattao iti

daga ken agpuypuyotda kadagiti trumpeta; ken tuktokaren dagiti kumakanta dagiti instrumento a pang-musiko ket indauloanda ti panagkanta iti pagdaydayaw. Ket rinay-ab ni Atalia ti kawesna ket impukkawna, “Panangliput daytoy! Panangliput daytoy!”

¹⁴ Ket pinaruar ni Jehoyada a padi dagiti mangidadaulo kadagiti ginasut a pangulo iti armada ket kinunana kadakuada, “Iruaryo isuna nga ilasat iti nagbaetan dagiti soldado; ket papatayenyo babaen iti kampilan ti siasinoman a sumurot kenkuana.” Ta kinuna ti padi, “Saanyo a papatayen isuna iti balay ni Yahweh.”

¹⁵ Pinadasna ti aglibas ngem natiliwda isuna iti Ruangan ti Kabalio iti balay ti ari, ket sadiay ti nangpapatayanda kenkuana.

¹⁶ Ket nagaramid ni Jehoyada iti katulagan a nangisapataanna, dagiti amin a tattao, ken ti ari, nga agbalinda a tattao ni Yahweh.

¹⁷ Isu a napan dagiti amin a tattao iti balay ni Baal ket rinebbada daytoy. Binurakda dagiti altar ni Baal ken rinumekda dagiti imahenna, ken pinapatayda ni Matan a padi ni Baal, iti sangoanan dagidiay nga altar.

¹⁸ Nangdutok ni Jehoyada kadagiti opisial para iti balay ni Yahweh iti babaen iti panangimaton dagiti papadi a Levita a dinutokan ni David a mangaywan iti balay ni Yahweh, tapno mangidaton kadagiti mapuoran a daton a maipaay kenni Yahweh a kas naisurat iti linteg ni Moises, kasta met ti siraragsak a panagkankanta a kas iti imbilin ni David.

¹⁹ Nangipuesto ni Jehoyada kadagiti guardia

kadagiti ruangan iti balay ni Yahweh, tapno awan ti siasinoman a narugit a makaserrek.

²⁰ Inkuyog ni Jehoyada dagiti mangidadaulo kadagiti ginasut, dagiti mabigbigbig nga umili, dagiti gobernador dagiti tattao, ken dagiti amin a tattao iti daga. Insalogna iti palasio ti ari manipud iti balay ni Yahweh; simrek dagiti tattao iti Akin-ngato a Ruangan nga agturong iti balay ti ari ket nagtugaw ti ari iti trono ti pagarian.

²¹ Isu a siraragsak dagiti amin a tattao iti daga, ket natalna ti siudad. Maipapan kenni Atalia, pinapatayda isuna babaen iti kampilan.

24

¹ Agtawen ni Joas iti pito idi nangrugi isuna a nagturay; nagturay isuna iti 40 a tawen idiay Jerusalem. Ti nagan ti inana ket Zibia a taga-Beerseba.

² Inaramid ni Joas ti umno iti imatang ni Yahweh iti amin nga al-aldaw ni Jehoyada a padi.

³ Nangpili ni Jehoyada iti dua nga assawa a para kenni Joas, ket naaddaan ni Joas kadagiti annak a lallaki ken babbai.

⁴ Napasamak a kalpaskan daytoy, nga inked-deng ni Joas a patarimaan ti balay ni Yahweh.

⁵ Inummongna dagiti papadi ken dagiti Levita ket kinunana kadakuada, “Tinawen a mapankayo kadagiti siudad ti Juda ket urnongenyo ti kuarta manipud iti entero nga Israel a tinawen nga ibayad dagiti tattao tapno mapatarimaan ti balay ti Diosyo. Siguradoenyo nga irugiyo a

dagus.” Ngem saan nga inaramid a dagus dagiti Levita.

⁶ Isu a pinaayaban ti ari ni Jehoyada, a kangatoan a padi ket kinunana kenkuana, “Apay a saanmo a binagaan dagiti Levita nga iyegda manipud iti Juda ken iti Jerusalem ti buis nga imbilin ni Moises nga adipen ni Yahweh, ken ti agtaud iti gimong ti Israel nga agpaay iti tolda ti Dios?”

⁷ Ta dinadael dagiti annak a lallaki ni Atalia a nadangkes a babai ti balay ti Dios ket impanda kadagiti Baal dagiti amin a nasantoan a banbanag iti balay ni Yahweh.

⁸ Isu a nagbilin ti ari, ket nangaramidda iti kahon sada inkabil daytoy iti ruar iti pagserkan ti balay ni Yahweh.

⁹ Ket pinaiwaragawagda iti Juda ken Jerusalem nga iyeg dagiti tattao kenni Yahweh ti buis nga imbilin ni Moises nga adipen ti Dios iti Israel idia let-ang.

¹⁰ Naragsakan dagiti amin a mangidadaulo ken amin a tattao ket nangiyegda iti kuarta sada inkabil daytoy iti kahon, agingga a napunnoda daytoy.

¹¹ Napasamak a tunggal ipan dagiti Levita ti kahon kadagiti opisial ti ari, ken tunggal makitada nga adun ti kuarta a naikabil iti daytoy, ket umay dagiti eskriba ti ari ken ti opisial ti kangatoan a padi, ibukbokda ti linaon ti kahon sada alaen daytoy ket isublida manen iti sigud nga ayanna. Inaldaw a kastoy ti ar-aramidenda ket nakaurnongda iti dakkal a gatad ti kuarta.

¹² Ited ti ari ken Jehoyada ti kuarta kadagiti

mangimaton iti pannakatarimaan ti balay ni Yahweh. Nangtangdan dagitoy a lallaki kadagiti kumakabite, karpintero ken mammanday a mangtarimaan iti balay ni Yahweh.

¹³ Impasnek ngarud dagiti trabahador ti nagtrabaho, ken nagtultuloy ti panangtarimaanda; binangonda manen ti balay ti Dios kas iti sigud a langana ken pinalagdada daytoy.

¹⁴ Idi nalpasdan, impanda ti nabati a kuarta iti ari ken kenni Jehoyada. Nausar daytoy a kuarta iti panagaramid kadagiti alikamen para iti balay ni Yahweh, a maus-usar iti panagserbi ken panangidaton-dagiti kutsara ken al-alikamen a balitok ken pirak. Nagtultuloy ti panangidatonda kadagiti daton a mapuoran iti balay ni Yahweh iti amin nga aldaw ni Jehoyada.

¹⁵ Limmakay unay ni Jehoyada, ket natay; 130 ti tawenna idi natay isuna.

¹⁶ Intanemda isuna iti siudad ni David a pakaitantaneman dagiti ar-ari, gapu ta naimbag ti inaramidna iti Israel, iti imatang ti Dios ken iti balay ti Dios.

¹⁷ Ita, kalpasan iti ipapatay ni Jehoyada, immay dagiti mangidadaulo ti Juda ket sinugsuganda ti ari. Ket impangag ti ari ida.

¹⁸ Binaybay-anda ti balay ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda, ket nagdaydayawda kadagiti diosa nga Asera ken kadagiti didiosen. Naka-pungtot ti Dios iti Juda ken Jerusalem gapu iti daytoy a dakes nga inaramidda.

¹⁹ Ngem nangibaon latta isuna kadagiti profeta a mangisubli kadakuada kenkuana, ni Yahweh; binallaagan dagiti profeta dagiti tattao ngem

saanda nga impangag ida.

²⁰ Immay ti Espiritu ti Dios kenni Zacarias a putot a lalaki ni Jehoyada, a padi; nagtakder ni Zacarias iti nangato a disso iti sangoanan dagiti tattao ket kinuna kadakuada, “Kastoy ti kuna ti Dios; 'Apay a salsalungasingenyo dagiti bilbilin ni Yahweh, nga isu a saankayo a dumur-as? Agsipud ta tinallikudanyo ni Yahweh, tinalliku-dannakayo met.’”

²¹ Ngem nagpanggepda iti maibusor kenkuana ket iti bilin ti ari, inuborda isuna idiay paraangan ti balay ni Yahweh.

²² Iti kastoy a wagas ket saan a linagip ni Joas nga ari ti kinaimbag nga inaramid kenkuana ni Jehoyada nga ama ni Zacarias. Ngem ketdi, pinapatayna ti putot a lalaki ni Jehoyada. Idi matmatayen ni Zacarias, kinunana, “Makita koma ni Yahweh daytoy ket balsennaka.”

²³ Ket napasamak nga iti pagleppasan ti tawen, rinaut ti armada ti Aram ni Joas. Napanda iti Juda ken Jerusalem; pinapatayda dagiti amin a mangidadaulo kadagiti tattao ket impatulodda iti ari ti Damasco dagiti amin a sinamsamda kadakuada.

²⁴ Immay ti Aram a bassitda laeng nga armada, ngem pinagballigi ida ni Yahweh a maibusor iti nakadakkakel nga armada gapu ta tinallikudan ti Juda ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda. Iti kastoy a wagas, inyeg dagiti taga-Aram ti pannakadusa ni Joas.

²⁵ Iti tiempo a nakapanawen dagiti taga-Aram, nasugatan iti nakaro ni Joas. Naggandat dagiti adipenna iti maibusor kenkuana gapu iti

pannakatay dagiti annak ni Jehoyada a padi. Pinapatayda isuna iti pagiddaanna ket natay; intanemda isuna iti siudad ni David ngem saan a kadagiti pakaitantaneman dagiti ar-ari.

²⁶ Dagitoy dagiti tattao a naggandat iti maibusor kenkuana: ni Zabad nga anak a lalaki ni Simat nga Ammonita; ken ni Josabad nga anak a lalaki ni Simrit a Moabita.

²⁷ Ita, ti pakasaritaan maipapan kadagiti anakna, dagiti napapateg a padto maipanggep kenkuana, ken ti pannakatarimaan ti balay ti Dios, adtoy, naisurat dagitoy iti Komentario iti Libro dagiti Ar-ari. Ket ni Amazias nga anakna ti simmukat kenkuana a kas ari.

25

¹ Agtawen ni Amazias iti 25 idi nagrugi isuna nga agturay a kas ari; nagturay isuna iti 29 a tawen idia Jerusalem. Joadan ti nagan ti inana a taga-Jerusalem.

² Inaramidna ti umno iti imatang ni Yahweh ngem saan nga iti napasnek a puso.

³ Ket napasamak nga apaman a napabileg ti panagturayna, pinapatayna dagiti adipen a nangpapatay iti amana nga ari.

⁴ Ngem saanna a pinapatay dagiti annak dagiti nangpapatay iti amana, ngem tinungpalna ti nailanad iti linteg, iti libro ni Moises a kas imbilin ni Yahweh, "Saan a mapapatay dagiti amma gapu kadagiti annak, wenno saan a mapapatay dagiti annak gapu kadagiti amma. Ngem ketdi, mapapatay ti maysa a tao gapu iti bukodna a basol."

⁵ Maysa pay, inummong ni Amazias ti Juda ket inrehistrona ida segun kadagiti balay dagiti kapuonand. Nangdutok kadagiti mangipangulo iti rinibu ken kadagiti mangipangulo iti ginasut—iti entero a Juda ken Benjamin. Binilangna ida manipud iti agtawen iti duapulo ken agpangato, ket agdagupda iti 300, 000 a napili a lallaki a makabael a makigubat, lallaki a makaammo nga agiggem iti gayang ken kalasag.

⁶ Nangtangdan pay isuna iti 100, 000 a manakigubat a lallaki manipud iti Israel iti sangagasut a talento a pirak.

⁷ Ngem adda maysa a tao ti Dios a napan kenkuana ket kinunana, “Apo Ari, saanmo a palubosan ti armada ti Israel a sumurot kenka, ta awan ni Yahweh iti Israel-awan kadagiti tattao ti Efraim.

⁸ Ngem uray no mapanka a situtured ken sipipigsa iti gubat, parmekennakanto ti Dios iti sangoanan dagiti kabusor; ta adda pannakabalin ti Dios a tumulong wenno mangparmek.”

⁹ Kinuna ni Amazias iti tao ti Dios, “Ngem ania ti aramidenmi iti sangagasut a talento nga intedko iti armada ti Israel?” Insungbat ti tao ti Dios, “Ad-adu pay ti maited ni Yahweh kenka ngem iti dayta.”

¹⁰ Isu nga insina ni Amazias ti armada nga immay kenkuana a naggapu iti Efraim; pina-gawidna manen ida. Isu a nakaungetda iti kasta unay iti Juda ket nagawidda a napalalo ti pungtotda.

¹¹ Timmured ni Amazias ket impanguloanna dagiti tattaona a mapan iti tanap ti Asin; sadiay,

pinarmekna ti sangapulo a ribu a lallaki ti Seir.

¹² Tiniliw met ti armada ti Juda ti dadduma pay a sangapulo a ribu a sibibiag. Impanda ida iti tapaw ti derraas sada intappuak ida sadiay, isu a narumekda amin.

¹³ Ngem ti armada a pinagawid ni Amazias tapno saanda a makikadua kenkuana a mapan iti gubat ket nagsubli, rinautda dagiti ciudad ti Juda manipud iti Samaria agingga iti Bet-horon. Pinapatayda ti 3, 000 kadagiti tattao ket adu ti sinamsamda.

¹⁴ Ita, idi nagsubli ni Amazias kalpasan iti panangpapatayda kadagiti Edomita, inyawidna dagiti didiosen dagiti tattao iti Seir, ket insaadna dagitoy a kas didiosenna. Nagdaydayaw isuna kadagitoy ken nangpuor isuna iti insenso a maipaay kadagitoy.

¹⁵ Isu a nakapungtot ni Yahweh kenni Amazias. Nangibaon ni Yahweh iti profeta kenkuana ket sinaludsodna, “Apay nga agdaydayawka kadagiti didiosen dagiti tattao a saan man laeng a makaisalakan kadagiti bukodda a tattao manipud iti imam?”

¹⁶ Ket napasamak a kabayatan nga agsasao ti profeta kenkuana, kinuna ti ari kenkuana, “Inaramiddaka kadi a mammagbaga iti ari? Agsardengkan. No agsaoka pay, bilinik dagiti soldadok a papatayendaka!” Ket nagsardeng ti profeta ket kinunana, “Ammokon nga inkeddeng ti Dios a dadaelendaka, gapu ta inaramidmo dagitoy ket saanmo nga impangag ti balakadko.”

¹⁷ Kalpasanna, nakiuman ni Amazias nga ari ti Juda kadagiti mammagbaga ket nangipatulod

kadagiti mensahero kenni Joas nga ari ti Israel a putot a lalaki ni Jeocaz a putot a lalaki ni Jehu, a kunana, “Umayka ket agginubatta a rupanrupa.”

¹⁸ Ngem pinagsubli ni Joas nga ari ti Israel dagiti mensahero kenni Amazias nga ari ti Juda a kunana, “Adda maysa a siitan a kayo nga adda iti Libano ket nangipatulod iti mensahe iti maysa a sedro idiaiy Libano a kunana, 'Itedmo ti anakmo a babai iti anakko a lalaki a kas asawana,' ngem adda narungsot nga ayup a limmabas idiaiy Libano ket binaddebaddekanna ti siitan a kayo.

¹⁹ Kinunam, 'Kitaem, pinarmekko ti Edom,' ket limmastogka. Ipannakelmo ti panagballigim ngem agtalinaedka iti pagtaengam, ta apay a dadaelem ken itinnagmo ti bagim, sika agraman ti Juda a kaduam?”

²⁰ Ngem saan a dimngeg ni Amazias gapu ta pagayatan ti Dios a mapasamak daytoy iti kasta ket maipaimana dagiti tattao ti Juda iti ima dagiti kabusorda, gapu ta dimmawatda iti pammagbaga kadagiti didiosen ti Edom.

²¹ Isu a rimmaut ni Joas nga ari ti Israel; isuna ken ni Amazias nga ari ti Juda ket nagsinnangoda idiaiy Bet-semes a masakupan ti Juda.

²² Naparmek ti Juda iti sangoanan ti Israel ket naglibas a nagawid ti tunggal mannakigubat.

²³ Tiniliw ni Joas nga ari ti Israel ni Amazias nga ari ti Juda a putot a lalaki ni Joas, a putot a lalaki ni Ahazias, idiaiy Bet-semes. Impanna isuna idiaiy Jerusalem ket rinebbana ti pader ti Jerusalem manipud iti Ruangan ti Efraim agingga iti Ruangan ti Suli, agrukod daytoy iti

uppat a gasut a kubiko.

²⁴ Innalana dagiti amin a balitok ken pirak, dagiti amin a banag iti balay ti Dios a banbantayan dagiti kaputotan ni Obed Edom, ken dagiti napapateg a banbanag iti balay ti ari, nangala pay kadagiti tattao a kas balud sada nagsubli idiy Samaria.

²⁵ Nagbiag ni Amazias nga ari ti Juda a putot a lalaki ni Joas iti 15 a tawen kalpasan iti ipapatay ni Joas nga ari ti Israel a putot a lalaki ni Joacaz.

²⁶ Dagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Amazias, manipud rugi agingga iti paglep-pasan ket saan aya a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Ari ti Juda ken Israel?

²⁷ Ita, manipud iti tiempo a nagsukir ni Amazias kenni Yahweh, inrugida ti bimmusor kenkuana idiy Jerusalem. Nagkamang isuna iti Lakis ngem nangibaonda kadagiti lallaki a mangsurot kenkuana idiy Lakis ket pinapatayda isuna sadiay.

²⁸ Insakayda ti bangkayna iti kabalio sada insubli idiy Jerusalem ket intanemda isuna iti nakaitaneman dagiti kapuonanna iti Siudad ti Juda.

26

¹ Innala dagiti tattao ti Juda ni Uzzias nga agtawen iti 16 ket insaadda isuna nga ari a kas kasukat ti amana a ni Amazias.

² Isuna ti nangibangon manen iti Elat ket insublina daytoy iti Juda. Kalpasan dayta, pim-musay ti ari.

³ Agtawen ni Uzzias iti 16 idi nangrugi nga agturay. Nagturay isuna iti 52 a tawen idiaiy Jerusalem. Jecolia ti nagan ti inana a taga-Jerusalem.

⁴ Inaramidna ti umno iti imatang ni Yahweh, sinurotna dagiti pagulidan ti amana a ni Amazias, iti amin nga inaramidna.

⁵ Napasnek isuna nga agtulnog iti Dios kadagidi aldaw ni Zacarias a mamalbalakad kenkuana maipapan iti panagtulnog iti Dios. Kabayatan iti tiempo a nagtulnog isuna kenni Yahweh, pinarang-ay isuna ti Dios.

⁶ Napan ginubat ni Uzzias dagiti Filisteo. Rinebbana dagiti pader iti ciudad ti Gat, Jamnia ken Asdod; nangbangon isuna kadagiti ciudad iti pagilian ti Asdod ken kadagiti dadduma a lugar idiaiy Filistia.

⁷ Tinulongan ti Dios iti pannakigubatna kadagiti Filisteo, kadagiti Arabo nga agnanaed iti Gurbaal ken kadagiti Meunita.

⁸ Nagbuis dagiti Ammonita kenni Uzzias, ket nagdinnamag ti kinalatakna kadagiti dadduma a daga, uray pay iti pagserkan ti Egipto ta bimmileg isuna iti kasta unay.

⁹ Malaksid iti daytoy, nangipatakder ni Uzzias kadagiti torre idiaiy Jerusalem iti Ruangan ti Suli, iti Ruangan ti Tanap, ken iti pagsikkoan ti bakud, ket pinatibkerna dagitoy.

¹⁰ Nangipatakder pay isuna kadagiti torre a pagwanawanan iti let-ang ken nagkali iti adu a bubon ta adu ti ayupna kadagiti tanap ken kadagiti kapatadan. Addaan isuna kadagiti man-nalon ken agay-aywan kadagiti ubas iti katurtur-

odan a pagilian ken kadagiti nadam-eg a taltalon, ta pagay-ayatna ti panagtalon.

¹¹ Malaksid iti daytoy, addaan ni Uzzias iti armada a mannakigubat a sisasagana a makigubat, a nabingbingay babaen kadagiti bilangda a binilang da Jeiel nga eskriba, ken Maaseyas nga opisial iti babaen ti turay ni Hananias a maysa kadagiti mangidadaulo iti armada ti ari.

¹² Agdagup iti 2, 600 dagiti panguloen dagiti kapuonanda, a mannakigubat a lallaki.

¹³ Adda 307, 500 a lallaki iti babaen ti panangidauloda a nalaing a makigubat, tapno tumulong iti ari a makiranget iti kabusor.

¹⁴ Ni Uzzias ti nangted kadagiti masapsapul ti armada- kalasag, gayang, helmet, kabal, bai ken pana, ken kadagiti bato a pagpallatibong.

¹⁵ Idiay Jerusalem, ket nangaramid isuna kadagiti makina, nga inembento dagiti nalalaing a lallaki tapno maikabil kadagiti torre ken kadagiti igid ti pader, nga isu ti pangitamaanda kadagiti bai ken dadakkel a batbato. Nagdinnamag ti kinalatakna agingga kadagiti adayo a dagdaga gapu ta tinulongan ti Dios iti kasta unay agingga a bimmileg isuna iti kasta unay.

¹⁶ Ngem idi nagbalin a nabileg ni Uzzias, timmangsit isuna isu a nagtignay a sidadangkes; binusorna ni Yahweh a Diosna, ta simrek isuna iti balay ni Yahweh tapno agpuor iti insenso iti altar ti insenso.

¹⁷ Sinaruno isuna ni Azarias a padi a kaduana ti walopulo a natutured a papadi ni Yahweh.

¹⁸ Nilappedanda ni Uzzias nga ari ket kinunada kenkuana, "Saanmo a biang, ari Uzzias ti agpuor

iti insenso kenni Yahweh ngem dagiti laeng papadi a putot a lallaki ni Aaron ti naikonsagrang kenni Yahweh tapno agpuor iti insenso ti mak-inbiang iti daytoy. Rummyarka iti nasantoan a disso ta nagsalungasingka. Saannakanto a padayawan ni Yahweh a Dios gapu iti daytoy.”

¹⁹ Ket nakaunget ni Uzias. Siiigem iti insensario tapno agpuor iti insenso. Nakapungtot isuna kadagiti papadi, ket dagus nga adda nag-bettak a ketong iti musingna iti sangoanan dagiti papadi iti uneg ti balay ni Yahweh, iti abay ti altar ti insenso.

²⁰ Kimmita kenkuana ni Azarias a kangatoan a padi ken dagiti amin a papadi ket naimatan-ganda ti ketong iti musingna. Dagdagus nga impanawda isuna sadiay. Kinapudnona, nag-dardaras a rimmuar isuna gapu ta dinusa ni Yahweh.

²¹ Agketong ni Uzias nga ari agingga iti aldaw ti ipapatayna, ken nagnaed iti naisina a balay, agsipud ta agketong isuna; gapu ta saan isuna a mapalubosan a mapan iti templo ni Yahweh. Ni Jotam a putotna a lalaki ti nangimaton iti palasio ken nangituray kadagiti tattao iti daga.

²² Maipapan kadagiti dadduma a banbanag maipanggep kenni Uzias, manipud rugi agingga iti maudi, ket nailanad iti insurat ni profeta Isaias a putot a lalaki ni Amos.

²³ Pimmusay ngarud ni Uzias; intanemda isuna iti nakaitaneman dagiti kapuonanna iti pakaitaneman a kukua dagiti Ar-ari, ta kin-unada, “Maysa isuna nga agketong.” Ni Jotam a putotna a lalaki ti naisaad nga ari a kasukatna.

27

¹ Agtawen iti duapulo ket lima ni Jotam idi nangrugi isuna nga agturay; nagturay isuna iti sangapulo ket innem a tawen idia Jerusalem. Jerusa ti nagan ti inana; a putot ni Zadok.

² Inaramid ni Jotam ti nalinteg iti imatang ni Yahweh, a kas iti amin a banag nga inaramid ti amana a ni Uzzias. Saanna met a pinilit ti simrek iti templo ni Yahweh. Ngem intultuloy latta dagiti tattao dagiti dakes nga aramidna.

³ Impatakterna ti akin-ngato a ruangan ti balay ni Yahweh, ken adu ti tinarimaanna iti bakud iti turod ti Ofel.

⁴ Kasta met a nangibagon pay isuna kadagiti siudad idia katurturodan a pagilian ti Juda, ken nangipatakder isuna kadagiti sarikedked ken kadagiti torre a pagwanawanan iti kabakiran.

⁵ Nakigubat pay isuna iti ari dagiti tattao ti Ammon ket pinarmekna ida. Iti dayta met laeng a tawen, nangted kenkuana dagiti tattao ti Ammon iti sangagasut a talento a pirak, sangapulo a ribu a rukod a trigo, sangapulo a ribu a rukod a sebada. Kasta met laeng ti inted kenkuana dagiti tattao ti Ammon iti maikadua ken maikatlo a tawen.

⁶ Nagbalin ngarud a nabileg ni Jotam gapu ta nagtulnog isuna a sipupudno kenni Yahweh a Diosna.

⁷ Dagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Jotam, dagiti pannakigubatna, ken dagiti aramidna, kitaenyo, naisurat dagitoy iti Ti Libro dagiti Ari ti Israel ken Juda.

⁸ Duapulo ket lima ti tawenna idi nangrugi a

nagturay; nagturay isuna iti sangapulo ket innem a tawen idiaiy Jerusalem.

⁹ Pimmusay ni Jotam, ket intabonda isuna idiaiy siudad ni David. Ni Ahaz a putotna a lalaki, ti simmukat a kenkuana nga ari.

28

¹ Agtawen ni Ahaz iti duapulo idi nangrugi isuna nga agturay a kas ari, ket nagturay isuna iti 16 a tawen idiaiy Jerusalem. Saanna nga inaramid ti nalinteg iti imatang ni Yahweh a kas koma iti inaramid ti kapuonanna a ni David.

² Ngem ketdi, nagbiag isuna kadagiti wagas dagiti ari ti Israel; nangsukog pay isuna kadagiti imahen ni Baal.

³ Malaksid iti daytoy, nangpuor isuna iti insenso idiaiy tanap ti Ben Hinnom ket pinuoranna dagiti annakna a kas daton a maipuor, sinurotna dagiti makarimon nga ugali dagiti bunggoy dagiti tattao a pinapanaw ni Yahweh iti imatang dagiti tattao ti Israel.

⁴ Nangidaton ken nangpuor isuna iti insenso kadagiti pagdaydayawan, iti tapaw dagiti turturod ken iti sirok ti tunggal nalangto a kayo.

⁵ Ngarud, impaima isuna ni Yahweh a Dios ni Ahaz iti ari ti Aram. Pinarmek isuna dagiti Arameo ket innalada ti adu kadagiti tataona a kas balud, impanda ida idiaiy Damasco. Naiyawat pay ni Ahaz iti ima ti ari ti Israel a nangparmek kenkuana iti napalalo a pannakapapatay dagiti tattao.

⁶ Ta pinapatay ni Peka a putot a lalaki ni Remalias ti 120, 000 a soldado idiaiy Juda iti maysa

laeng nga aldaw, amin dagitoy ket natutured a lallaki, gapu ta tinallikudanda ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda.

⁷ Pinapatay ni Zikri a maysa a nabileg a lalaki manipud iti Efraim da Maaseyas a putot a lalaki ti ari, ni Azrikam nga opisial a mangimatmaton iti palasio ken ni Elkana a sumaruno iti saad ti ari.

⁸ Innala ti armada ti Israel a kas balud ti 200, 000 nga assawa a babbai, annak a lallaki ken annak a babbai a kakabagianda. Nakaadadu pay ti sinamsamda, nga inyawidda idiaiy Samaria.

⁹ Ngem adda profeta ni Yahweh ti adda sadiay nga agnagan iti Oded. Rimmuar isuna tapno sabatenna ti armada nga umum-uneg iti Samaria. Kinunana kadakuada, “Gapu ta nakapungtot iti Juda ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanyo, impaimana ida kadakayo. Ngem pinapatayyo ida nga addaan iti pungtot a dumanon sadi langit.

¹⁰ Ket ita, pangpanggepenyo a tagaboen dagiti lallaki ken babbai ti Juda ken Jerusalem. Ngem saan kadi a nagbiddutkayo gapu kadagiti bukodyo a basbasol kenni Yahweh a Diosyo?

¹¹ Ita ngarud, dumngegkayo kaniak; pagawidenyo dagiti balud, dagiti innalayo manipud kadagiti bukodyo a kakabsat, ta napalalo ti pungtot ni Yahweh kadakayo.”

¹² Ket sumagmamano kadagiti mangidadaulo kadagiti tattao ti Efraim - da Azarias a putot a lalaki ni Johanan, Berekias a putot a lalaki ni Sallum, ken ni Amasa a putot a lalaki ni

Hadlai ti nangsupring kadagiti nagsubli manipud iti gubat,

¹³ kinunada kadakuada, “Saanyo nga ipan ditoy dagiti balud ta pinanggepyo ti maysa a banag a mangyeg iti basol kadatayo a maibusor kenni Yahweh, a mainayon kadagiti basbasol ken panagsalungasingtayo; gapu ta dakkel un-ayen dagiti panagsalungasingtayo ken adda iti napalalo a pungtot iti Israel.”

¹⁴ Isu nga imbati dagiti soldado dagiti balud ken dagiti nasamsam iti sangoanan dagiti mangi-dadaulo ken iti entero a taripnong.

¹⁵ Timmakder dagiti lallaki a nadutokan a nainaganan ket innalada dagiti balud, ket nangalada kadagiti kawes kadagiti samsam ket kinawesanda dagiti amin a lamo-lamo. Kinawesanda ida ken inikkanda ida kadagiti sandalias. Inikkanda ida iti makan ken mainom. In-agasanda dagiti sugatda ken insakayda dagiti nakapuy kadagiti asno. Insublida ida kadagiti pampamilyada idia Jerico, (a maaw-awagan a Siudad dagiti Palma). Kalpasanna, nagsublida idia Samaria.

¹⁶ Iti dayta a tiempo, nangibaon ni Ari Ahaz kadagiti mensahero kadagiti ari ti Asiria tapno dawatenna kadakuada a tulonganda isuna.

¹⁷ Ta iti maminsan manen ket immay rinaut dagiti Edomita ti Juda, ket nangalada kadagiti balud.

¹⁸ Sinakup pay dagiti Filisteo dagiti siudad kadagiti arisadsad ken iti Negev ti Juda. Sinakupda ti Betsemes, Aijalon, Gederot, Soco agraman dagiti barriona, Timna agraman dagiti

barriona, ken uray pay ti Gimzo agraman dagiti barriona. Napanda nagnaed kadagidiay a luglugar.

¹⁹ Ta impababa ni Yahweh ti Juda gapu kenni Ahaz nga ari ti Israel; ta nagtignay isuna a sidadangkes idiyay Juda ket nadagsen unay ti basolna kenni Yahweh.

²⁰ Immay ni Tilgat Pileser nga ari ti Asiria ket riniribokna isuna imbes a papigsaenna koma.

²¹ Ta sinamsaman ni Ahaz ti balay ni Yahweh, dagiti balay ti ari ken dagiti mangidadaulo, tapno itedna dagiti napapateg a banbanag kadagiti ari ti Asiria-ngem saan a nakatulong daytoy kenkuana.

²² Iti tiempo ti panagsagabana, daytoy nga Ari Ahaz ket inyad-addana pay ti nagbasol kenni Yahweh.

²³ Ta nagidaton isuna kadagiti didiosen ti Damasco, dagiti didiosen a nangpamek kenkuana. Kinunana, “Gapu ta tinulongan ida dagiti didiosen dagiti ari ti Siria, agidatonak ngarud kadakuada tapno tulongandak.” Ngem dagitoy ti nakaigapuan ti pannakadadaelna ken iti amin nga Israel.

²⁴ Inummong ni Ahaz dagiti alikamen iti balay ti Dios ket binurak-burakna dagitoy. Inserrana dagiti ridaw ti balay ni Yahweh ket nangaramid isuna kadagiti altarna iti amin a sulit ti Jerusalem.

²⁵ Iti amin a siudad ti Juda, nangaramid isuna kadagiti lugar a padaydayawan a pangipuoran kadagiti daton kadagiti didiosen, ket iti kastoy a wagas, pinaungetna ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanna.

²⁶ Ita, dagiti amin nga inaramidna, manipud iti rugi agingga iti maudi, ket, nakasuratda iti Libro dagiti Ari ti Juda ken Israel.

²⁷ Pimmusay ni Ahaz ket intabonda isuna iti siudad, idiaiy Jerusalem; ngem saanda nga intanem isuna iti pakaitantaneman dagiti ari ti Israel. Ni Hezekias a putotna a lalaki ti naisaad nga ari a kasukatna.

29

¹ Nangrugi nga agturay ni Hezekias a kas ari idi agtawen isuna iti 25; nagturay isuna iti 29 a tawen idiaiy Jerusalem. Abiha ti nagan ti inana; a putot a babai ni Zacarias.

² Inaramidna ti nalinteg iti imatang ni Yahweh ket sinurotna dagiti pagulidanan nga inaramid ni David a kapuonanna, iti amin a banag.

³ Iti umuna a tawen ti panagturayna, iti umuna a bulan, linukatan ni Hezekias dagiti ridaw ti balay ni Yahweh ket tinarimaanna dagitoy.

⁴ Pinastrekena dagiti papadi ken dagiti Levita ket inummongna ida idiaiy paraangan iti akin-daya a paset.

⁵ Kinunana kadakuada, “Dumngegkayo kaniak, dakayo a Levita! Ikonsagrario dagiti bagiyo kenni Yahweh ket ikonsagrario ti balay ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanyo, ket ikkatenyoy dagiti banbanag a mangtulaw iti nasantoan a disso.

⁶ Ta nagsalungasing dagiti kapuonantayo ket inaramidda ti dakes iti imatang ni Yahweh a

Diostayo; linaksidda isuna, binaybay-anda ti lugar a pagnanaedan ni Yahweh ket tinallikudanda daytoy.

⁷ Inserrada pay dagiti ridaw ti balkon ken ineddepda dagiti pagsilawan; saanda a nagpuor iti insensio wenno kadagiti daton a naan-anay a maipuor idia nasantoan a disso ti Dios ti Israel.

⁸ Ngarud, nagdissuor ti pungtot ni Yahweh iti Juda ken Jerusalem, ket inaramidna ida a maysa a banag nga um-umsien, pagbutbutngan, ken pakababainan, kas makitayo kadagiti bukodyo a mata.

⁹ Daytoy ti gapuna a natay dagiti ammatayo iti paggugubatan, ket naipanaw a kas balud dagiti annaktayo, ken dagiti assawatayo gapu iti daytoy.

¹⁰ Ita, adda iti pusok a makitulag kenni Yahweh a Dios ti Israel tapno bumaaw ti napalalo a pungtotna kadatayo.

¹¹ Annakko, saankayo ita nga agtaktak ta pinilina kayo ni Yahweh a tumakder iti sangoananna, nga agdayaw kenkuana ken agbalin nga adadipenna ken agpuor iti insenso.”

¹² Rinugian dagiti Levita ti trabahoda; manipud kadagiti Kohatita ket da Mahat a putot a lalaki ni Amasai, ken Joel a putot a lalaki ni Azarias, ken manipud kadagiti tattao ti Merari ket da Kis a putot a lalaki ni Abdi ken ni Azarias a putot a lalaki ni Jehalelel; ken manipud kadagiti Gersonita ket da Joa a putot a lalaki ni Zimma ken Eden a putot a lalaki ni Joa;

¹³ manipud kadagiti putot a lalaki ni Elizafan ket da Simri ken Jeuel; ken manipud kadagiti putot a lalaki ni Asaf ket da Zacarias ken Mat-

tanias;

¹⁴ manipud kadagiti putot a lalaki ni Heman ket da Jehuel ken Simei; ken manipud kadagiti putot a lalaki ni Jedutun ket da Semaias ken Uzziel.

¹⁵ Inummongda dagiti kakabsatda, inkonsagrarda dagiti bagida kenni Yahweh sada simrek a kas imbilin ti ari ken kas panangtungpalda kadagiti sasao ni Yahweh a panangdalus iti balay ni Yahweh.

¹⁶ Immuneg dagiti papadi iti kaunegan a paset ti balay ni Yahweh tapno dalusanda daytoy; inruarda amin a makarurod a nasarakanda iti uneg ti templo ni Yahweh iti paraangan ti balay. Inruar dagiti Levita daytoy ket impanda idiay waig ti Kidron.

¹⁷ Ita, inrugida ti pannakaikonsagrar ti balay ni Yahweh iti umuna nga aldaw iti umuna a bulan ket iti maikawalo nga aldaw ti bulan nadanonda ti balkon ni Yahweh. Inkonsagrarda ti balay ni Yahweh iti walo nga aldaw. Iti maika-16 nga aldaw iti umuna a bulan ket nalpasda.

¹⁸ Kalpasanna, napanda kenni Hezekias nga ari, iti uneg ti palasio ket kinunada, “Nadalusanmin ti entero a balay ni Yahweh, ti altar para iti daton a naan-anay a maipuor agraman ti amin nga alikamen daytoy, ken ti lamisaan a pakaikabilan ti nasagradoan a tinapay agraman ti amin nga alikamen daytoy.

¹⁹ Malaksid iti daytoy, insaganami ken indatagmi kenni Yahweh dagiti amin nga alikamen nga imbelleng ni Ari Ahaz idi nangsalongasing isuna bayat ti panagturayna. Adtoy, addada iti

sangoanan ti altar ni Yahweh.”

²⁰ Ket iti kinabigatanna, bimmangon a nasapa ni Hezekias nga ari ket inummongna dagiti mangidadaulo iti ciudad; simmang-at isuna iti balay ni Yahweh.

²¹ Nangiyegda iti pito a toro a baka, pito a karnero, pito nga urbon a karnero ken pito a kalakian a kalding a kas daton para iti pakapakanan ti basol ti pagarian, ti Juda, ken iti santuario. Binilinna dagiti papadi a putot a lallaki ni Aaron nga idatonda dagitoy iti rabaw ti altar ni Yahweh.

²² Isu a pinartida dagiti toro a baka, ket inwarsi dagiti papadi ti dara dagitoy iti altar. Pinartida dagiti karnero ket inwarsida ti dara dagitoy iti altar; pinartida pay dagiti urbon a karnero ket inwarsida ti dara dagitoy iti altar.

²³ Impanda dagiti kalakian a kalding iti sangoanan ti ari ken iti gimong ket impatayda dagiti imada kadagitoy a kas daton a gapu iti basol.

²⁴ Pinarti dagiti papadi dagitoy ket imbukbokda dagiti dara iti altar a kas daton a pangikkat kadagiti amin a basol dagiti tattao ti Israel; ta imbilin ti ari a maidaton ti daton a maipuor ken dagiti daton gapu iti basol a maipaay iti entero nga Israel.

²⁵ Impuesto ni Hezekias dagiti Levita iti balay ni Yahweh nga agtokar kadagiti piangpiang, kadagiti arpa ken kadagiti lira, impuestona ida segun iti bilin da David, Gad a mammadto ti ari, ken Natan a profeta; ta ti bilin ket nagtaud kenni Yahweh babaen kadagiti profetana.

²⁶ Timmakder dagiti Levita nga iggemda dagiti

instrumento ni David, ken dagiti papadi a siiigem kadagiti trumpeta.

²⁷ Binilin ida ni Hezekias nga idatonda ti daton a maipuur iti rabaw ti altar. Idi mangrugi ti panagidaton iti daton a maipuur, nagkanta metten dagiti tattao iti pagdaydayaw kenni Yahweh a nadanggayan kadagiti trumpeta agraman kadagiti instrumento ni David nga ari ti Israel.

²⁸ Nagdaydayaw ti amin a taripnong, ket nagtuloy ti panagkanta dagiti kumakanta, ken panagtukar dagiti trumut trumpeta; nagtultuloy amin dagitoy agingga a nalpas ti pannakaidaton ti daton a maipuur.

²⁹ Idi nalpas ti panagidatonda, nagparintumeng ket nagdaydayaw ti ari ken amin nga adda sadiay.

³⁰ Maysa pay, imbaga ni Hezekias nga ari ken dagiti mangidadaulo nga agkanta dagiti Levita iti pagdaydayaw kenni Yahweh nga insurat ni David ken ni Asaf a mammadto. Sirarag-o a nagkantada kadagiti pagdaydayaw, ket nagparintumeng ken nagdaydayawda iti Dios.

³¹ Ket kinuna ni Hezekias, “Ita ta naikonsagrasyon dagiti bagiyo kenni Yahweh. Umaykayo ditoy ket mangitugotkayo kadagiti daton ken kadagiti sagutyoy a pagyaman kenni Yahweh.” Nangiyeg ti taripnong kadagiti daton ken sagsagut a pagyaman; amin a nagboluntario ket nangiyegda kadagiti daton a maipuur.

³² Ti bilang dagiti daton a maipuur nga inyeg ti taripnong ket 70 a toro a baka, 100 a karnero ken 200 nga urbon a karnero. Amin dagitoy ket

maipuor a daton kenni Yahweh.

³³ Dagiti ayup a naidatag kenni Yahweh ket 600 a baka ken 3, 000 a karnero.

³⁴ Ngem sumagmamano laeng dagiti papadi a manglalat kadagiti amin daton a maipuor, isu a tinulongan ida dagiti kakabsatda a Levita agingga a nalpas ti trabaho, ken agingga a naikonsagrang dagiti papadi ti bagida kenni Yahweh; ta ad-adda ti panangikalikagum dagiti Levita iti pannakakonsagrarda ngem kadagiti papadi.

³⁵ Malaksid iti nakaad-adu unay a daton a maipuor, naidaton dagitoy a napakuyogan iti taba dagiti sagut a pakikappia, ken adda sagut nga arak iti tunggal daton a maipuor. Isu a ti panagdaydayaw iti balay ni Yahweh ket nairugi manen.

³⁶ Naragsakan ni Hezekias, ken dagiti amin a tattao gapu iti insagana ti Dios para kadagiti tattao; ta apagbiit a nalpas ti trabaho.

30

¹ Nangibaon ni Hezekias kadagiti mensahero iti entero nga Israel ken Juda, ken nagsurat pay isuna kadagiti Efraim ken Manases a rumbeng a mapanda iti balay ni Yahweh idia Jerusalem, tapno rambakanda ti Fiesta ti Ilalabas a pammadayaw kenni Yahweh, a Dios ti Israel.

² Ta naguummong ti ari, dagiti mangidadaulona ken ti entero a taripnong idia Jerusalem ket nagnunummoanda a rambakanda ti Fiesta ti Ilalabas iti maikadua a bulan.

³ Saanda a mabalin a rambakan a dagus daytoy gapu ta bassit ti bilang dagiti papadi a

nangikonsagrar kadagiti bagida kenni Yahweh, ken bassit ti bilang dagiti tattao a nagtitipon idiaiy Jerusalem.

⁴ Nasayaat daytoy a panggep iti imatang ti ari ken iti entero a taripnong.

⁵ Isu a nangipaulogda iti bilin nga ipakaammoda iti entero nga Israel, manipud Beerseba agingga iti Dan, a rumbeng nga umay dagiti tattao tapno rambakanda idiaiy Jerusalem ti Fiesta ti Ilalabas a pammadayaw kenni Yahweh, a Dios ti Israel. Kinapudnona, saanda a rinambakan daytoy iti adu a bilang a kas iti naibilin iti kasuratan.

⁶ Isu a dagiti para-itulod kadagiti surat ti ari ken dagiti mangidadaulona ket inyapanda dagitoy iti entero nga Israel ken Juda, babaen iti panangibilin ti ari. Kinunada, “Dakayo a tattao ti Israel, agsublikayo kenni Yahweh a Dios da Abraham, Isaac, ken Israel, tapno salaknibanna manen dagiti nabatbati kadakayo a nakalibas iti ima dagiti ari ti Asiria.

⁷ Saankayo nga agbalin a kasla kadagiti kapuonanyo wenko kadagiti kakabsatyoy a naglabsing kenni Yahweh, a Dios dagiti kapuonanda, isu a dinadaelna ida a kas iti makitayo.

⁸ Ita, saankayo nga agsuksukir a kas iti inaramid dagiti kapuonanyo; ngem ketdi, itedyo dagiti bagiyo kenni Yahweh ken umaykayo iti nasantoan a dissona, a pinasantona iti agnanayon ket agdayawkayo kenni Yahweh a Diosyo, tapno bumaaw ti nakaro a pungtotna kadakayo.

⁹ Ta no agsublikayo kenni Yahweh, dagiti

kakabsatyo ken dagiti annakyo ket makasapul iti asi kadagiti nangipanaw kadakuada a kas balud, ket agsublidanto iti daytoy a daga. Ta ni Yahweh a Diosyo ket naparabur ken naasi, ken saannakayo a tallikudan, no agsublikayo kenkuana.”

¹⁰ Isu a napan dagiti para-itulod iti surat iti tunggal siudad iti entero a rehion ti Efraim ken Manases agingga idia y Zabulon; ngem kinatawaan ken inumsi ida dagiti tattao.

¹¹ Nupay kasta, sumagmamano kadagiti lallaki iti tribu ni Aser, Manases ken Zabulon ti nagpakumbaba, ket napanda idia y Jerusalem.

¹² Indalan ti Dios tagiti tattao ti Juda tapno ikkanna ida iti maymaysa a puso a mangtungpal iti bilin ti ari ken dagiti mangidadaulo babaen iti sao ni Yahweh.

¹³ Naguummong idia y Jerusalem dagiti adu a tattao, maysa a dakkel a taripnong tapno rambakanda ti Fiesta ti Tinapay nga Awan Lebadurana iti maikadua a bulan.

¹⁴ Rinugianda ti nagtrabaho ket inikkatda dagiti altar nga adda idia y Jerusalem, ken dagiti amin nga altar a pagpupuoran ti insenso; imbelengda dagitoy iti waig ti Kidron.

¹⁵ Kalpasanna, pinartida dagiti urbon a karnero a daton nga agpaay iti Fiesta ti Ilalabas iti maika-14 nga aldaw iti maikadua a bulan. Nagbain dagiti papadi ken dagiti Levita ket inkonsagrarda ti bagida kenni Yahweh, ken nangiyegda iti daton a maipuor idia y balay ni Yahweh.

¹⁶ Timmakderda kadagiti nairanta a

pagsaadanda, a kas panangtungpalda kadagiti annuroten a naited iti linteg ni Moses, a tao ti Dios. Inwarsi dagiti papadi ti dara nga inted dagiti Levita kadakuada.

¹⁷ Gapu ta adu kadagiti tattao iti taripnong ti saan a nangikonsagrar kadagiti bagida kenni Yahweh, isu a dagiti Levita ti akin-rebbeng iti panangparti kadagiti urbon a karnero a daton nga agpaay iti Fiesta ti Ilalabas para iti tunggal maysa a saan a nadalus, tapno idaton dagiti urbon a karnero kenni Yahweh.

¹⁸ Gapu iti kinaadu unay dagiti tattao, adu kadakuada manipud iti Efraim ken Manases, Isacar ken Zabulon ti saan a nangaramid iti seremonia ti pannakadalus, ngem nanganda latta iti taraon ti Fiesta ti Ilalabas, a maibusor iti naisurat nga annuroten. Ngem inkarangan ida ni Hezekias a kunana, “Pakawanan koma ti naimbag a ni Yahweh ti tunggal maysa

¹⁹ nga agdaydayaw iti Dios iti amin a pusona, o Yahweh, a Dios dagiti kapuonanna, nupay saan isuna a nadalus a kas iti nairanta a panangdalus ti nasantoan a disso.”

²⁰ Impangag ngarud ni Yahweh ni Hezekias ket pinakawanna dagiti tattao.

²¹ Siraragsak a rinambakan dagiti tattao ti Israel nga adda idia Jerusalem ti Fiesta ti Tinapay nga Awan Lebadurana iti las-ud ti pito nga aldaw. Inaldaw a dinaydayaw dagiti Levita ken dagiti papadi ni Yahweh, nagkakantada iti panagdaydayaw kenni Yahweh a nabuyogan iti tukar dagiti napipigsa nga instrumento.

²² Nagsao iti pammabileg ni Hezekias kadagiti

amin a Levita gapu iti laingda a nangannong iti panagdaydayaw kenni Yahweh. Isu a nanganda kabayatan iti panagrambakda iti Fiesta iti las-ud ti pito nga aldaw, nangidatonda kadagiti daton a pannakilangen-langen ken impudnoda dagiti basolda kenni Yahweh, a Dios dagiti kapuonanda.

²³ Kalpasanna, inkeddeng ti sibubukel a taripnong nga agrambakda iti pito pay nga aldaw ket inaramidda ngarud daytoy a siraragsak.

²⁴ Ta nangted iti taripnong ni Hezekias nga ari ti Juda iti sangaribu a toro a baka ken 7, 000 a karnero a kas daton; ken nangted iti taripnong dagiti mangidadaulo iti sangaribu a toro a baka ken 10, 000 a karnero ken kalding. Adu met a papadi ti nangikonsagrar kadagiti bagida kenni Yahweh.

²⁵ Amin a taripnong ti Juda agraman dagiti papadi ken dagiti Levita, ken dagiti amin a tattao a naggapu idia Israel, kasta met dagiti ganggan-naet nga immay manipud iti daga ti Israel ken dagiti agnanaed idia Israel—naragsakda amin.

²⁶ Isu nga adda iti napalalo a rag-o idia Israel; ta awan pay ti kastoy a naaramid idia Jerusalem sipud idi panawen ni Solomon a putot a lalaki ni David, nga ari ti Israel.

²⁷ Kalpasanna, timmakder dagiti papadi, dagiti Levita ket binendisionanda dagiti tattao. Impangag ti Dios dagiti timekda, ket dimmanon ti kararagda iti langit, a nasantoan a lugar a taeng ti Dios.

31

¹ Ita, idi nalpas amin dagitoy, napan amin

dagiti tattao ti Israel kadagiti ciudad ti Juda ket binurakburakda dagiti adigi a bato, tinumbada dagiti estatua ni Asera, ken tinumbada dagiti pagdaydayawan ken dagiti altar iti entero a Juda ken Benjamin. Inaramidda met dagitoy idiay Efraim ken Manases, agingga a nadadaelda amin dagitoy. Kalpasanna, nagsubli dagiti amin a tattao ti Israel, tunggal maysa iti bukodna a daga ken bukodna a ciudad.

² Binunggo-bunggoy ni Hezekias dagiti papadi ken insaadna dagiti Levita segun iti pannakabunggo-bunggoyda, naisaad ti tunggal tao iti bukodna a trabaho, dagiti papadi ken dagiti Levita. Dinutokanna ida a mangidatag kadagiti daton a maipuur ken daton a pakikap-pia, tapno agserbi, agyaman, ken agdaydayaw idiay ruangan ti templo ni Yahweh.

³ Indutokna pay ti daton a maipuur a naggapu iti ari manipud kadagiti bukodna a sanikua, a para iti daton a maipuur iti agsapa ken rabii, ken dagiti daton a maipuur iti Aldaw a Panaginana, kadagiti baro a bulan, ken kadagiti dadduma a fiesta, a kas naisurat iti linteg ni Yahweh.

⁴ Maysa pay, binilinna dagiti tattao nga agnanaed iti Jerusalem nga itedda ti pannakabin-gay dagiti papadi ken dagiti Levita, tapno maipasnekda ti agtulnog iti linteg ni Yahweh.

⁵ Apaman a naibilinna dagiti paglintegan, nabuslon nga inted dagiti tattao ti Israel dagiti umuna a bunga dagiti trigoda, baro nga arak, lana, diro, ken dagiti amin nga apagkapullo ti naapitda iti taltalon; ken uray ti apagkapullo dagiti amin a banbanag ket inyegda idiay a

sibubuslon.

⁶ Inyeg met dagiti tattao ti Israel ken Juda nga agnanaed kadagiti siudad ti Juda ti apagkapullo dagiti baka ken karnero, ken ti apagkapullo dagiti banag a naisagut kenni Yahweh a Diosda, ket inggabsuonda dagitoy.

⁷ Rinugiananda nga agigabsuon manipud iti maikatlo a bulan ket lineppasda dagitoy iti maikapito a bulan.

⁸ Idi dimteng da Hezekias ken dagiti papangulo ket nakitada dagiti nakagabsuon, dinaydayawda ni Yahweh ken binendisisionanda dagiti tattao ti Israel.

⁹ Kalpasanna, sinaludsod ni Hezekias dagiti papadi ken dagiti Levita maipanggep kadagiti gabsuon.

¹⁰ Ni Azarias, a panguloen a padi iti balay ni Zadok, simmungbat kenkuana ket kinunana, “Manipud idi rinugian nga iyeg dagiti tattao dagiti sagut iti balay ni Yahweh, nangankami kadagitoy ket adda pay umanay, ken adu pay dagiti natda, ta binendisisionan ni Yahweh dagiti tattaona. Ti nabati ket daytoy a dakkal a gabsuon nga adda ditoy.”

¹¹ Kalpasanna, imbilin ni Hezekias a maisagana dagiti pagiduldulinan a siled iti balay ni Yahweh, ket insaganada dagitoy.

¹² Kalpasanna, sipupudno nga inyunegda dagiti sagut, dagiti apagkapullo ken dagiti banag a kukua ni Yahweh. Ni Conanias, a Levita ti nadutokan a mangimaton kadagitoy, ken ti kabsatna a ni Simei ti katulonganna.

¹³ Da Jehiel, Azazias, Nahat, Asahel, Jerimot,

Jozabad, Eliel, Ismakias, Mahat ken Benaias ket adda iti babaen ni Conanias ken Simeï a kabsatna, babaen iti panangdutok ni Hezekias, nga ari, ken Azarias a panguloen a padi iti balay ti Dios.

¹⁴ Ni Kore a putot ni Imna a Levita, a guardia iti akundaya a ruangan ti mangimatmaton kadagiti naimpusoan a sagut para iti Dios, mangimatmaton iti pannakaibunong dagiti sagut kenni Yahweh ken dagiti sagut a maidaton kenni Yahweh.

¹⁵ Ti adda iti babaenna ket da Eden, Miniamin, Jesua, Semaias, Amarias ken Secanias, kadagiti siudad dagiti papadi. Dagiti mapagtalkan dagiti dinutokanda, tapno maibunongda dagitoy a sagut kadagiti kakabsatda segun iti pannakabunggo-bunggoyda, agpada a kadagiti napateg ken saan a napateg.

¹⁶ Inikkanda met dagiti lallaki nga agtawen iti tallo nga agpangato, a maibilang iti listaan dagiti puli-dagiti amin a nakauneg iti balay ni Yahweh, a naituding babaen iti inaldaw a batang, tapno trabahoenda dagiti naidutok kadakuada segun iti pannakabunggo-bunggoyda.

¹⁷ Inikkanda dagiti maibilang iti listaan ti puli ti pamiliada, ken dagiti Levita nga agtawen iti 20 nga agpangato, segun iti saad ti pannakabunggo-bunggoyda.

¹⁸ Inikkanda dagiti-maibilang iti listaan dagiti pulida-ken dagiti amin nga ubbing nga annakda, dagiti assawada a babbai, dagiti lallaki nga annakda, ken dagiti babbai nga annakda, dagiti amin a tattao-gapu ta indatonda kenni Yahweh dagiti bagbagida iti nasayaat a kababalin para

iti naitalek a saadda.

¹⁹ Para kadagiti papadi a kaputotan ni Aaron, nga adda kadagiti away a sakup dagiti siudadda, wenno iti tunggal siudad, adda dagiti nadutokan a lallaki segun iti nagan a mangited kadagiti bingay kadagiti amin a lallaki a papadi, ken kadagiti amin a maibilang iti listaan ti puli dagiti Levita.

²⁰ Inaramid daytoy ni Hezekias iti entero a Juda. Inaramidna ti nasayaat, umno, ken napudno iti sangoanan ni Yahweh a Diosna.

²¹ Iti amin a trabaho a rinugiananna iti panagserbina iti balay ti Dios, iti linteg, ken kadagiti bilbilin, iti panagtulnogna iti Diosna, inaramidna daytoy iti amin a pusona, ket nagballigi isuna.

32

¹ Kalpasan dagitoy a banbanag ken dagitoy a napudno nga aramid, immay ni Senakerib nga ari ti Asiria iti Juda; nagkampo isuna tapno rautenna dagiti nasarikedkedan a siudad, a ginandatna a sakupen tapno tagikuaenna.

² Idi nakita ni Hezekias nga immay ni Senakerib ket gandatna a rauten ti Jerusalem,

³ inyumanna kadagiti opisialna ken kadagiti nabibileg a lallaki a serraanda dagiti pagayusan ti danum a rummuar iti siudad; tinulonganda isuna a nangaramid iti dayta.

⁴ Adu ngarud a tattao ti naguummong ket sinerraanda dagiti amin a pagayusan ti danum ken dagiti waig nga agayus iti tengnga ti daga.

Kinunada, “Ta apay koma nga umay dagiti ari ti Asiria ket agbirokda iti nabuslon a danum?”

⁵ Timmured ni Hezekias ket tinarimaanna dagiti amin a narba a pader; nangipatakder isuna kadagiti pagwanawanan, ken kasta met kadagiti sabali pay a pader iti ruar. Pinalagdana met ti Milo iti siudad ni David, ken nagaramid isuna kadagiti adu nga igam ken kalasag.

⁶ Nangdutok isuna kadagiti pangulo ti armada a mangidaulo kadagiti tattao. Inummongna amin ida iti plasa iti ruangan ti siudad ket nagsao iti pammabileg kadakuada. Kinunana,

⁷ “bumileg ken tumuredkayo. Saankayo nga agbuteng wenno maupay gapu iti ari ti Asiria ken kadagiti amin a kakaduana nga armada, ta adda kaduatayo a napigpigma ngem kadagiti kakaduana.

⁸ Ti laeng kaduana ket takiag a lasag, ngem ti kaduatayo ket ni Yahweh, a Diostayo, a mangtulong kadatayo, ken makiranget iti gubattayo.” Ket napatured dagiti tattao babaen kadagiti sasao ni Hezekias, nga ari ti Juda.

⁹ Kalpasan daytoy, imbaon ni Senakerib nga ari ti Asiria idia Jerusalem dagiti adipenna (ita, adda isuna iti sango ti Lakis, ken kaduana dagiti amin nga armadana), a mapanda kenni Hezekias, nga ari ti Juda, ken kadagiti amin a tattao ti Juda nga adda idia Jerusalem. Kinunana,

¹⁰ “Kastoy ti kuna ni Senakerib nga ari ti Asiria: ‘Ania aya ti pagtaltalkanyo tapno maibturanyo ti pannakalakub ti Jerusalem?’

¹¹ Saan kadi nga al-allilawennakayo laeng ni Hezekias, tapno iyawatnakayo iti pannakatay

babaen iti panagbisin ken uwaw, tunggal ibagana, “Ispalennatayo ni Yahweh manipud iti ima ti ari ti Asiria”?

¹² Saan kadi a daytoy met laeng a Hezekias ti nangikkat kadagiti pagdaydayawan ken kadagiti altarna, ken binilinna ti Juda ken Jerusalem, “Maysa laeng nga altar ti pagdaydayawanyo, ken ditoy ti pangpuoranyo kadagiti datonyo?”

¹³ Saanyo kadi nga ammo ti inaramidko ken dagiti kapuonak kadagiti amin a bunggoy dagiti tattao kadagiti dadduma a daga? Naispal aya dagiti didiosen dagiti tattao kadagiti daga dagiti dagada manipud iti pannakabalinko?

¹⁴ Kadagiti amin a didiosen dagidiay nasion a naan-anay a dinadael dagiti kapuonak, adda kadi didiosen a nakaispal kadagiti tattaoa manipud kadagiti imak? Kasano koma a maispalnakayo ti Diosyo manipud iti pannakabalinko?

¹⁵ Ita, saanyo nga itulok nga allilawennakayo ni Hezekias wenno allukoyennakayo iti kastoy a wagas. Saanyo a patpatien isuna, ta awan pay didiosen iti uray ania a nasion wenno pagarian ti nakaispal kadagiti tattaoa manipud kadagiti imak, wenno manipud kadagiti ima dagiti kapuonak. Kasano pay ngarud a maispalnakayo ti Diosyo manipud kadagiti imak? ’ ”

¹⁶ Nagsao pay dagiti adipen ni Senakerib iti maibusor kenni Yahweh a Dios ken maibusor iti adipenna a ni Hezekias.

¹⁷ Nagsurat pay ni Senakerib tapno laisenna ni Yahweh, a Dios ti Israel, ken tapno agsao iti maibusor kenkuana. Kinunana, “Kas iti saan a panangispal dagiti didiosen dagiti nasion iti daga

kadagiti tattaoda manipud kadagiti imak, kasta met ngarud a saan a maispal ti Dios ni Hezekias dagiti tattaona manipud kadagiti imak.”

¹⁸ Impukkawda iti pagsasao a Judio kadagiti tattao iti Jerusalem nga adda iti rabaw ti pader, tapno pagdanagen ken riribukenda ida, iti kasta ket masakupda ti ciudad.

¹⁹ Nagsaoda iti Dios ti Jerusalem a kas iti panagsaoda kadagiti didiosen dagiti dadduma a tattao iti daga, nga aramid laeng dagiti ima dagiti tattao.

²⁰ Nagkaragrag da Hezekias nga ari, ken ni profeta Isaias a putot a lalaki ni Amoz, gapu iti daytoy a banag ken immasugda iti langit.

²¹ Nangibaon ni Yahweh iti anghel a nangpap-atay kadagiti mannakiranget a lallaki, kadagiti papangulo ti armada, ken kadagiti opisiales ti ari iti kampo. Isu a nagawid ni Senakerib iti bukodna a daga a kasta unay ti bainna. Idi napan isuna iti balay ti didiosenna, pinatay isuna idiaiy dagiti sumagmamano kadagiti putotna babaen iti kampilan.

²² Iti kastoy a wagas, insalakan ni Yahweh ni Hezekias ken dagiti agnanaed iti Jerusalem manipud iti ima ni Senakerib, nga ari ti Asiria, ken manipud iti ima dagiti dadduma, ken indalanna ida iti amin a wagas.

²³ Adu ti nangiyeg kadagiti sagut kenni Yahweh idiaiy Jerusalem ken kadagiti napapateg a banag kenni Hezekias, nga ari ti Juda, isu a mararaem isuna iti imatang dagiti amin a nasion manipud iti dayta a tiempo aginggana iti masakbayan.

²⁴ Kadagidi a tiempo, nagsakit ni Hezekias nga

urayla dandanin a matay. Nagkararag isuna kenni Yahweh, a nagsao kenkuana ken nangted iti pagilasinan nga umimbag isuna.

²⁵ Ngem saan a sinubadan ni Hezekias ti panangtulong kenkuana ni Yahweh, gapu ta timmangsit isuna. Immay ngarud ti pungtot kenkuana, iti Juda ken Jerusalem.

²⁶ Nupay kasta, iti saan a nagbayag ket impakumbaba ni Hezekias ti natangsit a pusona, isuna ken dagiti agnanaed iti Jerusalem, isu a saan nga immay ti pungtot ni Yahweh kadakuada iti tiempo ni Hezekias.

²⁷ Addaan ni Hezekias iti adu a kinabaknang ken mararaem iti kasta unay. Nagpaaramid isuna kadagiti pagidulinan kadagiti pirak, balitok, agkakapateg a bato, bangbanglo, kasta met kadagiti kalasag ken kadagiti amin a kita dagiti napapateg nga alikamen.

²⁸ Addaan pay isuna kadagiti siled a pagidulinan kadagiti naapit a trigo, baro nga arak, ken lana; ken kadagiti koral a para iti amin a kita ti ayup; addaan met isuna iti arban ti ayup kadagiti kulonganda.

²⁹ Malaksid kadagitoy, nangipasdek isuna kadagiti siudad a para kadagiti adu unay nga arban ti karnero ken adu unay a dingwen, gapu ta pinabaknang unay isuna ti Dios.

³⁰ Ni Hezekias met laeng ti nangserra iti ubbog ti Gihon ken nangiturong kadagitoy iti daya a paset ti siudad ni David. Nagballigi ni Hezekias iti amin a proyektona.

³¹ Nupay kasta, iti biang dagiti mangibagbagi kadagiti prinsepe iti Babilonia, nga imbaonda

a mapan kenkuana tapno agsaludsod kadagiti makaammo maipanggep kadagiti nakaskasdaaw a pagilasinan a mapaspasamak iti dayta a daga, pinalubosan ti Dios nga aramiden ni Hezekias ti kaykayatna, tapno suotenna isuna, ken tapno ammoenna amin a linaon ti pusona.

³² Kadagiti met dadduma a banag maipanggep kenni Hezekias, karaman ti panagtignayna iti napudno a katulagan, makitayo a naisurat dagitoy idia y Sirmata ni Profeta Isaias a putot a lalaki ni Amos, ken iti Libro dagiti Ar-ari ti Juda ken Israel.

³³ Pimmusay ni Hezekias ket intanemda isuna iti turod a pakaitantaneman dagiti kaputotan ni David. Iti pannakatayna, pinadayawan isuna ti entero a Juda ken dagiti agnanaed iti Jerusalem. Ni Manases a putotna a lalaki ti simmukat kenkuana nga ari.

33

¹ Sangapulo ket dua ti tawen ni Manases idi nangrugi nga agturay; nagturay isuna iti 55 a tawen idia y Jerusalem.

² Dakes ti inaramidna iti imatang ni Yahweh, a kas kadagiti makarimon a banbanag nga inaramid dagiti nasion a pinapanaw ni Yahweh sakbay dagiti tattao ti Israel.

³ Ta binangonna manen dagiti pagdaydayawan a tinumba ni Hezekias nga amana, ken nangaramid isuna kadagiti altar a para kenni Baal, nangaramid isuna kadagiti rebulto ni Asera, ken nagrukob isuna kadagiti amin a bituen iti tangatang ken nagdaydayaw kadagitoy.

⁴ Nangaramid ni Manases kadagiti altar para kadagiti didiosen iti balay ni Yahweh, uray no imbilin ni Yahweh a, “Ditoy Jerusalem ti pagtalinaedan ti naganko iti agnanayon.”

⁵ Nangaramid isuna kadagiti altar a pagday-dayawan kadagiti amin a bituen iti tangatang iti dua a paraangan ti balay ni Yahweh.

⁶ Indatonna dagiti annakna a kas daton a maipuor idia tanap ti Ben Hinnom; nakiuman isuna kadagiti mammadles ken mangan-anito, kadagiti mammuyon, ken kadagiti makium-uman kadagiti natay, ken kadagiti makium-uman kadagiti espiritu. Adu ti inaramidna a kinadakes iti imatang ni Yahweh, ket pinagpungtotna ti Dios.

⁷ Inkabilna ti nakitikitan a ladawan ni Asera nga inaramidna iti balay ti Dios. Daytoy a balay ti imbaga ti Dios kenni David ken Solomon a putotna; kinunana: “Iti daytoy a balay, ken iti Jerusalem, a pinilik manipud kadagiti amin a tribu ti Israel, ti pangikabilak iti naganko iti agnanayon.

⁸ Saankon a pulos a papanawen dagiti tattao ti Israel iti daga nga intedko kadagiti kapuonanda, no laeng ta tungpalenda a nasayaat dagiti amin nga imbilinko kadakuada, tungpalenda dagiti amin a linteg, alagaden, ken bilbilin nga intedko kadakuada babaen kenni Moises.”

⁹ Insungsong ni Manases ti Juda ken dagiti agnanaed iti Jerusalem nga agaramid iti nadak-dakes pay ngem iti inaramid dagiti nasion a dinadael ni Yahweh sakbay a dimteng dagiti tattao ti Israel sadiay.

¹⁰ Nagsao ni Yahweh kenni Manases, ken kadagiti tattaona; ngem saanda a nangikaskaso.

¹¹ Isu nga inyeg ni Yahweh kadakuada dagiti papangulo ti armada ti ari ti Asiria, a nangala kenni Manases a nakakawar, kinawaranda dagiti sakana, ket inyapanda isuna idiaiy Babilonia.

¹² Idi agsagsagaba ni Manases, immasug isuna kenni Yahweh, a Diosna, ket nagpakumbaba iti kasta unay iti sangoanan ti Dios dagiti kapuonanna.

¹³ Nagkararag isuna kenkuana; ket nagpak-pakaasi isuna iti Dios, ket impangag ti Dios ti panagpakaasina ket insublina isuna idiaiy Jerusalem, iti kinaarina. Kalpasanna, nabigbig ni Manases a ni Yahweh ket Dios.

¹⁴ Kalpasan daytoy, nangipasdek ni Manases iti akinruar a pader iti siudad ni David, iti laud a paset ti Gihon, idiaiy tanap, agingga iti Ruangan ti Ikan. Pinalikmutanna ti turod ti Opel iti bakud ket pinatayagna ti bakud iti kasta unay. Nangikabil isuna kadagiti natutured a papangulo kadagiti amin a nasarikedkedan a siudad ti Juda.

¹⁵ Inikkatna iti balay ni Yahweh dagiti ganggannaet a didiosen, ken dagiti amin nga altar nga inaramidna iti tapaw iti bantay a nakaisaadan ti balay ni Yahweh ken idiaiy Jerusalem, ken imbellengna dagitoy iti ruar ti siudad.

¹⁶ Tinarimaanna ti altar ni Yahweh ket nangidatag iti rabaw daytoy kadagiti daton a pakikap-pia ken daton a pagyaman; binilinna ti Juda nga agserbida kenni Yahweh, a Dios ti Israel.

¹⁷ Uray no nangidaton latta dagiti tattao kadagiti pagdaydayawan, ngem ni laeng Yahweh a

Diosda ti nangipaayanda.

¹⁸ Maipapan kadagiti dadduma a pasamak maipanggep kenni Manases, ti kararagna iti Diosna, ken dagiti mensahe dagiti mammadto a nagsao kenkuana iti nagan ni Yahweh, a Dios ti Israel, adtoy, naisurat dagitoy kadagiti aramid dagiti ar-ari ti Israel.

¹⁹ Karaman dagiti kararagna, ken no kasano a nagpakaasi isuna iti Dios, dagiti amin a basolna ken dagiti panagsalungasingna, ken dagiti lugar a nangibangonanna kadagiti pagdaydayawan ken nangisaadanna kadagiti rebulto ni Asera ken kadagiti nakitikitan nga imahen, a nagdaydayawanna-naisurat dagitoy iti Libro ti Cronicas dagiti profeta.

²⁰ Pimmusay ni Manases ket naitanem isuna iti nakaitaneman dagiti kapuonanna, ket intanemda isuna iti bukodna a balay. Ni Amon a putotna a lalaki ti simmukat kenkuana nga ari.

²¹ Sangapulo ket dua ti tawen ni Amon idi nagrugi isuna nga agturay; nagturay isuna iti dua a tawen idiaiy Jerusalem.

²² Dakes ti inaramidna iti imatang ni Yahweh, a kas iti inaramid ni Manases nga amana. Nagidaton ni Amon kadagiti amin a nakitikitan a ladawan nga inaramid ni Manases nga amana, ken nagdaydayaw isuna kadagitoy.

²³ Saan isuna a nagpakumbaba iti sangoanan ni Yahweh, a kas koma iti inaramid ni Manases nga amana. Ngem ketdi, ad-ada pay ti panagsukir ni Amon.

²⁴ Insikat isuna dagiti adipenna ket pinapatayda isuna iti bukodna a balay.

²⁵ Ngem pinapatay dagiti tattao iti daga dagiti amin a nangisikat kenni Ari Amon, ket insaadda ni Josias, a putotna a lalaki nga ari a kasukatna.

34

¹ Walo ti tawen ni Josias idi nangrugi isuna nga agturay; nagturay isuna iti 31 a tawen idiyay Jerusalem.

² Inaramidna ti nalinteg iti imatang ni Yahweh, ken nagbiag isuna a kas iti panagbiag ni David a kapuonanna, ken tinungpalna amin a bilin ti Dios.

³ Ta iti maikawalo a tawen iti panagturayna, idi agtutubo pay laeng isuna, rinugiananna ti agdaydayaw iti Dios ni David a kapuonanna. Iti maika-12 a tawen, rinugianna a dalusan ti Juda ken Jerusalem babaen iti panangdadaelna kadagiti disso a pagdaydayawan kadagiti didiosen, dagiti imahen ni Asera, dagiti nakitikitan a ladawan, ken dagiti nasukog a ladawan.

⁴ Rinebba dagiti tattao dagiti altar ni Baal iti imatang ni Josias; tinumbana dagiti altar a pagpuoran kadagiti insenso nga adda iti ngatoen dagitoy. Binurakburakna dagiti imahen ni Asera ken dagiti nakitikitan a ladawan, ken dagiti nasukog a landok a ladawan agingga a nagbalin a tapok dagitoy. Inwarisna ti tapok kadagiti tanem dagiti nangidatdatag kadagiti daton kadakuada.

⁵ Pinuoranna dagiti tultulang dagiti papadida kadagiti altar a nagdaydayawanda. Iti kastoy a wagas, dinalusanna ti Juda ken Jerusalem.

⁶ Kasta met laeng ti inaramidna kadagiti siudad iti Manases, Efraim, ken Simeon, agingga

iti Neftali, ken kadagiti nadadael a paset iti aglawlaw dagitoy.

⁷ Rinebbana dagiti altar, binurakburakna dagiti imahen ni Asera ken dagiti nakitikitan a ladawan, ken binurakna dagiti altar a pagpuoran kadagiti insenso iti entero a daga ti Israel; kalpasanna ket nagsubli isuna idiaiy Jerusalem.

⁸ Ita, iti maika-18 a tawen iti panagturayna, kalpaskan a nadalusan ni Josias ti daga ken ti templo, imbaonna da Safan a putot a lalaki ni Asalias, ni Maasias, a gobernador iti ciudad, ken ni Joas a putot a lalaki ni Joacaz a sekretario, a tarimaanenda ti balay ni Yahweh a Diosna.

⁹ Napanda kenni Hilkias, a nangato a padi, ket intalekda kenkuana ti kuarta a naiyeg iti balay ti Dios, a naur-or dagiti Levita, a guardia dagiti ruangan manipud iti Manases ken Efraim, manipud kadagiti amin a nabatbati iti Israel, manipud iti entero a Juda ken Bejamin, ken kadagiti agnanaed iti Jerusalem.

¹⁰ Intalekda ti kuarta kadagiti lallaki a mangimatmaton iti trabaho idiaiy templo ni Yahweh. Tinangdanan dagitoy a lallaki dagiti trabahador a nangtarimaan ken nangipasdek manen iti templo.

¹¹ Intangdanda dagitoy kadagiti karpentero ken kadagiti agipasasdek, ken pinangatanga kadagiti napurmaan a bato, ken kadagiti tabla a pangpatibker, ken maaramid nga adigi para kadagiti paset a binaybay-an a marba dagiti sigud nga ari ti Juda.

¹² Sipupudno nga inaramid dagiti lalaki ti trabahoda. Dagiti mangimatmaton kadakuada ket

da Jahat ken Obadias, a Levita, a putot a lallaki ni Merari; ken ni Zacarias ken Mesullam, manipud kadagiti putot a lallaki dagiti Koatitas. Dagidiay dadduma a Levita a nalalaing iti musiko ket immatonanda dagiti agtrabtrabaho.

¹³ Dagitoy a Levita ket isuda ti mangimatmaton kadagiti agbunbunag kadagiti mausar iti pasdek ken kadagiti dadduma a lallaki nga agtrabtrabaho. Adda met dagiti Levita a sekretario, mangimatmaton, ken guardia dagiti ruangan.

¹⁴ Idi inruarda dagiti kuarta a naiyeg iti balay ni Yahweh, nasarakan ni Hilkias a padi Ti Libro ti Linteg ni Yahweh a naited babaen kenni Moises.

¹⁵ Kinuna ni Hilkias kenni Safan nga eskriba, “Nasarakak Ti Libro ti Linteg iti balay ni Yahweh.” Impan ni Hilkias ti Libro kenni Safan.

¹⁶ Impan ni Safan ti Libro iti ari, ken kinunana pay kenkuana, “Ar-aramiden dagiti adipenmo dagiti amin a naitalek kadakuada.

¹⁷ Innalada amin dagiti kuarta a nakitada iti balay ni Yahweh, ket intalekda daytoy kadagiti mangimatmaton ken kadagiti trabahador.”

¹⁸ Kinuna ni Safan nga eskriba iti ari, “Adda libro nga inted kaniak ni Hilkias a padi.” Kalpasanna, imbasa ni Safan ti libro iti ari.

¹⁹ Idi mangngeg ti ari dagiti linteg, rinay-abna dagiti pagan-anayna.

²⁰ Binilin ti ari da Hilkias, ni Ahikam a putot a lalaki ni Safan, ni Abdon a putot a lalaki ni Mika, ni Safan nga eskriba, ken ni Asaias, nga adipenna, a kunana,

²¹ “Mapanyo saludsoden ti pagayatan ni Yah-

weh kaniak, ken kadagiti nabati iti Israel ken iti Juda, gapu kadagiti sasao iti libro a nasarakan. Ta nakaro ti pungtot ni Yahweh a naidissuor kadatayo. Nakaro unay, gapu ta saan nga impan-gag dagiti kapuonantayo dagiti sasao iti daytoy a libro a kas panangtungpal koma kadagiti amin a naisurat iti daytoy a libro.”

²² Isu a ni Hilkias, ken dagiti binilin ti ari, ket napanda kenni Hulda a babai a profeta, nga asawa ni Sallum a putot a lalaki ni Tokat, a putot a lalaki ni Hara, a mangay-aywan kadagiti kawes (agnanaed isuna idiaiy Jerusalem idiaiy Maikadua a Distrito), ket kinasaritada isuna iti kastoy a wagas:

²³ Kinunana kadakuada, “Kastoy ti kuna ni Yahweh, a Dios ti Israel: 'Ibagayo iti tao a nangibaon kadakayo nga umaykayo kaniak,

²⁴ “Kastoy ti kuna ni Yahweh: 'Dumngegka, mangidissuorakto iti didigra iti daytoy a lugar ken kadagiti agnanaed iti daytoy, dagiti amin a lunod a naisurat iti libro nga imbasada iti sangoanan ti ari ti Juda.

²⁵ Gapu ta linaksiddak ken nangpuorda kadagiti insenso kadagiti didiosen, tapno pagpungtotendak babaen kadagitoy nga inar-aramidda-ngarud, maidissuorto ti pungtotko iti daytoy a lugar, ket saanto nga agbaaw daytoy.””

²⁶ Ngem maipapan iti ari ti Juda, a nangibaon kadakayo tapno saludsoden ti pagayatan ni Yahweh, kastoy ti ibagayo kenkuana: “Kastoy ti kuna ni Yahweh, a Dios ti Israel: Maipanggep kadagiti sasao a nangngegmo:

²⁷ 'gapu ta nagbabawika, ken nagpakum-

babaka iti sangoanan ti Dios idi nangngegmo dagiti sasaona a maibusor iti daytoy a lugar ken kadagiti agnanaed iti daytoy, ken gapu ta nagpakumbabaka iti sangoanak ken rinay-abmo dagiti pagan-anaymo ken immasugka iti sangoanak, impangagka met'-kastoy ti pakaammo ni Yahweh.

²⁸ 'Kitaem, itiponkanto kadagiti kapuonam; natalnanto ti pannakaitanemmo, ken saanto a maimatangan dagiti matam ti uray ania kadagiti didigra nga idissuorko iti daytoy a lugar ken kadagiti agnanaed iti daytoy.'"" Impakaammo ngarud dagiti lallaki daytoy a mensahe iti ari.

²⁹ Kalpasanna, nangibaon ti ari kadagiti mensahero ken inummongna dagiti amin a panglakayen iti Juda ken Jerusalem.

³⁰ Kalpasanna, napan ti ari iti balay ni Yahweh, ken dagiti amin a lallaki ti Juda ken dagiti agnanaed iti Jerusalem, ken dagiti papadi, Levita, ken amin dagiti tattao, dagiti mararaem ken nanumo. Bayat nga agdengdengngegda, imbasa ti ari dagiti amin a linaon ti Libro ti Tulag a nasarakan idiaiy balay ni Yahweh.

³¹ Nagtakder ti ari iti lugarna ket nakitulag iti sangoanan ni Yahweh, nga agtulnog ken ni Yahweh, ken tungpalenna dagiti bilbilinna, dagiti pammaneknekna iti katulaganna, ken dagiti alagadenna, iti amin a puso ken kararuana, nga agtulnog kadagiti sasao iti katulagan a naisurat iti daytoy a libro.

³² Pinagkarina dagiti amin nga agnanaed iti Jerusalem ken Benjamin a tungpalenda ti katulagan. Nagtulnog dagiti agnanaed iti Jerusalem

iti tulag ti Dios, a Dios dagiti kapuonanda.

³³ Inikkat ni Josias dagiti amin a makarimon a banbanag kadagiti daga a kukua dagiti tat-tao ti Israel. Pinagdayawna kenni Yahweh a Diosda ti tunggal maysa iti Israel. Kadagiti amin nga al-aldawna, saanda a sinalungasing ti panagtulnogda kenni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda.

35

¹ Rinambakan ni Josias ti Fiesta ti Ilalabas a para kenni Yahweh idia Jerusalem; ket pinartida dagiti urbon a karnero a naituding a para iti Fiesta ti Ilalabas iti maika-14 nga aldaw iti umuna a bulan.

² Insaadna dagiti papadi iti akemda sana pinakired ida iti panagtrabahoda iti balay ni Yahweh.

³ Kinunana kadagiti Levita a nangisuro iti entero nga Israel, a napudno kenni Yahweh, "Iyapanyo ti nasantoan a Lakasa ti Tulag iti balay nga impasdek ni Solomon a putot a lalaki ni David, nga ari ti Israel. Saanyo a pulos nga ibakbaklay daytoy. Ita, dayawenyo ni Yahweh, a Diosyo, ken pagserbianyo dagiti tattaona nga Israel.

⁴ Ibunggoyyo dagiti bagbagiyo babaen iti nagan dagiti kapuonanyo ken ti puliyo, surotenyo dagiti naisurat a bilbilin ni David, nga ari iti Israel, ken dagiti bilin ni Solomon a putot ni David a lalaki.

⁵ Agtakderkayo iti nasantoan a lugar, mapankayo kadagiti nakaisaadanyo a bunggoy a nakaibilangan dagiti kapulian dagiti kakabsatyo,

dagiti kaputotan dagiti tattao, ken mapankayo kadagiti nakaisaadanyo a kapulian dagiti Levita.

⁶ Partienyo dagiti naituding nga urbon a karnero a para iti Fiesta ti Ilalabas ken isagutyoy met dagiti bagbagiyo nga agpaay kenni Yahweh. Isaganayo dagiti karnero para kadagiti kakabsatyoy nga Israelita; aramidenyo daytoy a kas panagtulnog kadagiti sao ni Yahweh, a naited babaen kenni Moises.”

⁷ Nangted ni Josias kadagiti amin a tattao iti 30, 000 nga urbon a karnero ken urbon a kalding manipud kadagiti arban, a para iti daton a maipaay iti Fiesta ti Ilalabas, kadagiti amin nga adda sadiay. Nangted pay isuna iti 3, 000 a bulog a baka; naggapu dagitoy manipud kadagiti sanikua ti ari.

⁸ Nangted met dagiti opisialna iti sagut a nagtaud kadagiti pusoda kadagiti tattao, papadi, ken Levita. Da Hilkias, Zecarias, ken Jehiel, dagiti opisial a nadutokan iti balay ti Dios, ket nangted 2, 600 a babassit a dingwen ken 300 a baka a sagut a para iti Fiesta ti Ilalabas.

⁹ Nangted met da Conanias, Semias ken Natanel a kabsatna, da Hasabias, Jeiel ken Jozabad a papangulo dagiti Levita iti 5, 000 a babassit a dingwen ken 500 a baka.

¹⁰ Naisagana ngarud dagiti masapsapul a para iti Fiesta ti Ilalabas, ket nagtakder dagiti papadi iti ayanda, agraman dagiti Levita babaen iti pannakabunggobungoyda kas panagtulnogda iti bilin ti ari.

¹¹ Pinartida dagiti urbon a karnero a nairanta a para iti Fiesta ti Ilalabas, ket inwarsi dagiti

papadi ti dara a naawatda manipud kadagiti Levita' ken nilalatan met dagiti Levita dagiti karnero.

¹² Inikkatda dagiti daton a maipuur, tapno ibunongda dagitoy kadagiti bunggoy dagiti tattao segun iti kapulianda, tapno idatonda kenni Yahweh, a kas naisurat iti Libro ni Moises. Kasta met ti inaramidda kadagiti bulog a baka.

¹³ Intonoda dagiti urbon a karnero a naituding a para iti Fiesta ti Ilalabas segun kadagiti sumaganad a bilin. Kadagiti nasagradoan a daton, inangerda dagitoy kadagiti banga, kaldero a dakkel, ken silliasi, ken pinartakanda nga inyapan dagitoy kadagiti amin a tattao.

¹⁴ Kalpasanna, insaganada dagiti sagutda para iti bagbagida ken para kadagiti papadi, gapu ta dagiti papadi, a kaputotan ni Aaron, ket nakumikomda kadagiti daton a maipuur ken dagiti taba agingga a sumipnget, insagana ngarud dagiti Levita dagiti sagut a para kadakuada ken para kadagiti papadi, a kaputotan ni Aaron.

¹⁵ Dagiti kumakanta, a kaputotan ni Asaf, ket addada iti naituding nga ayanda, a kas imbilin ni David kenni Asaf, Heman, ken Jedutun a profeta ti ari. Adda dagiti guardia iti tunggal ruangan; saanen a kasapulan a panawanda ti puestoda, gapu ta insaganan dagiti kakabsatda a Levita dagiti sagut a para kadakuada.

¹⁶ Isu nga iti dayta a tiempo, naipatungpal amin dagiti masapul a para iti pannakarambak ti Fiesta ti Ilalabas ni Yahweh ken ti pannakaidaton ti daton a maipuur iti rabaw ti altar ni Yahweh, kas imbilin ni Ari Josias.

¹⁷ Rinambakan dagiti Israelita ti Fiesta ti Ilalabas iti dayta a tiempo, ken ti Fiesta ti Tinapay nga Awan Lebadurana iti pito nga aldaw.

¹⁸ Ti kasta a pannakarambak ti Fiesta ti Ilalabas ket saan pay a napasamak iti” Israel manipud kadagiti tiempo ni profeta a Sammucl; wenna awan pay kadagiti dadduma nga ari ti Israel ti nangrambak ti Fiesta ti Ilalabas a kas iti panangrambak ni Josias a ken dagiti papadi, Levita, ken dagiti amin a tattao iti Juda ken Israel nga adda, ken dagiti agnanaed iti Jerusalem.

¹⁹ Narambakan daytoy a Fiesta ti Ilalabas agingga iti maika-18 a tawen a panagturay ni Josias.

²⁰ Kalpasan amin dagitoy, kalpasan a naiurnos ni Josias dagiti rumbeng a maurnos iti templo, napan nakiranget ni Neco, nga ari ti Egipto iti Carkemis idia Karayan Eufates, ket napan nakiranget ni Josias kenkuana.

²¹ Ngem nangibaon ni Neco kadagiti mangibagi kenkuana, a kunana, “Ania koma ti aramidek kenka, ari ti Juda? Saanak nga umay a maibusor kenka ita nga aldaw, ngem ketdi maibusor iti balay a gubatek. Imbilin ti Dios a darasek, isu a saanmo a lapdan ti Dios, nga adda kaniak, ta amangan no dadaelennaka.”

²² Nupay kasta, saan nga inkaskaso ni Josias isuna. Nanglimlimo isuna tapno makiranget kenkuana. Saanna nga inkaskaso dagiti sasao ni Neco a naggapu iti ngiwat ti Dios; isu a napan isuna a nakiranget idia tanap ti Megiddo.

²³ Dagiti pumapana ket pinanada ni Ari Josias, ket kinuna ti ari kadagiti adipenna, “Iyadayodak,

gapu ta nakaro ti sugatko.'

²⁴ Indissaag ngarud isuna ti adipen manipud iti karuahe, ket inyakarna isuna iti sabali pay a karuahena. Inyapanda isuna idia y Jerusalem, a nakatayanna. Naitanem isuna idia y nakaitaneman dagiti kapuonanna. Dinung-awan dagiti amin a tattao ti Juda ken Jerusalem ni Josias.

²⁵ Dinung-awan ni Jeremias ni Josias; agdungdung-aw dagiti amin a lallaki ken babbai a kumakanta maipanggep iti napasamak kenni Josias agingga ita nga aldaw. Dagitoy a kankanta ket nagbalin a kaugalian idia y Israel; kitaenyo, naisurat dagitoy kadagiti kankanta a dung-dung-aw.

²⁶ Maipanggep kadagiti dadduma a banbanag maipanggep kenni Josias, ken dagiti naimbag nga inaramidna a kas panagtulnog iti naisurat iti linteg ni Yahweh-

²⁷ ken dagiti ar-aramidna, manipud rugi ken leppas, ket naisurat iti Libro dagiti Ar-ari ti Juda ken Israel.

36

¹ Kalpasanna, dagiti tattao iti daga ket innalada ni Joahaz a putot a lalaki ni Josias, ket insaadda isuna nga ari a kasukat ni amana idia y Jerusalem.

² Agtawen ni Joahaz iti 23 idi mangrugi isuna nga agari, ket nagari isuna iti tallo a bulan idia y Jerusalem.

³ Inikkat isuna ti ari ti Egipto idia y Jerusalem, ket pinagbayadna ti daga iti 4, 000 a kilo ti pirak ken uppat a kilo ti balitok.

⁴ Insaad ti ari ti Egipto ni Eliakim, a kabsat ni Joahaz a kas ari ti Juda ken Jerusalem, ken sinukatanna ti naganna iti Jehoiakim. Kalpasanna inyapanna ti kabsat ni Eliakim a ni Joahaz idia y Egipto.

⁵ Agtawen ni Jehoyakim iti 25 idi nangrugi nga agari, ket nagari isuna iti 11 a tawen idia y Jerusalem. Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh a Diosna.

⁶ Kalpasanna, rinaut isuna ni Nebucadnesar nga ari iti Babilonia ket inkawarda isuna ket inyapanda idia y Babilonia.

⁷ Nangala pay ni Nebucadnesar kadagiti sumagmamano a banbanag iti balay ni Yahweh ket inyapanna idia y Babilonia ket inkabilna dagitoy iti palasiona idia y Babilonia.

⁸ Maipanggep kadagiti dadduma a pakasari-taan maipanggep kenni Jehoyakim, dagiti makarimon a banbanag nga inaramidna, ken dagiti naduktalan a maibusor kenkuana, kitaenyo, naisurat dagitoy iti Libro dagiti Ar-ari iti Juda ken Israel. Kalpasanna, ti putot a lalaki ni Jehoyakim ti simmukat kenkuana nga ari.

⁹ Walo ti tawen ni Jehoyakim idi nangrugi isuna nga agari; nagari isuna iti tallo a bulan ket sangapulo nga aldaw idia y Jerusalem. Dakes iti imatang ni Yahweh ti inaramidna.

¹⁰ Iti panagrugi ti tawen, nangibaon ni ari Nebucadnesar kadagiti lallaki a napan nangala kenkuana ket inyapanda iti Babilonia, agraman dagiti napapateg a banbanag manipud iti balay ni Yahweh, ket insaadna ni Zedekias a kabagian ni Jehoyakim a kas ari ti Juda ken Jerusalem.

¹¹ Agtawen ni Zedekias iti 21 idi nangrugi a nagari isuna; nagari isuna iti 11 a tawen idiaiy Jerusalem.

¹² Dakes iti imatang ni Yahweh a Diosna ti naramidna. Saan isuna a nagpakumbaba iti sangoanan ni Jeremias a profeta a nangisao iti nagtaud iti ngiwat ni Yahweh.

¹³ Nagrebelde met ni Zedekias kenni Ari Nebucadesar a nangpasapata kenkuana nga agbalin isuna a napudno kenkuana babaen iti Dios. Ngem pinatangken ni Zedekias ti ulona ken pinatangkena ti pusona a maibusor kenni Yahweh, a Dios ti Israel.

¹⁴ Maysa pay, nagsukir iti kasta unay dagiti amin a papanguloen dagiti papadi ken dagiti tattao, tinuladda dagiti makarimon a banbanag nga ar-aramiden dagiti sabali a tattao. Tinulawanda ti balay ni Yahweh nga impaayna a para kenkuana idiaiy Jerusalem.

¹⁵ Namin adu a nangipatulod ti mensahe kadakuada ni Yahweh a Dios dagiti kapuonanda babaen kadagiti mensaherona ti Dios, gapu ta maasian isuna kadagiti tattaona ken iti lugar a pagnanaedanna.

¹⁶ Ngem inuy-uyawda dagiti mensaherona, linalaisda dagiti sasaona, ken kinatkatawaanda dagiti profetana agingga a simged manen ti pungtot ni Yahweh kadagiti tattaona, agingga nga awan iti makalapped iti daytoy.

¹⁷ Inyeg ngarud ti Dios kadakuada ti ari iti Caldeo a nangpapatay kadagiti agtutubo a lallaki babaen iti kampilan idiaiy santuario, ken saanna a kinaasian dagiti agtutubo a lallaki wenno

berhen a babbalasang, dagiti lallakay wenno ubanan. Inyawat amin ida ti Dios iti imana.

¹⁸ Dagiti amin nga alikamen iti balay ti Dios, dadakkel man wenno babassit, dagiti gameng iti balay ni Yahweh, ken dagiti gameng ti ari ken dagiti opisialna-inyapanna amin dagitoy idiaiy Babilonia.

¹⁹ Pinuoranda ti balay ti Dios, rinebbada ti pader ti Jerusalem, pinuoranda dagiti amin a palasio iti daytoy, ken dinadaelda dagiti amin a napipintas a banbanag iti daytoy.

²⁰ Inyapan ti ari idiaiy Babilonia dagiti nakalisi iti kampilan. Nagbalinda nga adipenna ken adipen dagiti putotna a lallaki agingga iti panagturay ti pagarian iti Persia.

²¹ Napasamak daytoy tapno matungpal ti sao ni Yahweh babaen kenni Jeremias, agingga a rumbeng nga aginana ti daga iti tunggal Aldaw a Panaginana. Nangilin ti Aldaw a Panaginana kabayatan a napanawan daytoy agingga iti 70 a tawen.

²² Ita, iti umuna a tawen ni Ciro nga ari iti Persia, tapno mapasamak ti sao ni Yahweh babaen kenni Jeremias, tinignay ni Yahweh ti espiritu ni Ciro nga ari ti Persia isu a nangaramid iti maysa a pangngeddeng iti entero a pagarianna, ket insuratna pay daytoy. Kinunana,

²³ “Kastoy ti kuna ni Ciro nga ari ti Persia: Ni Yahweh a Dios sadilangit, ket inyawatna amin kaniak dagiti amin a pagarian iti daga. Binilina a mangipasdekak iti balay a para kenkuana idiaiy Jerusalem, nga adda idiaiy Juda. Siasinoman kadakayo a maibilang kadagiti tattaona,

ni koma Yahweh a Diosyo ti adda kadakayo.
Mapalubusan isuna a sumang-at iti daga.”

Ti Biblia

Unlocked Literal Bible in the Ilocano language of the Republic of the Philippines

copyright © 2019 Door43 World Missions Community

Language: Ilocano

Translation by: Door43 World Missions Community

Contributor: Alexander D. Pagtacunan Sr., Ambrocio A. Dat-ay Jr., Anabel Magulod, Angelita H. Goco, Arlyn D. Fianza, Daniel Disay, Ely F. Belisario, Euhler Evangelista, Fredelyn R. Castillo, Gerry D. Pido, Gerwine P. Puguon, Irene China Covita, Jacquelyn Pinchingan , Jeffrey G. Arevalo, Jennilyn D. Inway, Jhun Dat-ay, Jomar N. Puclalay, Johnny Ray Lumawan, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Leonardo M. Disay, Liwliwa V. Ario, Lynn Castillo, Marben Obra, Marie fe Lardizabal, Maripple Lopez, Mary johanna delos Reyes, May ann Antonio, Micah H. Asis, Michael L. Pagtacunan, Miriam B. Pido, Nathaniel H. Pascio, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Novie M. Espara, Ralph B. Lantion, Raymond, Recelyn Camilo, Reymark, Robert Diser, Rommel Flores, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Susan L. Soliven, Tomas Domingo, William Tolentino, Ambrocio A. Dat-ay, Arlyn D. Fianza, Bernard Serquina, Bernie Abarquez, David Castillo, Delfin Asis, Euhler Evangelista, Grace Delos Santos, Jhon Alicay, Jhon Sibayan, Jomar N. Puclalay, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Liwliwa V. Ario, Lorenzo Marilao, Marben Obra, Marlon Aggasid, Mary Johanna delos reyes acob, May ann Antonio, Michael L. Pagtacunan, Mila Agpalasin, Myrna Santos, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Pablo Bernardino, Ralph B. Lantion, Recelyn Camilo, Ronnie Acob, Rudy Pascual, Sanie Castillo, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Tano Emboc,

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 19 Aug 2024

2ed8cbc0-a07c-572f-a9f0-aa114d36da98